

עיר וקדיש מן שמיא נחית

זא תשבת מפי זרעו

ספר
איש מבית לחם יהודה
הקצר

על הצדיק המקובל האלקי רבי יהודה פתייה זיע"א

בזהר דא יפקון מן גלותא

והמשכילים יזהרו כזהר הרקיע

חוברת מספר 162

כסלו שנת תש"ע לפ"ק - עיה"ק בית שמש תובב"א

ספר איש מבית לחם יהודה

על הצדיק המקובל האלקי רבי יהודה פתייה זיע"א

והוא תמצית מספר "איש מבית לחם יהודה" ונוספו עליו

דברים חדשים

בעל ה"בית לחם יהודה" על ה"עץ חיים",

וזכה לקבל הסכמה מהרשב"י על ספרו "יין הרקח" על

האדרות רבא וזוטא

והלומד בו יזכה ליראת שמים ולהיות בעל תשובה אמיתי, ויתלהב לבו להגות בספר הזוהר הקדוש, ויאמין בשכר ועונש שהוא אחד מי"ג עיקרים להרמב"ם, ויקבל הצלה רוחנית בזה ובבא, ושב ורפא לו. ויתמיד בלימוד התורה בכל פרד"ס חלקיה, ויבנה כל אחד יקום דברי התנא האלקי שנו מידותיי - למדו תורתך (ג'ט"ז סז, א). ועל ידי למודיך זה נזכה "דהתנא הקדוש רבי שמעון בר יוחאי ע"ה יתעשר וישב בגן קמלה בראש (אור החמה). מי שלמד תורת הסוד, וזכה להיות בגן עדן העליון, ופותחין לו י"ג שערים של סודות אפרסמון הטהור (זוהר חדש שיר השירים פ"ו:), ובספרך דא יפקון מן גלותא ברחמי (זוהר נשא קכ"ו). בעגלה ובזמן קריב אמן.

יוצא לאור על ידי "מפעל הנהר העולמי"

בעיה"ק בית שמש תובב"א

ט"ו באב תשע"ה לפ"ק

רבי שלום יהודה גראס שליט"א
האדמו"ר מהאלמין
חיבר למעלה מאלף ספרים
על כל מקצועות התורה

סניף בת ים
רחוב בר יהודה 50
בת ים יצ"ו ארץ ישראל
טל: 0527651911

לקבלת ספרי זוהר ירושלים

בני ברק רמת בית שמש
אצל הרופא קירופרקטר ד"ר
איתמר בריס: 054-8441423

מפעל הזוהר העולמי

050-4116923 / 0527651911

050-4134669 / 050-4133475

על ידי עיון עמוק בסודות התורה יכולים לפקוד עקרות ולרפאות חולאת חזק.

(ספר המדות אות סוד, למוהר"ן זי"ע)

מי לה' אלי! - משה רבנו שואל ומבקש למי יש את הזכות לקרב את עם ישראל לאבינו שבשמים? כל המשתתף בהדפסת ספרים הקדושים ספרי הערב רב והמסתעף 5 חלקים, תורת הזוהר י"ח חלקים דהיינו כל הזוהר הקדוש בלשון הקודש באותיות גדולות, בהפצתם ברבים לאלף בתי מדרשיות ויותר, להצלת עם ישראל, יזכו לכל הברכות והבטחות שכתב הרשב"י בזוה"ק בפרשת תרומה (דף קכ"ח). האם יש מחשב שיוכל לחשב את הזכות הגדולה שיכולים לזכות בכסף קטן? התורם משלם ישר לדפוס!!!

לפרטים: 0527-651911

מבוא

יִשְׁתַּבַּח הַבּוֹרֵא וַיִּתְפָּאֵר "הַיֵּצֵר יַחַד לָבָם הַמִּבְנִין אֶל כָּל מַעֲשֵׂיהֶם" (תהלים לג, טו): וכתב בספר דעת ותבונה וזל"ק: גם נתבאר ענין היצר הטוב והיצר הרע שבאדם מה ענינם, כי הם ב' יצירות נתוספו באדם זולת נשמתו, והם אור מאור המלאכים ונקרא יצר הטוב, ואור מאור הקליפות הנקרא יצר הרע חוץ אל יצר הטוב וקליפה אליו.

אך הנשמה עצמה של האדם פנימית מכולם, ולהיותה פנימית וגם כי היא נקראת עצמות האדם, לכן יש בידו בחירה להטות למקום שירצה, כי גדול הוא מהן. האמנם עיקר נטיתו אל היצר הטוב, כי הוא קדוש כמוהו, וגם כי הוא יותר סמוך אליו, אך הגוף עיקר נטיתו אל היצר הרע, כי שניהם מצד הרע, וגם שהן סמוכין יחד. והנה בבחינה זו היא קטטת החומר עם הנשמה, כי כיון שהנשמה אינה פועלת המצות אלא על ידי הגוף אשר נוטה יותר אל היצר הרע, בבחינה זו יש קושי גדול להכניעו. הרי נתבאר כי בבחירת הנשמה יכולה להטות אל היצר הטוב, אך להיותו צריך לפעולות הגוף יש לו טורח גדול להכניע היצר הרע, והבן כל זה היטב איך אחר הפטירה אין עונש לא לנשמה ולא לגוף עד שיתלבשו יחד, כבהיותן בחיים, עכ"ל. (ספר דעת ותבונה למרן הבן איש חי הרי"ח הטוב שער החצר הפנימית).

מִי שֶׁלֹּמֶד תּוֹרַת הַסּוּד, זוֹכֶה לְהִיּוֹת בְּגֵן עֵדֶן הָעֲלִיּוֹן, וּפּוֹתְחִין לוֹ יִי"ג שְׁעָרִים שֶׁל סוּדוֹת אֶפְרָסִמוֹן הַמְּהוּר

פְּתוּב בְּזוֹהַר חֲדָשׁ שִׁיר הַשִּׁירִים [דף פ"ו ע"ב]: הָעוֹסְקִים בְּסוּדוֹת הַתּוֹרָה כְּאֶשֶׁר נִשְׁמָתָם עוֹלָה לְמַעְלָה לְאַחַר מֵאָה

וְעֹשְׂרִים שָׁנָה, הִיא מִתְעַטֶּפֶת בְּאוֹר שֶׁל סוּדוֹת הַתּוֹרָה, וְכִחוֹת הַקְּלָפוֹת וְהַחִיצוֹנִים לֹא יְכוּלִים לְגַשֵּׁת וּלְהִתְאַחֵז בְּאוֹתָם הַנִּשְׁמוֹת, וְלֹא עוֹד אֶלָּא שֶׁהַקֶּבֶץ חוֹקֵק אֶת אוֹתָהּ הַנִּשְׁמָה עוֹד בְּחַיִּים חַיּוּתָהּ בְּלִבּוֹשׁ שֶׁל הַשְׂכִּינָה הַקְּדוּשָׁה, וְגַם מִשְׁתַּעֲשֵׂעַ בָּהּ, וְלֹא עוֹד, אֶלָּא שְׂיוֹרֶשֶׁת ב' עוֹלָמוֹת עוֹה"ז וְעוֹלָם הַבָּא, וּמִי שֶׁלֹּא לומֵד סוּדוֹת הַתּוֹרָה, כְּאֲשֶׁר יַעֲלֶה לְעוֹה"ב, אֲפִילוֹ יֵשׁ לוֹ מַעֲשִׂים טוֹבִים וְלִמּוּד ש"ס וּפּוֹסְקִים וְכו', וְלֹא לִמּוּד תּוֹרַת הַסּוּד, דּוֹחִים אוֹתוֹ מִגֶּדֶן הָעֶלְיוֹן, וְאִם הוּא לִמּוּד אֲפִילוֹ שֶׁלֹּא הֵבִין, מְלַמְּדִים אוֹתוֹ בְּעוֹלָמוֹת הָעֶלְיוֹנִים אֶת תּוֹרַת הַסּוּד, וְיִכָּל לִישֵׁב בִּישִׁיבוֹת גְּבוּהוֹת וּלְעַסֵּק בְּסוּדוֹת הַתּוֹרָה.

הַמְּקוּבֵּל הָאֱלֹקִי רַבִּי יְהוּדָה פְּתִייה נודע כְּעוֹשֶׂה נִפְלְאוֹת

הַמְּקוּבֵּל הָאֱלֹקִי רַבִּי יְהוּדָה הֵלךְ וְהִעֲמִיק בְּתוֹרַת הַנִּסְתֵּר, וְעוֹד בִּימֵיו שֶׁל רַבִּי יוֹסֵף חַיִּים נודע כְּעוֹשֶׂה נִפְלְאוֹת. הִיא בַּעַל מִידוֹת נִעְלוֹת, אֱהוּב וּמְקוֹרֵב בְּיוֹתֵר עַל הַבְּרִיּוֹת וְהַגִּיעַ לַמַּדְרָגוֹת גְּבוּהוֹת בְּאֵהֶבֶת הַשֵּׁי"ת וּבְאֵהֶבֶת יִשְׂרָאֵל. כָּל יְמֵיו הִתְרַחַק מִשְׁרָרָה וּמִכָּל מִינֵי הַנְּאוֹת וְחֵי בְּצִמְצוּם וּבְהִסְתַּפְּקוֹת בְּמוֹעֵט.

בִּשְׁנַת תרמ"ב, בְּהִיּוֹתוֹ בֶּן עֶשְׂרִים וּשְׁלוֹשׁ, הֵחֵל רַבִּי יְהוּדָה לְהִתְעַמֵּק בְּחִכְמַת הַקְּבִלָּה. לְאַחַר שְׁעִיין בְּסִפְרֵי הַקְּבִלָּה וּלְמַד אֶת תּוֹרַת הַנִּסְתֵּר עַל בּוֹרִיה, הֵחֵל לְעִסּוֹק גַּם בְּקְבִלָּה מַעֲשִׂית. שֶׁבַע שָׁנִים תַּמְיִמוֹת לְמַדּוֹ רַבִּי יְהוּדָה וּתְלַמִּידּוֹ אֶת הַסֵּפֶר הַקְּדוֹשׁ "עֵץ חַיִּים", שֶׁהוּא יִסּוֹד הַיְּסוּדוֹת שֶׁל "קְבִלַת הָאֵר"י". הֵם לְמַדּוֹ בְּעִיּוֹן עֵמוֹק וּבְהִבְנָה רַחְבָּה עַד שֶׁהָיוּ בְּקִיָּאִים בְּכָל פְּרָטֵי הָעוֹלָמוֹת הָעֲלִיוֹנִים וּבִכּוּנוֹת הַשְּׁמוֹת וְהַתְּפִילוֹת בַּעַל פֶּה. לְאַחַר שִׁסְיָמוֹ אֶת ה"עֵץ חַיִּים" בַּפֶּעַם הָרִאשׁוֹנָה בַּמִּשְׁךְ

שבע שנים רצופות, חזרו עליו שש פעמים נוספות במשך כתשע שנים.

כדרך חכמי האמת נהג רבי יהודה להסתיר את עצמו ונזהר לא להתפרסם, אלא שבשמים רצו אחרת. ונאמר (משלי יא ב) "ואת צנועים חכמה", שאין לגלות החכמה אלא למי שהוא צנוע במעשיו, עכ"ל. - ויש לפרש צנועים - לחלק המילה - "עָנוּ צִמִּי", שמי שהוא עָנוּ וְצִמִּי לדבר ה' ורוצה לדעת סודות תורתו הוא ראוי וצריך ללמוד הסודות וכל הפרד"ס - ולכל זה בוודאי יזכה על ידי שיהגה בלימוד הזהיר הקדוש.

וזכה הצדיק הקדוש מהר"י פתייה זי"ע לראות מחזה אלוקים מלאכים ונשמות ותיקוני המגולגלים ולקבל תשובות מבית דין של מעלה באופן שכל דורו היו משתוממים לראות לאיזה דרגה הגיע והיה מדבר עם העולמות העליונים ורואה הכל בעיניו ממש כדבר איש אל רעהו. וכינס חלק מחזיונותיו בספרו מנחת יהודה - רוחות מספרות כדי שיתעוררו היהודים וידעו שמשה אמת ותורתו אמת ויש שכר ועונש בגן עדן וגהינום. והלומד בספר זה בוודאי יתחזק ויתגבר להכניע את היצר הרע ויגביר כח הנשמה הקדושה עם היצר הטוב, ויזכה לירש טובה וברכה בזה ובבא.

טַעֲמוֹ וְרֵאוּ כִּי טוֹב ה'

כְּתַב בְּסֵפֶר נְתִיב מְצוּתֶיךָ (נְתִיב הַיְחִיד שֶׁעַר ב' אוֹת ג'): וְזֶה לְשׁוֹנוֹ: וְדַע שֶׁכָּל סֵפֶר הַזֹּהַר וְחִיּוֹב לְמוֹדוֹ וְחִיּוֹב לְיִמּוֹד שֶׁל כְּתָבִי מֶרֶן הָאֶרֶץ הַכֹּל מְצוּת עֲשֵׂה "לְדַבָּקָה בּוֹ". וּבְנְתִיב הַתּוֹרָה (שְׁבִיל א' אוֹת י') כְּתַב "בְּעֶסְקוֹ בְּמַתִּיקוֹת לְשׁוֹן הַזֹּהַר וּבְאוֹר שֶׁל סוּדוֹת הַתּוֹרָה "מְתוּקִים מְדַבֵּשׁ" מְתוּקִים וְיִדְאִי, "טַעֲמוֹ וְרֵאוּ כִּי טוֹב ה'", בְּכָל אֵלָּא יִתְמַתְקוּ הַדִּינִים וּמִמֶּשׁ יִתְהַפֵּךְ בְּרָגַע

לְאִישׁ אַחֵר, בְּלֵב רַחֵב וְשִׁמְחָה, וּבָזָה מִמֶּתִיק הַדִּינִים וְכוֹרֵת
וּמִשְׁבִּית הַקְּלָפוֹת עַכ"ל. וּבִסְפָּר סוּר מֶרַע וְעָשָׂה טוֹב (דף ס' ס"א):
כְּתַב, סָפַר הַזֹּהָר כִּי לֹא יָרָאת שְׁמִים וּמוֹסְרִים גְּדוּלִים בְּשַׁעוֹר
קוֹמָה, אִיף לְקַדֵּשׁ כָּל אֶבֶר וְכָל שַׁעַר מִמֶּשׁ לַעֲבוֹדַת הַבּוֹרָא
בְּרוּךְ הוּא וּבְרוּךְ שְׁמוֹ, עַכ"ל.

וּבִתְפֹּאֶרֶת שְׁלֵמָה (ל"ג בְּעוֹמֶר) וְזֶה לְשׁוֹנוֹ: מְבוֹאֵר בְּסִפְרִים
הֶרְמִז בָּזָה, (וְדָבָרִים פָּרָק לֹא כֹא) "כִּי לֹא תִשְׁכַּח מִפִּי זֶרְעִי"
סוֹפֵי תַבּוֹת יוֹחֲאִי, מֵאֲשֶׁר כִּי הוּא הָיָה מְשׁוֹרֵשׁ נִשְׁמָתוֹ שֶׁל
מֹשֶׁה רַבֵּינוּ ע"ה רָעִיָא מְהִימָנָא וְזִכּוּתוֹ עוֹמֵד לָנוּ, לְהוֹיֵת
לְעֶזֶר לְכָל הַבָּאִים לְטָהֵר, אֲשֶׁר בְּשֵׁם חֲסִיד יִקְרָא, לְזַכֵּךְ
נִשְׁמָתוֹ עַל יְדֵי לִימוּד הַזֹּהָר"ק, וּמְבַאֵר בְּזוֹה"ק (בְּמִדְבָּר כ"ד):
בְּזִכּוּת סִפְרָא דָּא יִפְקוּן מִן גְּלוּתָא, וְזֶה הֶרְמִז בְּרֵאשִׁי
תַבּוֹת בְּפִסּוּק (שְׁמוּאֵל א פָּרָק ב' ט') "וְרִגְלֵי חֲסִידָיו יִשְׁמְרֵם"
גִּימְטְרִיָּה "זוֹהָר" כִּי הוּא הַשְׁמִירָה הַמְּעֻלָּה בְּכָל הָעֲנִינִים
לְזַכֵּךְ נִשְׁמָתָם וְזִכּוּתוֹ עוֹדְנָה עוֹמֵד עִמָּנוּ תָּמִיד בְּבַחֲנֵינָה צָדִיק
יִסוֹד עוֹלָם, עַכ"ל.

**כל הקורא בזהר הקדוש, יש כח בו לעשות ניסים אפילו
בלא ידיעה**

"וכל מאן דאשתדל וכו' אפי' בקריאה לבד ובגימגום הרי
הוא כהוגה ומפרש את השם שיש כח בו לעשות ניסים אפילו
בלא ידיעה, וכמו שכתוב בגמרא שיש כח בפסוקים להגן, וכל
זה שיהיה נשמר מכל רע מיצר הרע וממקרים רעים בעולם

א. וְהַמְשֵׁךְ הַפְּסוּק אוֹמֵר: "וְרָשָׁעִים בַּחֲשָׁךְ יִדְמוּ" לְרִמּוֹ שְׁמִי שֶׁלֹא רוֹצֶה
לְלַמּוֹד זוֹהָר הַקְּדוֹשׁ אֵין לוֹ אֶת הָאוֹר שֶׁל הַזוֹהָר וְהַפְּסוּק קוֹרָא אוֹתוֹ
רָשָׁע הַיּוֹשֵׁב בַּחֲשָׁךְ, וְדוֹמֵם וְאֵינוֹ לוֹמֵד, עַכ"ל סִפָּר בְּדֵי עֲרֻבוֹת.

הזה החומרי וגם בעולם הבא הרוחני כי גם שהוא לא ידע סוד הרוחניות הלא יתעורר להסך עליו." (רמ"ז דף קעח:).

אם קובע עת לה' שעה אחת בכל לילה אז מובטח בו שהוא בן עולם הבא מבני היכלא דמלכא

"ממנו יודע החיוב וגודל השכר למי שלומד הקבלה, כי לימוד הזהיר בגירסא בעלמא בונה עולמות, וכל שכן אם יזכה ללמוד ולהבין פירוש מאמר אחד יעשה תיקון למעלה בשעה אחת מה שלא יעשה בלימוד הפשט שנה תמימה, ואין צורך להאריך בראיות לזה המפורשים מפי גבורת הקדוש האר"י זלה"ה, אלא ודאי לימודו כל השנה אינו כלום אם אין מעטרו ביום אחד בלימוד הקבלה כי שקול הוא כנגד כולם, וזה שאמרו, וגרים דלא ישתדלון בהון, דוק מיניה הא אם ישתדלון בהון כל אחד כפי יכולתו אפילו יום לשנה תורתו כולה עושה פירות למעלה, וכל שכן אם קובע עת לה' שעה אחת בכל לילה אז מובטח בו שהוא בן עולם הבא מבני היכלא דמלכא ויהיה מרואי פני המלך היושבים במלכותא דרקיעא ודי בהערה זו למי שחננו ה' בינה והשכל". (כסא מלך תיקון מ"ג אות ס').

"על כן בני ואחי תרגילו עצמכם ללמוד בדברי הזוהר והתיקונים בשקידה ומי שלא ראה אור הזוהר מתוקים מדבש לא ראה מאורות מימיו ולא טעם טעם התורה, ועוד שהוא מטהר הנפש ומזככה. אפילו אמירה בעלמא מן השפתים סגולה ותיקון הנפש מאד ובפרט ספר התיקונים שהם תיקוני הנפש ממש מכל פגם וסיג וחולאת." (בהקדמת ספר עצי עדן מקאמארמנא ז"ל).

"ודע שכל ספר הזוהר מסוגל מאד מאד. ודע שעל ידי לימוד הזוהר נעשה חשק לכל מיני לימודים של התורה

**הקדושה. והלשון של הזוהר מעורר מאד לעבודת השם
יתברך.**" (שיחות הר"ן ק"ח).

ובספר בְּנֵי יִשְׁשָׁכָר (ל"ג בעומר), כתב, רבי שמעון בן יוחאי קראוהו **"בוצינא קדישא"**, כי על ידו נתגלו באתגליא סודות התורה, הוא סוד האור כי האור הגנוז בתורה, על כן נקרא ספרו הקדוש זוהר, אור המבהיק מסוף העולם ועד סופו אור הטוב הגנוז בתורה, עכ"ל.

**הַרוּצָה לְזִכּוֹת לְאַרְחָא אֶת הַרְשֵׁב"י בְּבֵיתוֹ יִלְמֹד זוֹהַר הַקְדוּשָׁה
- הַרְשֵׁב"י זִי"ע יוֹשֵׁב אֶתְנֹו בְּלוֹמְדֵינוּ תוֹרָתוֹ**

כתב המקובל הקדוש רבי אברהם אזולאי זי"ע, אֶזְקֵנוּ שֶׁל
הַחִידָ"א בְּשֵׁם הַמְּקוּבָּל הָרַב אֲבִרָהִם גִּלְאֲנִטִי זִי"ע, בְּסִפְרוֹ "אור
הַחֲמָה" עַל הַ"אֲדָרָא דְּמִשְׁכָּנָא" (שְׁבַפְרֶשֶׁת מִשְׁפָּטִים דִּף קכ"ג ע"ב), וְזֶה
לְשׁוֹן קִדְשׁוֹ: אֶפִּילוּ עוֹד הַיּוֹם אַחֲרֵי שְׁנִפְטָר רִשְׁבֵּ"י מִבִּינֵינוּ, כָּל
זְמַן שָׂאֵנוּ עוֹסְקִים בְּדִבְרֵי הָאֲדָרָא, "אֲתַעֲטֹר" בָּא רַבִּי שְׁמַעוֹן
מַעֲטָר כְּמִלְךָ בַּעֲטֻרֹתָיו בְּרֹאשׁ, וְיֹשֵׁב בְּגִוּוֹן, עַכְל"ק.

הקדמה

יְהוּדִים הִתְקַבְּצוּ וְלָמְדוּ הַזֹּהָר הַקָּדוֹשׁ הַמְּסוּגָל לְכָל מִרְפָּא וּלְפַעוּל יְשׁוּעוֹת וּלְקַבְּלַת הַתְּפִילוֹת, וְכַדְבְּרֵי הַקָּדוֹשׁ הַצָּדִיק הַמְּלֻבֵּן רַבִּי יַעֲקֹב אֲבוּחֲצִירָא זִיע"א בִּסְפָרוֹ "בְּגֵדֵי הַשֶּׁרָד" עַל הַגְּדָה שֶׁל פֶּסַח (עֲמוּד ק"ב עַל הַפֶּסֶק "שׁוֹמֵר פֶּתָאִים ה' דְּלוֹתִי וְלִי יְהוֹשִׁיעַ"). וְזֶה לְשׁוֹנוֹ: נַחֲזוֹר לַעֲנִין רֹאשׁוֹן שְׁפִירֶשׁ לְהַשְׁלִים הַמְּזֻמּוֹר עַל הַדֶּרֶךְ הָרֹאשׁוֹן שְׁפִירֶשְׁתִּי "שׁוֹמֵר פֶּתָאִים ה' דְּלוֹתִי וְלִי יְהוֹשִׁיעַ", הִנֵּה כְּתַבְנוּ דְּכַשְׁחוּשֵׁב הָאָדָם תַּמִּיד שֶׁהַשְׁכִּינָה בֵּין עֵינָיו כִּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר "שׁוֹתִי ה' לִגְדִי תַמִּיד", הַקֵּב"ה מְדִיחַ מַעְלֵיו כָּל הַמַּקְטָרִגִּים וְהַמְּשֻׁטִּינִים וּמַקְבֵּל תַּפְלָתוֹ, וּבְכָל עֵת שֶׁהוּא קוֹרֵא לוֹ הוּא עוֹנֶהוּ. וְעַל זֶה יֵשׁ לְהַקְשׁוֹת כִּי לֹא שִׁיךְ הַדְּבָר הַזֶּה כִּי אִם בִּיּוֹדְעֵי סוּדוֹת ה' לַעֲשׂוֹת יְחוּדִים לְמַעַלָּה וְכִמוֹ שֶׁאֱמַר נָמִי דוֹד הַמֶּלֶךְ ע"ה "קְרוֹב ה' לְכָל קְרָאִיו לְכָל אֲשֶׁר יִקְרְאוּהוּ בְּאֵמֶת", וְהָאֵמֶת הוּא, שִׁיּוּדַע סוּדוֹת ה' לַעֲשׂוֹת יְחוּדִים בְּמִרְכַּבָּה הָעֲלִיוֹנָה, וְאִם אֵינוּ יוֹדְעֵי דְּבַר פְּשׁוּט הוּא דֶּה־חִיצוֹנִים דּוֹחִים תַּפְלָתוֹ לַחוּץ, וְאִם כֵּן, הִכִּי אֲמַרִּין עַכְשָׁיו דְּכַשִּׁיחָהּ הָאָדָם מִשׁוּוֹה ה' נֶגֶד עֵינָיו עֲנֶהוּ ה' בְּכָל עֵת שֶׁהוּא קוֹרְאוֹ, וּמִדַּחָה מַעְלֵיו כָּל הַמְּשֻׁטִּינִים, וְלִזֶּה בֹא דוֹד הַמֶּלֶךְ ע"ה לְהַשְׁמִיעֵנוּ דֶּה־קֵּב"ה בּוֹחֵן כְּלִיּוֹת, וְכַשְׁרֹאָה שֶׁהָאָדָם כּוֹנֵנֵנו לְעִבּוֹד אוֹתוֹ בְּלִבֵּב שָׁלֵם, וְדוֹאֵג לְדַעַת סוּדוֹ וְיִחּוּדוֹ כְּדִי לְעִבְדּוֹ כְּרָאוּי, וְעַדִּין לֹא הִשִּׁיגָה יְדִיעַתוֹ, כִּגוֹן זֶה הַקֵּב"ה מַחֲזִיק בִּידוֹ וּמַגִּין עֲלָיו מִן הַחִיצוֹנִים, וְנוֹתֵן בְּלִבּוֹ חֲכָמָה וּבִינָה לְדַעַת סוּדוֹת הַתּוֹרָה וְיִחּוּדָהּ, וְזֶה שֶׁאֱמַר הַכְּתוּב כֹּאן "שׁוֹמֵר פֶּתָאִים ה'", הַפֶּתִי יְדוּעַ הוּא שֶׁאֵין לוֹ דַּעַת, וְלִגְבֵי יְחוּד ה' כָּל זֶמֶן שֶׁאֵין הָאָדָם יוֹדֵעַ הַסּוּדוֹת כְּדִי לַעֲשׂוֹת יְחוּדִים עַדִּין

פתי הוא, ויש עליו קטרוג מן החיצונים, אמנם כשרואה הקב"ה שהאדם נתן דעתו ולבו לחקור ולהבין סודות התורה כדי לעבוד ה' בשלימות, מאותה שעה שנתן דעתו הקב"ה שומרו ומגין עליו, ועונה אותו בכל עת שהוא קוראו, כמו שנאמר לדניאל (דניאל פרק י"ב) "וַיֹּאמֶר אֵלַי אֶל תִּירָא דְנִיָּאל כִּי מִן הַיּוֹם הָרִאשׁוֹן אֲשֶׁר נָתַתָּ אֶת לִבְךָ לְהִבֵּן וּלְהִתְעַנּוֹת לִפְנֵי אֱלֹקֶיךָ נִשְׁמָעוּ דְבָרֶיךָ וְאֲנִי בָּאֲתִי בְּדְבָרֶיךָ", הרי מבואר דכשנתן לבו להבין ולהתענות נשמעו דבריו, ולזה אמר עכשיו "שומר פתאים ה'", הם שעדיין לא הבינו בסודות התורה וביחודים, אבל נתנו דעתם להבין, מאותה שעה שנתנו דעתם שומרים ה' ומגין עליהם ומחזיק בידם עד שיבינו. ואומר דוד ע"ה, וגם אני "דלותי ולי יהושיע", דהיינו עכשיו אני דל מידיעת הסודות כראוי, ואני מתפלל ומתחנן לפניו יתברך שיושיעני מן הדלות הזו, ויאיר עיני בסודות תורתו כדי לעשות רצונו כרצונו. והנה דלותי ולי יהושיע ר"ת יו"ד, ויו"ד היא בחכמה שהוא אבא, ומשם הוא עיקר סודות התורה, ורמז הדבר הזה כאן, להודיע שעל ענין זה הוא מבקש שיתגלו לו סודות התורה. עוד, יהושיע אותיות יהו"י ש"ע, משום דהזוכה לסודות התורה באמיתות כראוי, זוכה להארת ש"ע נהורין. ואמר כשאזכה לסודות התורה כראוי ולש"ע נהורין, אז באותה שעה אומר לנפשי "שובי נפשי למנוחייכי כי ה' גמל עלייכי", עכ"ל.

וראים מדבריו הקדושים כמה חיוב גמור הוא ללמוד ולדעת סודות התורה כדי להנצל מן החיצונים, ולכל הפחות לבקש ולרצות לדעת וזהו בודאי על ידי שבתחילה ילמד כסדר זוהר הקדוש ותטהר נשמתו ותבער בלבו אש אהבת ה', וחשקת לימוד התורה הקדושה, בזה בודאי ירצה לפני אדון כל, ויזכה שיפתחו לפניו שערי החכמה העליונה, וכמו שסידר מרן הבן

איש חי לימוד בסעודת ליל הסדר על פי דברי הזוהר הקדוש (הובא בלשון חכמים חלק א' סימן נ"ד) שכח אכילת המצה היא לעשות קטטה [מלשון מצה ומריבה] עם הסטרא אחרא והחיצונים, וכן היא לרפואה, רפואה גופנית ורפואה נפשית, **וכל האוכל מצת מצוה זוכה להארת החכמה העליונה ולדעת ולהבין את סודות התורה שזה העיקר לדעת ולהבין את פנימיות התורה הקדושה.** [וזו לשונו הקדוש: חגא דפסחא דרועא ימינא כמה חביב אנת ויקיר ... האי לחמא איקרי מצה בגין דקא משדדת ומברחת לכל סטרין בישין דעבידא בהו קטטה... בך אכלין ישראל מיכלא דאסוותא, **בך אכלין מצה דאיהי אסוותא למיעל ולמינדע ברזא דמהמנותא**, דא איהו נהמא דאחכימו בה ישראל חכמתא עילאה דאורייתא ועלו בארחהא. [עין שם באורך]. וכן הוא בזוהר הקדוש פרשת תצוה (דף קפג ע"ב), שכתב ששני לחמים אכלו ישראל כשיצאו ממצרים, א, מצה, ב, מן, ובשניהם סגולה

ב. כתב "מגלה עמוקות" שהמן הוא כנגד הלוחות כי לא ניתנה תורה אלא לאוכלי המן, ולכן נזכר כ"ח פעמים מן בתורה כנגד כ"ח לוחות שנזכרו בתורה, יד פעמים בפרשת כי תשא וי"ד פעמים בפרשת עקב, עכ"ל (עיי"ש אופן ק"ע). – ואפשר לרמז בזה, דהמן נותן כוח לקבל את סודות התורה וכן הלומד סודות התורה, בוודאי נותן כוח ועילוי לפמליא של מעלה, ומקיים בזה הפסוק "**ועתה יגדל נא כח ה'**", ויש בנותן טעם כל המשך הפסוקים שמה המתקיים על ידי לומדי הזוה"ק: (במדבר פרק יד פסוקים יז-כא) **וְעַתָּה יִגְדַּל נָא כַח אֲדֹנָיִי כְּאֲשֶׁר דִּבַּרְתָּ לְאִמֹר. ה' אֶרְךָ אַפִּים וְרַב חֶסֶד נָשָׂא עֵינָיו וְפָשַׁע וְנִקְיָה לֹא יִנְקֶה פֶקֶד עֵינָיו אֲבוֹת עַל בְּנֵים עַל שְׁלֹשִׁים וְעַל רַבְעִים. סָלַח נָא לְעֵינָיו הָעַם הַזֶּה כִּגְדֹל חֲסִדְךָ וְכְאֲשֶׁר נִשְׁאַתָּה לָעַם הַזֶּה מִמִּצְרַיִם וְעַד הַנֵּה. וַיֹּאמֶר ה' סָלַחְתִּי כִּדְבָרְךָ. וְאַלֶּם חֵי אֲנִי וְיִמְלֹא כְבוֹד ה' אֶת כָּל הָאָרֶץ. שְׁלוּמֵי הַזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ מֵרַבִּים הֶרְחַמִּים וְהַחֲסִידִים מִי"ג מִדּוֹת הֶרְחַמִּים וּמַעֲוֵרִים אֶת כָּל עַם יִשְׂרָאֵל**

לדעת סודות התורה, ואמר הרשב"י במכילתא "לא ניתנה תורה אלא לאוכלי המן" (הובא ברש"י דברי הימים ב, לא, ד), ובזוהר בקדוש פרשת בשלח (דף סב ע"ב) כתב: בההיא שעתא נטיף טלא קדישא... ומהווא טלא דנהורא עילאה קדישא הוה נגיד נחית מנא לתתא... וההוא מנא הוה סליק ריחין דכל בוסמין דגינתא דעדן... ומברך למלכא קדישא עילאה, וכדין מתברך במעוי, והוה מסתכל וידע לעילא ואסתכי בחכמה עילאה, ועל דא איקרון דור דעה, ואלין הוו בני מהמנותא ולהון אתיהבת אורייתא לאסתכלא בה ולמנדע ארחא. עכ"ל הזוה"ק, (עיי"ש באורך). ומבואר שכאשר אכלו את המן היה מתברך במעיים וקבלו אור רוחני וראו מה שלמעלה וזכו לחכמה העליונה ועל זה נקראו דור דעה, והם היו בני האמונה, ולהם ניתנה תורה להסתכל בה בפנימיותה ולדעת דרכיה. ומוכח מדברי הזוה"ק שעיקר נתינת התורה ניתנה לאלו שלומדים סודותיה.

ובאור החיים הקדוש פרשת ויחי (מט, יא) כתב שכוחו של הגואל העצום מלך המשיח הוא, שצריך שיתעסקו ישראל ביינה של תורה, וביאור הדברים שילמדו את פנימיות התורה הנקראת "יינה של תורה" (גם יין גימטריה סוד).

וידוע המעשה עם החכם באשי של בבל "הרב הלל" זיע"א (הסבא של הגאון הצדיק רבי יעקב הלל שליט"א ראש ישיבת "חברת אהבת

לתשובה ואז זוכים ל"יִאמֶר ה' סִלְחֵתִי כְּדָבָרְךָ", ועל ידי זה תמלא הארץ דעה את ה' כמים לים מכסים "וַיִּמְלֵא כְבוֹד ה' אֶת כָּל הָאָרֶץ" ותתבטל מלכות הרשעה וערב רב כת דליה מן הארץ, [כמבואר במהרח"ו הקדמת עץ חיים], ואז יבוא משיח ברחמים וחסדים, כמו שאמרו חז"ל, (סנהדרין דף צ"ח א') אמר רבי אלכסנדר רבי יהושע בן לוי... כתיב וארו עם ענני שמיא כבר אנש אתה... זכו עם ענני שמיא.

שלום" בירושלים) שהיה תלמיד חכם חשוב צדיק וגאון גדול, אך לא למד קבלה, וכשהיה בערך בגיל שבעים, אמר לו הצדיק **חכם סלמן אליהו** בעל "**כרם שלמה**" על **העץ חיים** (אביו של הראשון לציון המקובל הגה"צ הרב מרדכי אליהו זצ"ל) **דע לך אם לא תלמד חכמת הקבלה תצטרך לחזור בגלגול וגם אם בפעם הבאה תהיה חכם באשי וגאון גדול, וגם אז לא תלמד קבלה, לא יעזור לך כל תורתך, ותצטרך לחזור בגלגול אפילו ג' פעמים עד שתלמד חכמת הקבלה. ומיד שמע לו והאריך ימים למעלה ממאה שנים¹ ונעשה חכם גדול בקבלה. ובאמת כבר**

ג. (חכם יהודה פתייה זי"ע – מגלה מה שכתב בסוד: החפץ בחיים יתחיל ללמוד קבלה: מרבינו זצ"ל שמענו שלא פעם יעץ לתלמידיו חכמים גדולים שהיו חולים שיקבלו על עצמם לעסוק בתורת הח"ן וללמוד קבלה. וסיפר בנושא זה שזוכר בקטנותו הלך ביחד עם **חכם יהודה פתייה זצ"ל** ואביו זצ"ל לבקר את אחד מחו"ר בבל רבי שלמה י. זצ"ל שהיה פוסק ומורה הוראה בבגדד כששכב על מיטת חליו, כשעמדו לצאת הגיש ח' יהודה פתיה לרבי שלמה י. פתק קטן והתעכב עמו מעט ויצא, לאחר שיצאו שאל אביו ח' יצחק את ח' יהודה מה כתבת לו בפתק? ענה לו ח' יהודה, כתבתי לו שמצד לימוד הפשט התיקון שלו נגמר, **ואם חפץ בחיים הרי שיתחיל ללמוד קבלה**, אך רבי שלמה לא רצה, ונפטר לאחר יומים, ולכן היה מייעץ להם רבינו עצה זו, ואמר רבינו שהציע הצעה זו לכמה גדולים ומי ששמע הבריא. (קונטרס "זכר שמואל" קוים לדמותו של הגה"צ המקובל חכם שמואל דרזי זצוק"ל) **על ידי לימוד הזוהר זוכה לאריכות ימים:** מרבה תורה מרבה חיים (אבות ב' ז'). נראה לפרש בס"ד, דידוע דאורות המוחין נקראים חיים (עץ חיים שער כ"ט פרק ט'), והלומד תורה בחלק הסוד שבה, ממשיך אורות המוחין שנקראים חיים. וזה שאמרו מרבה תורה, מרבה דייקא, שלומד גם בחלק הסוד שבה, אז מרבה אורות המוחין שנקראים חיים. (בן איש

כתב זאת החכם הצדיק המקובל הקדוש רבי יהודה פתייה זיע"א בביאורו על הפסוק (איוב פרק לג כט) "הֵן כָּל אֱלֹהִים יַפְעֵל אֶל פְּעָמִים שְׁלוֹשׁ עִם גִּבְרִיד", שמי שלא לומד את תורה הסוד מוכרח לחזור בגלגול אפילו כמה וכמה פעמים ועוד הביא את הפסוק (ירמיה פרק כב י) אֶל תִּבְכּוּ לָמֵת וְאֶל תִּגְדּוּ לוֹ בְּכֹו בְּכֹו לְהֵלֶךְ כִּי לֹא יָשׁוּב עוֹד וְרָאָה אֶת אֶרֶץ מוֹלְדֹתוֹ, כי מי שמת וכבר חוזר בגלגול עוד באמצע הלוויה שבוכים עליו, ולכן אומר אל תבכו למת כי הוא כבר חזר לעולם הזה, אלא בכו להולך זה שלמד תורת הסוד כי רק הוא זוכה לגן עדן העליון, עד כאן תוכן דבריו.

ומכל זה רואים כמה חובה קדושה ללמוד תורת הסוד, וכאשר לומד בגירסא אלו הסודות, מטהר את נפשו, ומזה יבא לו הבנה בכל חלקי התורה הקדושה, עד שגם יזכה ללמוד בהבנה את תורת הסוד. ומכל מקום עצם הלימוד מזכך הוא, ובעולם הבא בודאי ילמדוהו את הפירושים העמוקים.

על כן הגשנו לכם כאן את הקונטרס הזה, שיהא מצוי אצל כל אחד, ויִלְמְדוּ בכל עת, ובכך יתלהב לבו ללמוד את כל פרד"ס התורה ויקבע שיעורים בזוהר הקדוש מידי יום ביומו ובכך יהא לו חלק בנסתר הנסתרות שלימדנו הרשב"י זיע"א. ומשמיא קא זכי לנו להביא את גדלות מעשיו של המקובל האלוקי רבי יהודה פתייה זי"ע, למען יהא יד כל ישראל מגעת

חי הלכות שנה ב' הקדמת אחרי - (הערת המחבר: ולפי זה מובן הוראת רבי יהודה פתייה זי"ע לחולים ולכל אחד ללמוד תורת הסוד שבזכותה יאריכו ימים).

ד. ובפסוק שאחריו (ל) כתוב: לְהָשִׁיב נַפְשׁוֹ כִּנְיָ שְׁחַת לְאֹר בְּאֹר הַחַיִּים, לומר לך שאם ירצה להשיב את נפשו ולהצילה מרדת שחת צריך לקבל את אור התורה אור הגנוז וללמוד תורת הזוהר הקדוש.

בו כמו שאמרו חז"ל, **חייב אדם לומר מתי יגיעו מעשי למעשי אברהם יצחק ויעקב, ופירשו יגיעו מלשון נגיעה שיהיה לו שייכות עם הדבר, כן עהל ידי שיקרא בספריו הקדושים יהיה לו שייכות ונגיעה לעולמות הרוחניים כדי לחזק את נשמתו, לעשות נחת רוח ליוצרינו ולעשות רצון בוראינו, לפדות השכינה הקדושה מגלותה, ובזכות זה יקבץ נדחינו מארבע כנפות הארץ במהרה דידן, בביאת משיח צדקינו ברחמים.**

על כן מצוה גדולה^ה לפרסמו ובכך נוטל שכר כנגד כולם, כדאיתא בספר חסידים, ובספר קב הישר דכל מצוה שאין לה דורשים כל המתעסק בה נוטל שכר כנגד כולם. [ועיין בספרנו גדולת תתק"ס פרקים יט, כ, כא בענין מצות זיכוי הרבים ושכרה]. וזכה הצדיק הקדוש מהר"י פתייה זי"ע להתגלות הרשב"י שראה בזיו פניו ממש, והתגלה הרשב"י להמקובל האלוקי רבי אברהם עדס זי"ע וביקשו שישפיע על מהר"י

ה. א. הצדיק אינו נותן שינה לעיניו ביום ובלילה עד שמוכיח הרשעים ומביאם שישובו בתשובה. (זוהר הקדוש, חלק א, כ: ב. אילו היו יודעים בני העולם גודל השכר להחזיר חבירו למוטב היו רודפים אחריו תמיד כמו שרודף אחרי כסף וזהב. (זוהר הקדוש פרשת תרומה קכח, ב - קכט, א). ג. מצוה שאתה רואה שבני אדם נוהגים בה קלות ראש ומעט המה שמקיימין אותה, הנה מצוה זו בודאי ממתנת ומצפה עד כי יבחר בה איש כשר וישר להזהר בה, ולעורר רבים על מצוה זו לקיימה באהבה לכבוד קוב"ה וכו'. (זוהר הקדוש פרשת תרומה, קב הישר פרק ס"ד). ד. כל מצוה שאין לה דורש ואין מי שיבקש אותה תדרשנה לפי שהיא כמת מצוה, - ומצוה שאין לה רודפים רדוף אחריה לעשותה, שהמצוה מקטרגת ואומרת כמה גרועה אנכי שנתעלמתי מכל וכו'. (ספר חסידים אות ק"ה).

פתייה שידפס ויוציא לאור את פירושו יין הרקח על אידרא רבא וזוטא ויעזור לו בזה.

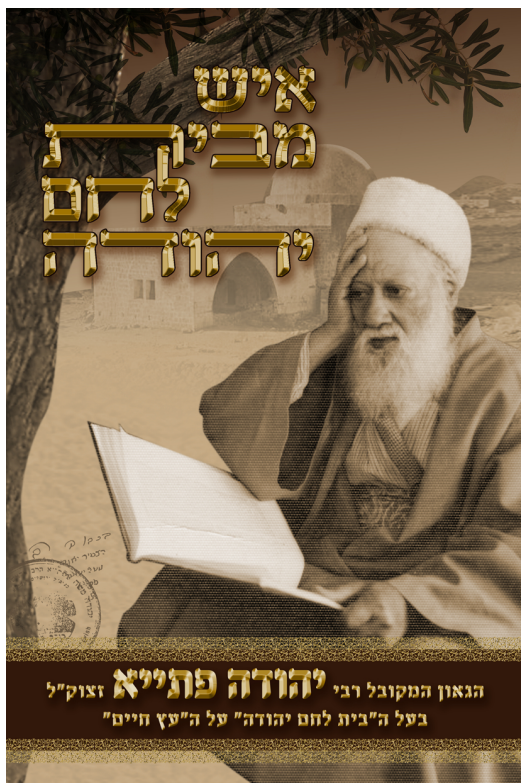
על כן הלומד והוגה בספריי מהר"י פתייה בוודאי משמח את הרשב"י ויש לו שייכות וחלק בלימוד תורת הרשב"י ומקיים את דבריו כדאיתא בגמרא (גיטין סז, א), **"וכן אמר רבי שמעון לתלמידיו בני שנו מידותי"**, ופירש רש"י, לימדו תורתו. חובה קדושה עלינו לקיים רצון התנא האלקי הרשב"י זיע"א, אשר עליו אמרו בזוהר הקדוש (ויצא קנו, א) **רבי שמעון דנהיר כל עלמא באורייתא וכמה בוצינין נהרין בגיניה** (עכ"ל). וכתב המקובל האלקי רבי אברהם אזולאי זיע"א (בשם המקובל רבי אברהם גלאנטי זיע"א) וזה לשונו: **אפילו עוד היום אחרי שנפטר רשב"י מבינינו, כל זמן שאנו עוסקים בדברי האדרא "אתעטר" – בא רבי שמעון מגן עדן מעוטר כמלך בעטרותיו בראש ויושב בגוון, עכ"ל.**

וכמה נצרך לדורינו זה **דרא בתראה** לרבי שמעון בר יוחאי ע"ה שיישב בינינו, וימליץ טוב בעדינו ובזכות זה ניגאל במהרה ברחמים. וכתב רבינו יוסף חיים זיע"א בספרו חיים והשלום על התהלים (ע"ד, י"ג) זה לשונו: **"שברת ראשי תננים על המים"**, נראה לי בס"ד על פי מה שכתבו המפרשים (דבש לפי מערכת מ' אות ג): לעתיד ישבר נו"ן דנחש ודשטן ויהיה **מ"י**, ואז הוא אותיות **משי"ח**, וזהו **"שברת ראשי תננים" – לנו"ן של נחש ושטן "על המים" – בזכות התורה שיש בה מי ים, עכ"ל.** ובזכות תורת הזוהר ששורשה מהבינה הנקראת **מ"י**

ו. כוונתו דמשיח עם הכולל גימטריה **שטן**, **"ושברת ראשי תננים"** לשון רבים המרמז על נחש ושטן שעל ידי התורה הנקראת **"מ"י"** ישבר את ראשם ומזה יצמח משיח בן דוד בב"א.

נזכה לגאולה השלמה בביאת משיח צדקינו ברחמים,
 "ובספרא דא יפקון מן גלותא ברחמי", במהרה בימינו אמן כן
 יהיה רצון.

בס"ד

**מאמר על הספר "איש מבית לחם יהודה"
על הגאון המקובל רבי יהודה פתיא זצוק"ל
הפצה ראשית - "ספריתי - גיטלר"**

70 שנה לאחר פטירתו של רבי יהודה פתיא זכה דורנו בספר על אודותיו. הספר, "איש מבית לחם יהודה", שנכתב על ידי אחד מצאצאיו, סוקר את תולדות חייו ואת משנתו תוך הבאת ציטוטים מכתביו. בספר נידון גם עיסוקו ב"דיבוקים" (כפי שמסופר בספרו "מנחת יהודה" - "רוחות מספרות" ובספרים אחרים). עניין הדיבוקים, שלא היה עיסוקו העיקרי אלא שולב בחיי היום-יום שלו, הוא העניין העיקרי שבזכותו נודע שמו בכל שכבות הציבור. העובדות המובאות בספר לוקטו בעבודת נמלים של שנים רבות והתוצאה היא ספר מקיף, מאלף ומאיר עיניים.

הספר עוסק בנושאים הבאים: תולדותיו, תקופת לימודיו, תלמידיו, ספריו, גדלותו, הנהגתו, ישועות, קמיעות, חלומות, רוחות, גלגולים, משיח השקר ותלמידו, שדים, אחר המיתה, בבית דין של מעלה, ימות המשיח ועולם הבא, תשובה וכפרת עוונות, מתורתו, פיוטיו.

מִרְן ה"סטִיפֶלר" זצוק"ל בִּרַךְ אֶת הַעוֹרֵךְ לִפְנֵי שְׁלוֹשִׁים שָׁנָה עַל כּוֹנְנָתוֹ לְהוֹצִיא אֶת הַסֵּפֶר, וּבָנוּ יִבְלֵט"א הַגָּאוֹן רַבִּי חַיִּים קֵנִיבִסְקִי שְׁלִיט"א בִּיקֶשׁ לִקְבֹּל אֶת טִיּוֹטַת הַסֵּפֶר לִפְנֵי הַדְּפָסָתוֹ וְלֵאחֶר מִכֵּן הוֹרָה לְהַדְפִּיסוֹ.

בְּהַמְלָצָתוֹ לִסְפֵּר כּוֹתֵב הַגָּאוֹן רַבִּי יִצְחָק זִילְבֶּרשְׁטֵיין שְׁלִיט"א: "לִימּוֹד תּוֹלְדוֹתֵיהֶם וְהַנְהָגוֹתֵם שֶׁל גְּדוּלֵינוּ, הֵן הֵן גּוֹפֵי תוֹרָה. כִּךְ מְפּוֹרָסִם בְּשֵׁם הַחַזוֹ"א זצ"ל. בִּימֵינוּ שֶׁאֵנוּ

מחנכים את בנינו ל"אמונה", יש בזה מצוה נוספת, כי אלפי אנשים יכולים להעיד, מה שראו בעיניהם, שמברכותיו של הגה"צ המקובל רבנו יהודה פתיה זצוק"ל: נפקדו עקרות, נתרפאו חולים, ויצאו אסירים לחפשי. וחייבים אנו לומר לבנינו, ש'אבא לא משקר לבנו', ואנו ראינו גדולות שעשה רבי יהודה פתיה. ולכן עלינו להאמין בה' ובמשה עבדו, ובעבדי ה' שבכל דור ודור. אשרי נינו איש רב פעלים, הרב המצויין רבי ישי דביר, המו"ל תורתו והנהגותיו של זקנו זצ"ל".

רבי יהודה נולד בשנת תרי"ט בבגדד ונפטר בשנת תש"ב בירושלים. בהיותו בגיל י"ז הוסמך ע"י רבי עבדאללה סומך - מקים עולם התורה בבבל. למד ב"בית מדרש לרבנים - בית זילכה", ולאחר מכן מונה שם לר"מ ולראש ישיבה.

היה מגדולי חכמי בבל בלימוד הפשט וגדול מאוד בלימוד הקבלה. גדלותו בתורת הקבלה הייתה לשם דבר וניכרה בספריו. בנוסף לכך, למד ועסק בקבלה מעשית לתועלת ולעזרת הציבור. את רוב שעות היום הקדיש ללימוד וללמד תורה. היו לו תלמידים ללימוד הפשט, ותלמידים ללימוד הקבלה שחולקו לקבוצות של תלמידי חכמים ובעלי בתים.

פירושו "בית לחם יהודה" על ה"עץ חיים" שכתב מרח"ו ע"פ תורת מו"ר האר"י זצ"ל, מהווה בסיס ללימוד ה"עץ חיים" לרבים. היו לרבי יהודה תלמידים רבים בלימוד זה, גם מיוצאי אשכנז כמו רבי יצחק ברמן מחותנו של ה"סטייפלר" ועוד, וחלקם אף הוציא פירוש על ה"עץ חיים" אחר לימודם עמו או בספריו.

על גדלותו בקבלה ומעשיו הרצויים בשמים אפשר למצוא בספריו, בהם מספר רבי יהודה:

"ואני התפללתי לפני ה' תפילה קצרה בנוסח זה: 'יהי רצון מלפניך ה' שתשלח לי את (רוחו של) יונה כדי לתקנו'. ועוד לא גמרתי תיבת 'לתקנו', והנה יונה בא ונכנס בבתי, והוא יגע ומושך נשימות תקופות זו אחר זו... ואני הכותב הייתי תמה מאוד מאוד, ונשאתי תהילה ורינה לאל יתברך שמו לעד שאיך בשיעור תפילה קצרה זו שהתפללתי לפניו ואמרתי שישלח לי את יונה לתקנו, ונתקפל זמן מאה וששים שנה שהם: של עליית התפילה עד הבית דין, ושליחות השליח על יונה עד גיהנום, וביאת יונה עד הבית דין, ומבית הדין עד העולם הזה. וזה מלבד המשך זמן דיבור הבית דין עם השליח ודיבור השליח עם יונה ודיבור הבית דין עם יונה, ועדיין לא גמרתי את תפילתי. ועל זה נאמר: 'והיה טרם יקראו' וכו'.

על שאלתו לבי"ד של מעלה באמצעות הרוח כתב: "שאלה רביעית היא על מה שנאמר בספר 'עץ חיים' (בפרק א' דשער כ"ה), וזה לשונו: 'ואם כן, יהיה הסדר מצ"ל שהם חכמה דעת בינה וכו', שאיך יהיה הסדר מצ"ל היפך אותיות צל"ם?"

תשובת הבי"ד: "דברים אלו אינם נמסרים ביד שליח, ואנחנו ניתן דעת בלב יהודה להבין אותם".

כותב רבי יהודה: "ופתאום עלה במחשבתי פירוש הגון וישר, והוא הפירוש שכתבתי בעניותי בספרי הנקרא 'בית לחם יהודה', בדיבור המתחיל 'וכבר נתבאר לעיל' וכו'. ואם כן, לפי זה נמצא כי בשעה שאמרו הבית דין 'אנחנו ניתן דעת ליהודה להבין אותם', באותה שעה עצמה הם נתנו לי בינה להבין כוונת הרב ז"ל."

ספרים נוספים שחיבר, הם "יין הרקח" על ה"אדרא רבה"

ו"אדרא זוטא", בגינם התגלה רשב"י לרבי אברהם עדס וביקש שיאיץ ברבי יהודה ויעזור לו להוציא לאור את פירושו על האדרות. כמו כן חיבר פירוש "מתוק לנפש" על "זוהר סבא דמשפטים", ועוד סדרי תפילות לעיתות צרה.

בספרו "מנחת יהודה" כותב רבי יהודה: "ונפשי יודעת מאוד, כי כל אדם הוא משתוקק, ונפשו מתאוה לדעת, מה יעשה בגופו ונפשו אחר יציאתו מן העולם הזה, עד הגיעו אל המקום מנוחתו בגן עדן העליון, עם נשמות הצדיקים והחסידים. ולכן אמרתי אני אל לבי להעלות על ספר, ממה שמצאתי בזוהר ובדברי האר"י ז"ל, וממה ששאלתי מרוחות הערטילאין שנכנסו בבני האדם, ובאו אלי לרפאותם. והייתי שואל מאותם הרוחות כמה מיני שאלות, ממה שנעשה בהם אחרי פטירתם. רק שלא היו יודעים עוד את גיהנם ואת הנעשה בו, כי עדיין לא זכו ליכנס לגיהנם."

אהבה מיוחדת הייתה לו לעזור לעם ישראל בכלל וליהודים בפרט. בעזרתו לפרט נשקפה חוכמתו הרבה בעצותיו המיוחדות ובפיתרון חלומותיהם, בברכותיו שהתקיימו, ובקמיעותיו הפועלים עד היום.

רבי יהודה התפלל רבות לישועת עם ישראל מצרותיו, ובזכות תפילותיו נגפו אויביהם. ידועות תפילותיו בקבר רחל אמנו, כשבעקבותיהן ניגפו הגרמנים בראשות הגנרל רומל וגם מוסליני.

כשעבר האדמו"ר מגור "האמרי אמת" ליד ביהכ"נ "אוהל רחל" ושמע את תפילותיו של רבי יהודה, התבטא ואמר "מובטחני שבתפילותיו יצליח להדוף את הגרמנים, ואם היו מתפללים כך באירופה לא הייתה השואה". (החזו"א אמר שמשמים

מנעו את תפילת הרבנים באירופה כדי שלא תתבטל הגזירה). האדמו"ר הוסיף ואמר שידועים תפילותיו של רבי יהודה ואשתו בקבר רחל וידוע על גילוויי שכינה שזכו לה במקום זה.

בעתונות באנגלית פורסם הסיפור שבזמן האיום הגרמני, רבי יהודה ערך "כפרות" על ארץ ישראל באמצעות מטוס של הצבא הבריטי שעליו הועמסו לולי תרנגולות - שנשחטו תוך כדי טיסה מסביב לארץ ישראל.

הרב יצחק כדורי בהסכמה שנתן לקונטרס של הרב יעקב הלל בעניין הקמיעות, כתב שרק קמיעותיו של רבי יהודה הם הראויים לשימוש, מכיוון שידע להפריד בין שמות מלאכים לשמות שדים, לא השתמש בשמות המצריכים אפר פרה, והיה מבקש את המלאכים לעזור ולא היה משביע אותם - דבר שיכול לסכן את הכותב ואת המשתמש בקמיע.

כתבו גאוני וחכמי הדורות על רבי יהודה פתייא:

הרב הגאון צבי פסח פראנק הרב הראשי ואב"ד לירושלם עיה"ק תובב"א: "היה ידוע לאיש צדיק מרא דרזין שיגע הרבה בלמוד הנסתר שכן מוכיח עליו ספרו הגדול 'בית לחם יהודה', שהוא ביאור גדול על הספר 'עץ חיים' לקדוש ה' האר"י זצ"ל".

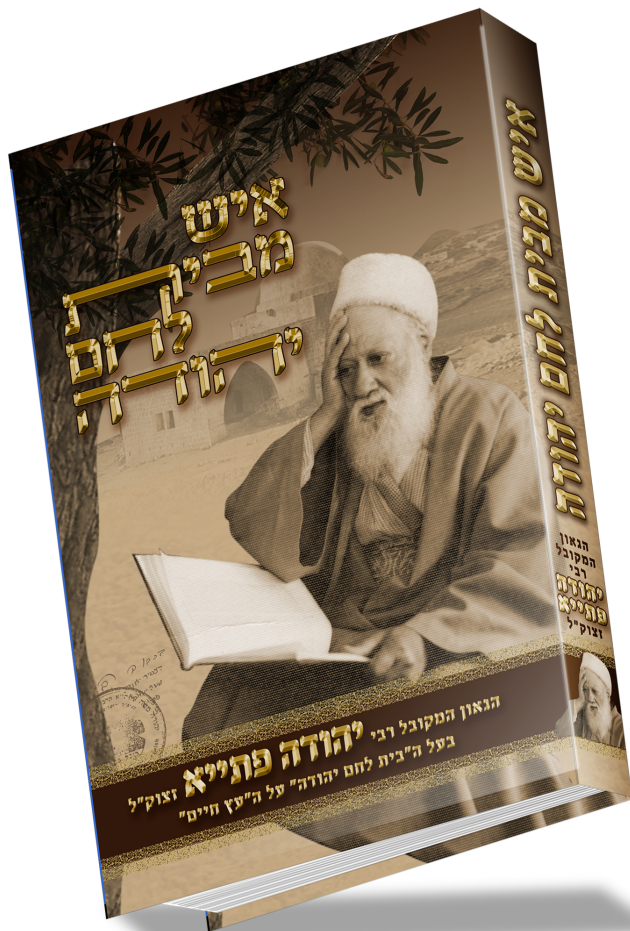
הרה"ג פנחס עפשטיין ראב"ד בעיה"ק ירושלים תובב"א: "היה גברא רבא, בקי ומודע בשמו הטוב, צדיק ותמים בדרכו ויין הרקח' הוא פירוש נחמד, הולך וסובב על האי ספרא עמיקתא וקדישתא, להתנא האלקי רשב"י והחבריא זיע"א".

הגאון הרב עבדיה הדאיה: "אשר בהם (בספריו) גילה חכמתו ובקיאותו בכל חלקי פרד"ס התורה הפלא ופלא. הן הן יתנו

עידיהם ויצדקו, אשר כל רז לא אניס ליה, וכל חזון לא נעלם ממנו, אשרי ואשרי חלקו שזכה וזיכה את רבים, חן ערכו מי ימלל, ענותן כהלל, אין גומרין עליו את ההלל. הלא למפורסמות אין צריך ראייה, מי לא ידע גודלו וטובו, הודו והדרו של הרב המחבר הקדוש זצוק"ל. ספריו הקדושים הן הן עדיו, כל רואיהם יכירו, דברי אלקים חיים, כולם ברורים, כולם קדושים, יוצאים מפה קדוש ועליון, זך השכל והרעיון, קדוש מבטן והריון".

את הספר ניתן להשיג גם ב"גמ"ח דביר", רח' גבורי ישראל
20 רמת-אלחנן בני-ברק. (057-3177108).

איש מבית לחם יהודה

איש
מבית לחם יהודה

הגאון
המקובל
רבי
יהודה
פתייא
זצוק"ל

הגאון המקובל רבי יהודה פתייא זצוק"ל
בעל ה"בית לחם יהודה" על ה"עץ נויים"

ספר "איש מבית לחם יהודה"

על הגאון המקובל

רבי **יהודה פתיא** זצוק"ל

בעל ה"בית לחם יהודה" על ה"עץ חיים" "יין הרקח" על
ה"אדרא רבה" וה"אדרא זוטא" "מתוק לנפש" על זוהר
"סבא דמשפטים" "מנחת יהודה" על התנ"ך בדרך הפשט
והקבלה ועוד.

אוסף מתוך כתביו וספריו

(כולל "מנחת יהודה" - חלומות, רוחות, גלגולים ועוד)

ומתוך ספרות על גדולי בבל וירושלים

וסיפורי המשפחה ומכיריו

ה'תשע"ב - 70 שנה לפטירתו

נערך בסיועו דשמיא ע"י

ישי שאול בן ר' אליעזר ז"ל **דביר**

נין הגאון המקובל

רבי **יהודה פתיא** זצוק"ל

גיבורי ישראל 20 בני ברק 03-6777108 | 057-3177108

כרטיסים בגודל כרטיס אשראי,
נוחים לנשיאה. בנושאים: אין עוד מלבדו |
12 עיקרי אמונה | 6 מצוות תמידיות | ערך
שעת לימוד תורה | מורא מקדש | סגולת
החתם סופר | אמן וכוונתיו | 100 ברכות.

אנחנו חוזרות קלות לסיפור על אמן, ברכה קדוש

ספר / ישיבות ועוד במדל 23.5 ש"ח 34-1997
 מוסד למחקר חקלאי במדל A.8 ומדל 4
 לפאר את הסלון / בתי כנסת / בתי

כל ציטוט וכלל שמה במסגרת היום ולקראת שנה, 80 דקות לדיסק, בלוח נעזמה מלא התרוממות וגם אסתר.

כחול:

כל הזכויות שמורות

לגמ"ח דביר, גבורי ישראל 20, בני-ברק. 51560
03-67-77108, 057-31-77108, פקס' 03-5741607

Dviry@neto.bezeqint.net דוא"ל

דברי רבי יהודה

ונפשי יודעת מאוד, כי כל אדם הוא משתוקק, ונפשו מתאוה לדעת, מה ייעשה בגופו ונפשו אחר יציאתו מן העולם הזה, עד הגיעו אל המקום מנוחתו בגן עדן העליון, עם נשמות הצדיקים והחסידים.

ולכן אמרתי אני אל לבי להעלות על ספר, ממה שמצאתי בזוהר ובדברי האר"י ז"ל, וממה ששאלתי מרוחות הערטילאין שנכנסו בבני האדם, ובאו אלי לרפאותם. והייתי שואל מאותם הרוחות כמה מיני שאלות, ממה שנעשה בהם אחרי פטירתם. רק שלא היו יודעים עוד את גיהנם ואת הנעשה בו, כי עדיין לא זכו ליכנס לגיהנם.

רק אחד מהם שאחר שנתקן והלך לגיהנם, אחר כך על ידי התפילה שנתפללתי לפני הקב"ה, חזר ובא אלי וסיפר לי על מדור העליון של גיהנם שהיה נידון בו ואיך סדר הנידונים שם.

גם סיפר לי ממה שעתיד להיעשות בו אחר יציאתו מגיהנם בעת הליכתו לגן עדן, כפי מה ששמע ברמז מבית דין של מעלה, אבל בפנימיות גן עדן עדיין לא ידע, ולא שמע מזה מאומה, כמו שנבאר בעזרת השם.

וזה החלי בעזרת צורי וגואלי.

הצעיר יהודה משה ישועה פתיא יצ"ו

דפטי יאודי

טטני יאודי

פניא

יט

נר ה' נשמת אדם

לעילוי נשמת זקננו הגאון המקובל
רבי יהודה (פתיא) בן ר' משה ומרת חנה
זצוק"ל
נלב"ע כ"ז במנחם-אב תש"ב. תנצב"ה

לעילוי נשמת אבי מו"ר (חתן נכדת זקננו)
ר' אליעזר (דביר) בן ר' שאול ומרת מזל ז"ל
נלב"ע כ"ז חשון תשס"א. תנצב"ה

לעילוי נשמת דודי - סב אשתי (תלמיד זקננו
וחתן נכדתו)
ר' עזרא (יפה) בן ר' צלאח ומרת חנה ז"ל
נלב"ע כ"א ניסן תשנ"ח. תנצב"ה

נר ה' נשמת אדם

לעילוי נשמת דודתי - סבת אשתי (נכדת זקננו)
מרת מרגלית (יפה) בת ר' שמעון ומרת
עזיזה ע"ה
נלב"ע ד' אלול תש"ס. תנצב"ה

לעילוי נשמת גיסי (מצאצאי זקננו)
הבחור ינון (בקשי) ז"ל בן ר' שלום ומרת
תמר שליט"א
נלב"ע ט"ו בטבת תשס"א. תנצב"ה

לעילוי נשמת בת דודנו (נכדת זקננו)
מרת שמחה (עובדיה) בת ר' שאול ומרת
חביבה ע"ה
נלב"ע י' תמוז תשע"א. תנצב"ה

כתיבת הספר

לפני כשלושים שנה נכנסתי למרן רבי יעקב ישראל קנייבסקי זצוק"ל "הסטייפלר" וביקשתי את ברכתו לכתיבת ספר על זקני המקובל רבי יהודה פתיא זצוק"ל.

קיבלתי את ברכתו ל"ברכה והצלחה".

לאחר יותר מחצי שנה נכנסתי שוב למרן "הסטייפלר" בנושא מסוים, ובאותה הזדמנות הוספתי גם פתק ובו ביקשתי ברכה לכתיבת הספר על זקני.

כשהגיע מרן "הסטייפלר" לפתק זה, השיב לי את הפתק ואמר: "על זה כבר בירכתי".

הצורך בכתיבת הספר נובע מ"היעלום הזוחל" של היהודים שחיו בתקופתו של רבי יהודה, ואתם נעלמים הסיפורים המופלאים על גדלותו ועל עוצמתו.

ועוד, מסיפורי רבי יהודה אפשר ללמוד הרבה על הנהגתו של הקדוש ברוך הוא בעולמו, על התנהלותו עם הצדיקים ועל הנעשה עם האדם לאחר פטירתו.

פניית דודי בנימין פתיה שיחי', נכד רבי יהודה, בן לבנו הגדול הר' שמעון (ואח אמי שתחי'), ובקשתו מאחי הרה"ג ר' יהודה דביר (מח"ס "בית לחם יהודה" על הש"ס ו"בית היין" על פירוש הרמב"ן על התורה ודרשותיו) שניטול על עצמנו את המשימה של כתיבת ספר זה על זקנו-זקננו, על פעליו ועל ספריו, זירזה אותנו לצאת לדרך.

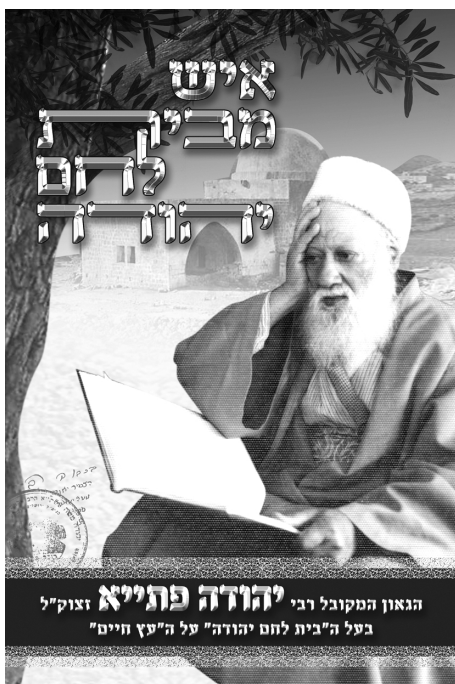
ואנו נרתמנו לעסוק במלאכת קודש זו.

העורך

שמו של רבי יהודה

שמו מופיע בספריו ובכתב ידו במספר אופנים, כגון: יהודה, יאודה, יהודה משה, פתיה, פתיא, כאשר ברוב כתביו שיצאו בימי חייו כתב את שמו "יאודה פתיא". בפי העם היה שגור שמו כ"חכם יהודה".

הוחלט לכתוב את שמו בכריכה "יהודה פתיא", ולצורך רצף הקריאה בספר מופיע שמו בקיצור בתואר "רבי יהודה".

מתוך מכתבי הערכה שנכתבו ע"י גאוני וחכמי הדורות

הרב הגאון צבי פסח פראנק הרב הראשי ואב"ד לירושלם עיה"ק תובב"א

ב"ה ירושלים ת"ו יום ג' י"ט סיון תשט"ז

הספר "מנחת יהודה" שנדפס בשנת תרצ"ג במדינת בבל בעיר בגדד ע"י מחברו הרב הגדול אמון מוצנע ואור המופלא מוהר"ר יהודה משה יהושע פתייא ז"ל.

הספר הוא שוה לכל נפש סובב הולך על פרשיות התורה וכמה וכמה ליקוטים על פסוקי תנ"ך וביניהם כמה פתגמים מילין חסדאין ועובדות וסיפורין שיש בהם בכדי להעיר לתורה ולתעודה.

הרב המחבר היה ידוע לאיש צדיק מרא דרזין שיגע הרבה בלמוד הנסתר שכן מוכיח עליו ספרו הגדול "בית לחם יהודה" שהוא ביאור גדול על הספר "עץ חיים" לקדוש ה' האר"י זצ"ל.

כעתירת הבאעה"ח למען המצוה

נאם צבי פסח פראנק

הרה"ג פנחס עפשטיין ראב"ד בעיה"ק ירושלים תובב"א מח"ס מנ"ח על מסכת סוטה מנ"ב, או"ת, ועוד

ב"ה, ירושלים עיה"ק ת"ו שנת תשכ"ב

היה גברא רבא, בקי ומודע בשמו הטוב, צדיק ותמים בדרכו מורנו הרב יהודה משה פתיה, ו"יין הרקח" הוא פירוש נחמד, הולך וסובב על האי ספרא עמיקתא וקדישתא, להתנא האלקי רשב"י והחבריא זיע"א.

וראוי להדפיס אדרא רבא והאדרא זוטא "ונכנס יין יצא סו"ד ה' ליראיו" בפירוש יקר וחשוב ובקיאות רב בגנזי המקובלים. הספר החשוב הלזה שהוא מרפא לנפש וקילורין לעינים עיני דשפיר חזו בכל עידן ועידן ומצוה רבה לשתות מ"יין הרקח" האלה הכותב וחותם לכבוד קדושת האדרא רבא היקר.

פעה"ק ירושלים לסדר "קדושים תהיו" שנת התשכ"ב

נאם פנחס עפשטיין

ראב"ד ירושלים העדות החרדיות יכב"ץ

בית הדין הגדול לכל מקהלות האשכנזים **פעיה"ק ירושלם תובב"א** **מיסודם של רבותינו הגאונים רבי שמואל סלנט** **ורבי צבי פסח פרנק זצ"ל**

ב"ה יום א' בהר ט' לחדש אייר כ"ד למטמונים תשכ"ב
 נודע ביהודה ובישראל שמו של הרב הגדול המקובל מארי דרזין,
 מופלא בנסתר ובנגלה, כמוהר"ר יהודה בן הרב משה פתיא זצ"ל.
 הרב הגאון הצדיק ז"ל זכה לחבר ולהדפיס בחייו ספרי קודש,
 בפרד"ס מקור החכמה והבינה העליונה, ספרים חשובים המאירים
 כספירים ומתנוססים כאבני נזר בהיכל חכמת הקבלה "בית לחם יהודה"
 ביאור גדול על ספר "עץ חיים" למהרש"ו זצ"ל, שהוא מפענח נעלמים
 ומאיר עיני חכמים, המסתופפים בצל עץ החיים, ועוד כהנה וכהנה.

הכו"ח למען תורת אמת

הבד"צ פעיה"ק ירושת"ו

נאם יצחק יעקב ווכטפוגל ראב"ד
נאם אברהם דוד ראזינטאל
נאם שרגא פייבל פראנק

הגאון הרב עבדיה הדאיה חבר בית הדין הגדול לערעורים ומועצת הרבנות הראשית לישראל

ר"מ ומנהל ישיבת המקובלים "בית אל" וישיבת "שלום עבדו"
מחבר ספר "ישכיל עבדו" שישה חלקים ועוד

ב"ה, פעיה"ק ירושלים ראש חדש אייר תשכ"ב

אותו צדיק הרב המקובל האלקי, כמוהר"ר יהודה פתייא זצוק"ל, הנודע ומפורסם בקדושתו וחסידותו, ובספריו הקדושים, "מנחת יהודה" על פרשיות התורה, וענין החלומות ופתרונם וכו'. ובפרט ספרו הגדול, "בית לחם יהודה", ביאור גדול על כל ספר עץ החיים הקדוש למהרש"ו ז"ל, אשר לא זו מתחת יד החכמים המקובלים, ההוגים בספר "עץ חיים", שהוא מאיר עיני חכמים, ומפענח נעלמים, ביאור רחב על כל מלה ומלה.

כן ספרו "יין הרקח", על שתי האידרות, "מתוק לנפש" ביאור על "סבא דמשפטים", ועוד כהנה וכהנה בשאר חלקי התורה, אשר בהם גילה חכמתו ובקיאותו בכל חלקי פרד"ס התורה הפלא ופלא. הן הן יתנו עידיהם ויצדקו, אשר כל רז לא אניס ליה, וכל חזון לא נעלם ממנו, אשרי ואשרי חלקו שזכה וזיכה את רבים, הן ערכו מי ימלל, ענותן כהלל, אין גומרין עליו את ההלל.

הלא למפורסמות אין צריך ראיה, מי לא ידע גודלו וטובו, הודו והדרו של הרב המחבר הקדוש זצוק"ל. ספריו הקדושים הן הן עדיו, כל רואיהם יכירון, דברי אלקים חיים, כולם ברורים, כולם קדושים, יוצאים מפה קדוש ועליון, זך השכל והרעיון, קדוש מבטן והריון.

נאם המדבר לכבוד התורה ולכבוד הרב המחבר הקדוש

עבדיה בהמהר"ש הדאיה

הרה"ג רבי סלמאן חוגי עבודי אב בית הדין בירושלים מלפנים רב ראשי בבגדד

מי לא ידע ומי לא שמע על אותו צדיק גור אריה מורנו ורבינו הרה"ג המקובל רבי יהודה פתיה ז"ל אשר זכיתי והייתי אחד מתלמידיו, וכן נתגלגלה לי עוד זכות לומר כמה מלין, אף כי חלש עטי מלכתוב אחד מאלף על אותו צדיק מורי ורבי, אשר ידוע בספריו ובפירושו ובעיקר ספר "בית לחם יהודה" על "עין חיים" של האר"י ז"ל. "מתוק לנפש" על ה"סבא דמשפטים", "יין הרקח" על האדרא רבא וזוטא "מנחת יהודה" וכו' ועוד ספרים אשר לא יצאו לאור.

והרי למפורסמות אין צריך ראיה כי ספריו הן הן עדיו.

כעתירת סלמאן חוגי עבודי

הרה"ג רבי יעקב מוצפי **ראב"ד לעדה הספרדית החרדית בירושלים**

הספרים הקדושים של התנא הקדוש רשב"י וחבריו זיע"א אדרא רבא ואדרא זוטא עם פירוש הנחמד מזהב ומפז רב ומתוק לחיך, כולו דבש ומרפא לנפש וכו', הידוע ומפורסם בספריו הקדושים של הרב הגדול המקובל האלקי, הנודע בשערים בנגלה ובנסתר, כמוהר"ר יהודה פתיה זצוק"ל, הנקרא "יין הרקח" כשמו כן הוא, מחבר "בית לחם יהודה" על "עץ חיים", ו"מנחת יהודה", ו"חסדי דוד" וכו'.

כוח"מ המצפים לישועתן של ישראל

נאם יעקב מוצפי

הרה"ג יעקב עדס חבר בית הדין העליון בירושלים ובן להרה"ג המקובל האלקי רבי אברהם עדס זיע"א

הצדיק הקדישא ופרישא המקובל האלקי כמוהר"ר יאודה פתייה זצוק"ל מחבר הספר "יין הרקח" על האדרא רבא ואדרא זוטא, ו"בית לחם יהודה" על "עץ חיים" של האר"י ז"ל, "מתוק לנפש" על ה"סבא דמשפטים", ו"מנחת יהודה" ועוד.

הספר הזה נדפס ע"י מעשה רב שהיה עם מעלת אבא מורי ועטרת ראשי הרה"ג המקובל האלקי הקדישא ופרישא כמוהר"ר אברהם עדס זצוק"ל.

וגם אני הדל הייתי מקבל ברכתו של המחבר זצוק"ל, וברכתו היתה עושה פירות.

כה דברי החתום בברכה פעיה"ק ירושת"ו י"א ניסן התשכ"ב

הצעיר יעקב עדס ס"ט

רבני ביה"ד בבגדד

(על אגרת ששלח רבי יהודה פתייא אל הגב' פרחא אשת סלימאן בן דוד ששון, כבקשה למימון וטיפול בהדפסת הספר "בית לחם יהודה", היו חתומים רבני ביה"ד בבגדד ולהלן המלצתם):

גם אנן ב"ד דחול"ל באנו להודיע אודות החכם השלם כמוהר"ר ח"ר **יאודה משה פתייא** הי"ו הנז"ל, שכבר יצא מונוטין שלו בעולם בחבורו הנפלא **"יין הרקח"** על האדרא קדישא ונהנין ממנו עצה ותושיה וכל שכן וקל וחומר בחבורו זה (**"בית לחם יהודה"**) על ס' **"עץ חיים"**, אשר כמעט יד הכל ממשמשת בו, וביאורו זה הוא רב התועלת ולמתעסקים בחכמת האמת והיה פריז למאכל.

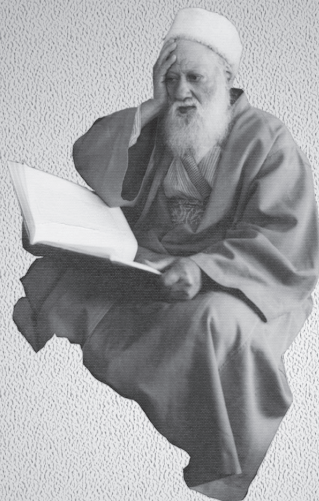
כי על כן נא בבקשה מלאי את מבוקשתו ולהדפיס לו את ביאורו כחפצו ורצונו, וזכות התנא רבי שמעון בן יוחאי ומרן האר"י הקדוש ורבנו ר' שלום שרעבי ז"ל יעמוד לימינה ולהדר עז"ר ובימיה תוושע יהודה וירושלים וישראל ישכון לבטח, כיר"א.

כה דברי החותמים פה בגדד יע"א בשלשה ועשרים לחודש שבט התרפ"ז ברוב עו"ש.

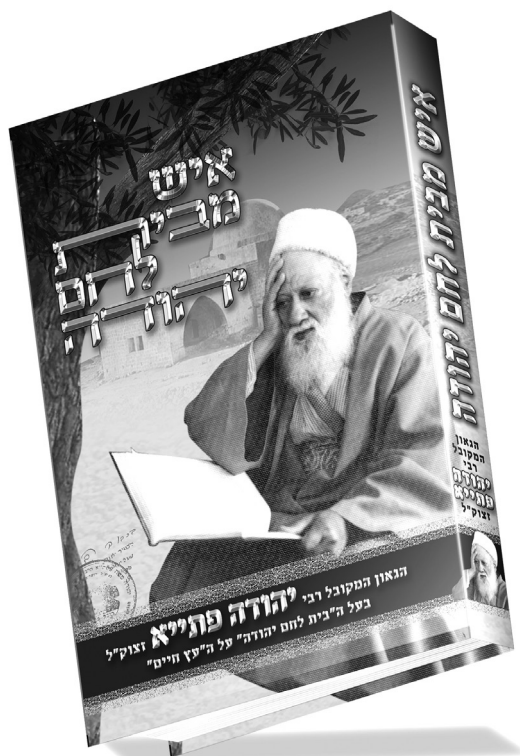
ששון כצורי יחזקאל עזרא יצ"ו
מאיר יוסף גבריאלי אליהו יצ"ו
הצעיר רפאל יצחק חיים יצ"ו

תולדותיו ותקופת לימודיו

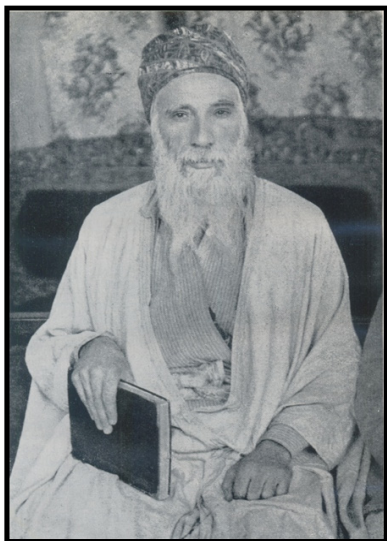
- ספריו
- גדלותו
- וספריו
- רוחות
- גלגולים
- אחר המיתה
- בבית דין של מעלה
- ימות המשיח ועולם הבא
- תשובה וכפרת עוונות

רבי שמעון אגסי

רבי שמעון אהרן בר אבא אגסי היה רב ומקובל בבבל, נולד בשנת תרי"ב ונפטר ביום ח' באב תרע"ד.

רבי שמעון נקשר מילדותו בקשרי ידידות ורעות עם רבי יהודה ויחד עסקו בפשטי התורה וסודותיה. גם רבי שמעון שימש כמגיד שיעור ב"מדרש בית זילכה", וברבות הימים כיהן הוא כראש הישיבה.

הספרים שחיבר רבי יהודה

- יין הרקח - פירוש על "אדרא רבא" ו"אדרא זוטא".
- מתוק לנפש - פירוש על ה"סבא דמשפטים".
- בית לחם יהודה - פירוש על "עץ חיים" (ב"כ).
- אפיקי מים - פירוש קצר על "עץ חיים".
- מנחת יהודה - על התורה והתנ"ך ועל גלגול הנשמות ותיקונן.
- כתר צדיק - ליקוטי דרושים על חמישה חומשי תורה.
- ספר חזיונות - פירוט התגלויות שהיו לרבי יהודה.
- חסדי דוד - בקשות ותפילות שונות.
- עטרת רחל - פירוש וליקוטי דרושים על פרקי אבות.
- אסירי התקווה - סדר בקשת רחמים בעת צרה שלא תבוא.
- משלי בבל - תתמ"ב משלים שהיו שגורים בפי העם.
- ועוד - כתבים שנמצאים בידי אנשים ולא פורסמו.

השערים וההקדמות לספריו

מההקדמות שכותב רבי יהודה לספר יש ללמוד הרבה על הספר, על תוכנו ועל דרך לימודו, וכן הנהגות והנחיות בהשקפה ובתפיסות עולם, והוסיף הרב גם סיפורים מחייו.

לכן יובאו ספריו עם שעריהם ומאמרי ההקדמה שכותב רבי יהודה.

הספר "יין הרקח"

אדרא רבא

עס פי'

יין הרקח

ייןא רסנטרא ' חמרא טבא ' בו סלוקט פירוש אר"ו
ואירא רבא ' מרישא לסיפא סהב ובא ' פוקו וחוו '
צדיקים יעלוו ' שכל דברים הנעתקיס באריותה'נל
הם מיוסדים על פי' האר"ו ז"ק ' ולא עבר בתוך
לו הפירושים ' שום הקדמה שהטקובלים הראשונים
לא כולם הם מע"ח ומשמונה שערים ' נס כרי לזכות
את הרבים ' חצנו הנהו לשונות האריות מע"ח
ושאר ספרים קדושים כל דבר יבוא על מקומו
בספר נכתבים ' הרחמן ימהר לקבץ פגורים ' מקצוי
ארץ ויס רחוקים עוד תעבורנה הצאן ' למען מכן
בראש חהרים אכיר '

פה בגראד יע"ף

כא סי' כוס אדר יין הרקח לפ"נ

ברפוס ח' עזרא ראובן דנגור ס"ט

ספר

דעשר יהודי שש
ישועה יחזק
ישועה
לחם

יין הרקח

יין דא דמנמרח - חמדה טבח - בו יתבחר שירא אדרה דבא - יין
ישא לפיכא מוכב נבא - לח'לשין יבבר סברא טבח - לוקן וחזו ירא
דבקים וישמחו וישים יעלזו - שכל דברים הנאמרים באדרה פלל -
הם מופדים על הקדמות דאדרי זל - אשר גלה סודו למאד דבא
חיים דל - ולא טבר בתך לו הכירוש - שום ש מדבר מקובלים
עדמנוט - וכל מנח דעמל זלפכ בעל ובאמונה טעדים - יעיד עמל
דברים האמורים - הם נטחקים משרי חריו קדוש שרים - גם טרפנו
שולחן פסח כההות נכלאים - טהוב דרך חשית ומשמונה טעדים -
על האד כל דבר במקומו הם מצוינים - הרחמן ימהר לקבל חסד
מקדו חן וס חמקים - וישב לב חבות על בנים - חז ישי משה שיה
חלש יבחו גחולים - ועלבה לה מנחת יהודה וירושלים עמי עולה
ופעגים - עוד תטבורנה חסדן - למקום מכון - חפיר -
נחמר ויצא לאור - בעש ברדאד יטא - חתנה נחל

פירוש על האדרא רבא ואדרא זוטא להתנא רבי שמעון בר יוחאי זיע"א נדפס לראשונה בעיר בגדד בשנת ה'תרס"ח

ינא דמנטרא * חמרא טבא * בו מלוקט פירוש אד"ז ואדרא רבא * מרישא לסיפא סובב ובא * פוקו וחזו * צדיקים יעלוזו * שכל דברים הנעתקים באדירות הנ"ל הם מיוסדים על פי האר"י ז"ל * ולא עבר בתוך אלו הפירושים * שום הקדמה מהמקובלים הראשונים אלא כולם הם מע"ח ומשמונה שערים * גם כדי לזכות את הרבים * הצגנו הגהות ללשונות האדירות מע"ח ושאר ספרים קדושים, כל דבר יבוא על

מקומו בספר
נכתבים *

הרחמן ימהר
לקבץ פזורים
* מקצווי ארץ
וים רחוקים
עוד תעבורנה
הצאן * למעון
מכון בראש
ההרים אכ"ר

פה בגדד יע"א
כא סי' כוס
אדר יין הרקת
לפ"ג

בדפוס ח'
עזרא ראובן
דנגור ס"ט

הקדמת רבי יהודה לספר הספר "זוהר - סבא דמשפטים" עם פירוש "מתוק לנפש"

הוא פירוש רחב הולך וסובב על דברי הסבא דזוהר משפטים מלוקט מדברי האר"י ז"ל ומהרב מקדש מלך ומהרמ"ז ז"ל ומשאר המפרשים, אשר טפחתי ורביתי אני הצעיר יאודה בן לאדוני אבי עט"ר משה ישועה זצוק"ל, בעיה"ק ירושת"ו ובכפריה בשנת וישבת ורבצ"ת ואין מחריד לפ"ק.

נדפס פעיה"ק ירושלים תובב"א שנת אתהלך בארצו"ת החיים לפ"ק בדפוס יהודה ע' איתאח, מחנה יהודה ירושלים.

הקדמת רבי יהודה לספר

ידוע הדבר ומפורסם העניין אצל כל אדם מישראל כי לימוד הזוהר הוא מפתח גדול לטהרת נשמת האדם מכתמי העוונות אשר נעשו בה. יען כי ברוב המקומות מדבר הזוהר בעניין חטאות האדם ועל הפגם שגורם לפגום בעולמות העליוניים במקום שורשי נפשו רוחו ונשמתו, ועל שהוא עתיד ליתן את הדין ועל עניין הגלגולים שהאדם מתגלגל כאבנא בקוספיתא ועל המתגלגלים בדומם שהם האבנים ובצומח ובעלי חיים שאינם מדברים ובעלי חיים המדברים, ועל הרשעים הנידונים בז' מדורין של גיהנום ובהררי שלג ובנהר דינור, וגם הגוף אין לו שום מנוחה בקבר.

לימוד הזוהר

ועל ידי שירגיל האדם מעט מעט בלימוד ספר הזוהר וייתן אל לבו להבין את הדברים הפשוטים שבו, זכור יזכור איך שגם הוא נתקל ונכשל באותו עוון עצמו שמדבר בו הזוהר, ואיך טימא את נשמתו הטהורה, ובאין אומר ואין דברים ירגיש שעפעפיו נוזלים נהרי נחלי דמעה על דפי הזוהר אשר הוא לומד בו, והוא מוחה את דמעות עיניו בידו כדי שלא יעכבו גאוותו מלימודו.

ובפרט מי אשר חנן ה' אותו בקול ערב וצלול, והוא לומד הזוהר בקול נגינה נעימה כמנהגנו בעי"ת בגדד יע"א, אז נפתחים שני מקורות דמעת עינינו כשתי מעיינות מאין הפוגות, והניסיון יעיד על זה, ועל ידי כך תזדכך ותיטהר נשמתו מעט מעט מכתמי העוונות אשר נעשו בה מחטאת הנעורים עד שתשוב לאיתנה הא' להיות מאירה כאבן טובה.

ונשמתו היא משתוקקת עוד יותר ויותר בלימוד הזוהר, יען כי הוא מתוק לנפש ומרפא לעצם, עד שתהיה נשמתו טהורה לגמרי כתינוק בן יומו שלא טעם טעם חטא. והמקצוע הגדול והמסוגל לזה הוא לימוד זוהר משפטים, כי שם פירש רב ייבא סבא זצ"ל את גלגולי הנשמות ואת עונש הגוף שבקבר באורך וברוחב.

לימוד הזוהר בסיום האבלות

ובימי חורפי בהיותי בעיר מולדתי בבל יע"א יושב בן ברכי רבנן קשישאי תנצב"ה, היו נוהגים כשאירע יום פטירת אביהם או אדם היו מתקבצים עשרה תלמידי חכמים בליל הפטירה, וגם אני הייתי מזנב אחריהם, והיו לומדים זוהר פרשת משפטים מתחילת הפרשה ואילך, כל אחד דף אחד עד גמר דברי הסבא ואומרים קדיש והולכין לישון. ולא היו לומדים לימוד אחר כלל וכלל אפילו בזוהר עצמו ואפילו יהי רצון או איזה תפילה ותחינה ובקשה לא היו אומרים לא לפני הלימוד ולא לאחר הלימוד כלל כלל.

ולא פעם אחת בלבד הלכתי עמהם אלא קרוב לחמישים פעמים בלי גוזמא, ובכל פעם ופעם לא היו לומדים כי אם בסבא דמשפטים בלבד, ואפילו תפילה על הנפטר לא היו אומרים, רק היו אומרים הרי אנחנו לומדים לעילוי נר"ן של פב"פ תנצב"ה ויהי נועם וכו' ומתחילים בזוהר משפטים, וכן נהגתי אחריהם.

והן עתה שנתפשט מנהג זה בין אנשים יראי ה' החרדים על דברו,

שמתקבצים בליל היאצ"ט ולומדים בסבא דמשפטים, ובעת לימודם
נותנים לבם להבין דברי הסבא ולא יכולו, ופירוש הרב מק"מ לא היה
מספיק להם.

כתיבת הפירוש לסבא דמשפטים

וכאשר ראיתי גודל תשוקתם בלימוד הסבא, ויד הכל ממשמשין בו,
והם מצטערים להבין דברי קודשו, נכספה וגם כלתה נפשי ללקט פירוש
דברי הסבא מכתבי האר"י ז"ל ומספר מק"מ והרמ"ז ז"ל ומשאר דברי
המפרשים ז"ל אשר נדפסו בגיליון הזוהר, ומעט מן המעט הוספתי
נופך משלי, שהוא פירוש היותר מתאים לפשטיות הזוהר.

גם לפעמים ימצא באיזה מקומות שאין דברי הסבא מובנים,
והמפרשים ז"ל לא חיוו דעתם בזה, ואני בעוניי טרחתי ויגעתי ומצאתי
פירוש נכון כפי מה שחנן ה' אותי. ואם הלומד ברוחב בינתו יפרש
פירוש אחר היותר נכון, גם אנן מודינא ליה, ומני ומיניה יתקלס עלאה.

וקראתי לפירוש זה בשם "מתוק לנפש" כמו כן הוא כי דברי הסבא
הם צוף דבש אמרי נועם מתוק לנפש הנפטר ומרפא לעצם (משלי טז)
שהוא הגוף שבקבר. ויהא רעווא שזכות רב יבא סבא יעמוד לי שלא
אכשל בהבנת דבריו אכ"ר.

והתחלתי בו ביום כ"ג בשבט, ונגמר ביום א' כ"א באייר שנת ברצו"ת
ה' דרכי איש גם אויביו ישרים אתו. ויקום בנו מקרא שכתוב ובשנת
ברצו"ת לא ידאג ולא ימיש מעשות פרי, אכ"ר.

הצער יהודה משה ישועה פתיא ס"ט

הספר "בית לחם יהודה"

כותב רבי יהודה: והן עתה ביום ג' ז' לחודש כסלו דשנת התרצ"ג אשר גמר ה' עלי לסיים פירוש עץ החיים הנקרא **בית לחם יהודה**.

והוא ביאור קל וקצר מאכל כל אדם להבאים להתחנך בלימוד **עץ החיים**, אשר נטע כארזים רבנו **מהרח"ו** ז"ל האדם הגדול בענקים. כפי מה שקיבל מפי רבנו הקדוש **האר"י** ז"ל איש האלוקים.

והוא מסודר כסדר **רש"י** ז"ל הנודע שמו בשערים, ואינו יוצא מפשט הלשון לפרש בדרך חריפות ופלפולים, גם אינו יוצא מענין הפרק ההוא לעניינים אחרים, ונלוו אליו קיצור דברי המפרשים ז"ל הן הן דברים הנצרכים.

כדי להקל על המעיין שלא להטריח את עצמו לחפש בספרים, ובעיר **בבל** רבתי עם יע"א נקבצו ואתיו אלו הן הדברים, ותחילת חיבורם היה בשנת **כששנה** בין החוחים, אשר באותה שנה חרוב נחרבו המלכים, ותהי בבל לחרדת אלוקים, וביום ג' כ"ג בחשוון שנת **זרעת"י** את בין ישראל ואת בית יהודה (ירמיה לא) היו נגמרים, הן אלה קצות דרכי חיבור הלז במאמרים קצרים.

ואין עוד כי אם למבעי רחמים, מלפני שוכן מעונים, אנא אביר הרועים, יהא רעווא קמך שסוכת דוד תקים, ונפוצות ישראל ויהודה תקבץ מן העמים. ונכון יהיה הר בית ה' בראש ההרים, ונלוו אליו כל הגוים, לעד ולעולמי עולמים כיר"א.

כה דברי העולה מאם המולדת. גופו מבבל אם הנכריה, וראשו מארץ ישראל יושב בחיק אמו ירושלים הבנויה.

הצער יאודה משה ישועה פתייא יצ"ו
פעה"ק ירושלים תובכ"א שנת תרצ"ו לפ"ק

המקבל האלקי רבי יהודה פתיה זכר צדיק ומדוש לברכה לחיי העולם הבא

המקבל האלקי רבי יהודה פתיה זכר צדיק
ומדוש לברכה לחיי העולם הבא - מחבר ספר
"יין הרקח", ועוד

הקדמה

רבי יהודה פתיה - מגדולי מקבלי בבל - נולד בבגדד בשנת תרי"ט -
859' - נפטר בירושלים בשנת תש"ב - 942'.

בשנת תרס"ה - 905', בתחלת המאה העשרים עלה לארץ ישראל.
- כפר מונעוריו למד קבלה אצל גדול המקבלי בדורו, הרב יוסף חיים.

ספריו: "בית לחם יהודה", פרוש על ספר הזוהר - "יין הרקח", פרוש
על ה"אידיא רבא" וה"אידיא זוטא" - "מתוק לנפש", באור על סבא
דמשפטים.

א) מעשה שהיה: התנא האלקי רבי שמעון בר יוחאי וכותו יגן עלינו
אמן נגלה בחלום - רבי שמעון בר יוחאי חפץ בהדפסת הספר "יין
הרקח".

ב) כאשר עלה רבי יהודה פתיה לארץ ישראל, ביומו השני בירושלים,
בא לבקרו הרב הגאון רבי אברהם עדס.

רבי יהודה קבלו בכבוד הראוי ושאל אותו בהתרגשות: "מדוע
הטריח כבודו את עצמו לבוא לבקרני?" - השיב לו הרב עדס: "בדבר
חשוב מאד באתי אליך" - "מהו הדבר?" שאל הרב פתיה.

"כבודו כתב פרוש על האי־דרא רבא והאי־דרא זוטא ועדן לא הדפסת אותו?" - "כן" ענה הרב פתיה - "כתבתי את הפרוש לפני בחמש עשרה שנה. אך מצוין ידוע למעלת כבוד תורתו על פרושי זה? כי דבר זה לא גליתיו לשום אדם מעולם ורק אדוני אבי מורי ורבי יודע על כך".

הרב אברהם עדס ספר לו כי נגלה אליו התנא האלקי רבי שמעון בר יוחאי וכתוב גן עלינו אמן בחלום, וכך אמר לו: "ביתים הקרובים צריכים לעלות לירושלים ארי מבבל, רב גדול ומקבל עצום בשם יהודה פתיה, אשר כתב פרוש על ה"אי־דרא רבא" וה"אי־דרא זוטא" שתברתי. וזה כמה שנים נמצא באמתחתו ולא הדפיסו. אבקשך להשפיע עליו שיציאו לאור ולעזר לו בזה", על כן באתי אל כבודו לנא את אמתות החלום ולהשפיע על כבודו להדפיס את הפרושים.

ענה רבי יהודה פתיה ואמר: "צעיר הייתי לימים, ולא רציתי להוציא לאור, אך כעת ברור לי, כי מהשמים מסכימים לפרושי, והנני בענות השם אוציאו לאור בקרוב". אך רק לאחר שלש שנים הדפס הספר, בשל מחלות נאלץ הרב פתיה לחזור לעיר בגדד שבבבל ושם נשלמה הדפסת הפרוש על האי־דרות.

בית לחם יהודה - חלק ראשון - התעוררות ללמוד חכמת הקבלה

הקדמת ספר "בית לחם יהודה" להרב המקבל האלקי הגאון הצדיק יאודה משה ישועה - פתיה זכר צדיק לברכה:

ידוע הדבר ומפרסם הענין כי למוד עץ חיים הוא עמק מאד מאד כי הוא מים שאין להם סוף והוא קשה מאד גם לחכמים ההוגים בו תמיד וכל שכן למתחילים, כי הוא חזק מצור וקשה מברזל שאי אפשר לחצב מפנוי מאומה אם לא על ידי כלי מתחב חזקים מצפון שמיר.

הקשוי בלמוד

וכל המתחיל בלמוד עץ חיים אם לא יהיה לו רב או לפחות איזה מפרש המקור לו כונת הפרק ההוא לפי פשוטו נבל יבל, ואינו יכול לעמוד על הפרק כי אם לאחר יגיעה רבה ושקידה עצומה וכולי האי ואולי, כי הרבה פעמים יסבך המעיין שהבין הענין ההוא פראוי ואחר שילמד עוד איזה פרקים אחרים ירגיש בעצמו שלא הבין את הפרקים הקודמים, והנסיון יעיד על זה. ולפי שלמוד עץ חיים עמק מאוד הן מצד עמק המשג והן מצד קוצר המשיג, לכן נמנעו כמה תלמידי חכמים מלמודו, כי פאשר לומדים בו כמו עשרה פרקים או יותר יהיו צוללים במים אדירים וסגר עליהם המדב"ר ולא ידעו ולא יבינו מה הלשון אומרת ותקצר נפשם מלמודו ומושכים את ידיהם ממנו.

מי שלא טעם טעם חכמת האמת פאלו לא ראה מאורות מימיו ואוי להם לבריות מעלבוניה של תורה, והאומר די לי בנגלות אין לי עסק בנסתרות, טב ליה דלא איברי בעלמא.

גם כל הלומדים אינם מוצאים קורת רוח בדברי המקורשים וזכרונם לברכה יען שכל מטרתם אינה כי אם לישוב אותן המקומות שנגזרים פסוקים זה את זה, כדגמת התוספות וזכרונם לברכה, זולתי באיזה מקומות מועטים אחת הנה ואחת הנה הם מבארים פגנת הרב וזכרונם לברכה שאין זה מספיק למתחילים. ומימות הרב וזכרונם לברכה עד הזמן הזה לא זכינו לאיזה מפרש שיפרש לנו דברי ספר החתנים הזה בדרך צח וקצר כפריש רש"י וזכרונם לברכה. וסבה זו גרמה בעונותינו הרבים לבטול מצוה הגדולה הזאת ולארה הגלות המר והתמקרה ההא. ויהי חכמת האמת נעדרת מונחת בקרן זוית ואין מי מהלומדים נוגע בקצה המטה אשר בידו לטעם מנפת צופיה. כי מי שלא טעם טעם חכמת האמת פאלו לא ראה מאורות מימיו, ואוי להם לבריות מעלבוניה של תורה.

חובת למוד הקבלה

והאומר די לי בגלות אין לי עסק בנסתרות, טב ליה דלא איברי בעלמא כמבאר בתקונים תקון כ"ג וזה לשונו:

והכי מאן דגרים דאסתלק קבלה וחקמתא מאורייתא דבעל פה ומאורייתא דבכתב, וגרים דלא ישתדלון בהון, ואמרין דלא אית אלא פשט באורייתא ובתלמודא, בודאי כאלו הוא יסלק גביעו מנהוא נהר ומהוא גן, ווי ליה טב ליה דלא אתברי בעלמא ולא יוליף ההיא אורייתא דבכתב ואורייתא דבעל פה וכו'.

אמר אליהו לרבי שמעון בתקונא שתי תאח דבהאי ספר הזהר יתפרקון מן גלותא פד אתגליא בדרא בתראה.

ופרש הרב פסא מלך שם וזה לשונו בקצור, שאם היה עם הארץ יותר טוב לו כי אינו פוגם אם אינו לומד קבלה כי אין לטיל בפרדס קדם שימלא כרסו בשר וזין אבל מאן דיליף תורה שבכל פה ענשו כל כך גדול אם לא ילמד קבלה ואדרבא פוגם בלמודו (כמבאר בשער הגלגלים סוף הקדמה י"ז, וזה לשונו: ומי שלא עסק בסודות התורה פוגם בתפארת דאצילות וכו' יענין שם) וטב ליה דלא יוליף ליה כי אחזר עלמא לתהו ובהו שהוא סוד שבירת הכלים וכו'. ומי שיכול לקנות לו רב שילמדוהו קבלה או חבר או מתוך הספרים ומתרגל גורם ארץ גלותא ובפרוש אמר אליהו לרבי שמעון בתיקונא שתי תאח, דבהאי ספר הזהר יתפרקון מן גלותא פד אתגליא בדרא בתראה, כי למוד הזהר בגירסא בעלמא בונה עולמות כל שפן אם יזכה ללמד ולהבין פרוש מאמר אחד יעשה בו תקון למעלה בשעה אחת מה שלא יעשה בלמוד הפשט שנה תמימה עד כאן לשונו.

ועין עוד בתקון למ"ד בנתיב תנינא וכסא מלך שם. ובספר הברית חלק ב' מאמר י"ב פרק ה' האריך מאד בזה יענין שם.

אין האדם נקרא שלם עד שיעסק בחכמת האמת

ואין האדם נקרא שלם עד שיעסק בחכמת האמת כמו שכתוב בספא דמִשְׁפָּטִים (דף צ"ט סוף עמוד א') כְּדִין אִיהוּ בַר נָשׁ שְׁלִים בַּעַל תּוֹרָה וְדַאי מֵאֲרִי דְּבִיתָא וכו'.

מי שאינו לומד קבלה אינו בעל תורה שלם

וְכָתֵב בְּמִקְדָּשׁ מְלֹךְ שָׁם: נִכְתָּב בְּצִדּוֹ, הָא לְמִדַּת שְׁפָל מִי שְׁאִינוּ לִוְמַד קַבְלָה אִינוּ בַּעַל תּוֹרָה שְׁלֵם. עַד כָּאן לְשׁוֹנוֹ.

האחר קורא לעוסקים בחכמת האמת "אינון דהוה קיימי בטורא דסיני"

וּבִזְהָר בְּהַעֲלֵתָּ (דף קנב). קָרִי לְעוֹסְקִים בְּחִכְמַת הָאֱמֶת אִינוֹן דְּהוּ וְקִימִי בְּטוֹרָא דְּסִינִי, וְזֶה לְשׁוֹנוֹ: חִפְיָמִין עֲבָדֵי דְּמַלְכָּא עֲלָאָה, אִינוֹן דְּקִימוּ בְּטוֹרָא דְּסִינִי, לֹא מְסַתְּפְלִי אֶלָּא בְּנִשְׁמָתָא, דְּאִיהִי עֲקָרָא דְּכָלֵּא אוֹרִייתָא מִמֶּשׁ וכו'. עַד כָּאן לְשׁוֹנוֹ.

[וְנִכְתָּב בְּצִדּוֹ, אָמַר מַעֲתִיק: מִשְׁמַע אוֹתָם שְׁאִינָם יוֹדְעִים סוּדוֹת הַתּוֹרָה לֹא עֲמָדוּ עַל הַר סִינִי].

וְנִרְאָה לִי בְּבִאּוֹר כּוֹנְנָתוֹ כִּי בְּתַחֲלָה פִּשְׁיָצְאוּ יִשְׂרָאֵל לְקִרְאָת הָאֱלֹקִים הָיוּ מִתְּיָצְבִים בְּתַחֲתִית הָהָר וְאַחֵר כֵּן נֶאֱמַר: "וַיֵּרָא הָעָם וַיַּעֲבֹדוּ מִרְחוֹק", כִּי הָיוּ יִרְאִים פֶּן תֵּאֲכָלֵם הָאֵשׁ הַגְּדוֹלָה הַזֹּאת וַיְמוּתוּ. וְהָיָה מִקְצֵת מִהָעָם שֶׁהָיוּ שָׁשִׁים וּשְׁמֹנִים לְקִרְאָת הַשְּׁכִינָה וְלֹא רָצוּ לָזוּז מִמְּקוֹמָם הָרָאשׁוֹן לַעֲמֹד מִרְחוֹק אֶפִּילוּ אִם יְמוּתוּ מִמֶּשׁ, וְעַלֵּיהֶם הוּא מֵה שֶׁכְּתוּב בְּאַחֵר הַנּוֹפֵר אִינוֹן דְּקִימוּ בְּטוֹרָא דְּסִינִי, כְּלֹמֶר וְלֹא נָעוּ וְעָמְדוּ מִרְחוֹק אֶלָּא עָמְדוּ בְּטוֹרָא דְּסִינִי מִתַּחֲלָה וְעַד סוֹף וְלָכֵן הֵם זֻכְרִים לְחִכְמַת הָאֱמֶת. וְאוֹתָן הַנִּשְׁמוֹת אֲשֶׁר נָעוּ עִם הָעָם וְעָמְדוּ מִרְחוֹק כֵּן הֵם עוֹשִׂים גַּם עַתָּה שְׁנֹסִים וְעוֹמְדִים מִרְחוֹק לְחִכְמַת הָאֱמֶת מִיִּרְאָתָא פֶּן

תאכלם האיש הגדולה הזאת.

**לית אתר פנימאה בכל אינון פאינון דידעי רזא דמאריהון
וידעי לאתדבקא בהו בכל יומא.**

גם בזהר חיי שרה (דף קל:): אמר ולית אתר פנימאה בכל אינון פאינון דידעי רזא דמאריהון וידעי לאתדבקא בהו בכל יומא, על אליון פתיב, (ישעיה סד) עין לא ראתה וכו' אליון אינון דמאריהון משתבח בהון בכל יומא, אליון אינון דעאלין בין עלאין קדישין, ואליון עאלין כל פתרי דלעילא ולית מאן דמיח בידהון וכו'.

מי שעוסק בחכמת האמת נקרא בן להקדוש ברוך הוא

גם מי שעוסק בחכמת האמת הוא נקרא בן להקדוש ברוך הוא כמון שכתוב בסוף פרשת בהר (דף קיא): ברעיא מהימנא יענין שם.

הענש למי שאינו לומד

וכן בענין הענש המעטד לאותם שאינם עוסקים ברוי תורה רחמנא ליצילן אשר בזהר פקודי (דף רמז:): וזה לשונו: האי חיותא יופיא"ל שמייה, ואיהי קיימא בכל רזי דחכמתא (פי יופיא"ל בגימטריה קבל"ה) לכל אינון מפתחאן דחכמתא קיימין ביה וכו'. האי חיותא קדישא קיימא פד נשמתא סלקא ומטאת לגביה, כדון שאל לה ברוי דחכמתא דמאריה, וכפום ההיא חכמתא דרדף אבתרה ואדבק בה הכי יהי ליה אגריה. ואי יכל לאתדבקא ולא אדבק, דחי ליה לבר, ולא עיילה, וקיימא תחות ההוא היכלא בכסיפו, וכד נטלי גופייהו, אליון שרפים דתחותה דהאי חיותא, כדון קלהו בטשי בגדפייהו, ואוקדון לה ואתוקדת ולא אתוקדת, וקיימא ולא קיימא, והכי אתדנת בכל יומא, נהירת ולא נהירת. ואף על גב דעובדון טבין אית לה, בגין דלית אגרא בההוא עלמא, פאינון דמשתדלי בחכמתא, לאסתכלא ביקרא דמאריהון וכו', יענין שם.

ולא די בענש זע אלא צריק לחזור ולבוא בגלגול פמה פעמים ולסבל צער עולם הזה וצער המיתה רחמנא ליצלן, ויש ספק בזה אולי יזכה בנשמתו גוף השני שבו יקום זאת המצוה כי אין מספיק לו לבוא בסוד העבור, כמבאר בתחלת שער המצוות וזה לשונו:

לעולם בענן עסק התורה שהיא אחד מרמ"ח מצוות עשה אם לא השלים אותה שהוא ענן עסקו בפרד"ס התורה שהוא ראשי תבות פשט רמז דרש סוד בכל אחת מהם כפי אשר יוכל להשיג עד מקום שידו מגעת לטרח, ולעשות לו רב שילמדהו, ואם לא עשה בן הרי חסר מצוה אחד של תלמוד תורה שהיא גדולה ושקולה ככל המצוות וצריק שיתגלגל עד שיטרח בד' בחינות של הפרד"ס הנזכר. עד כאן לשונו.

לבבות על צדיק שנפטר

ומה מאד נמלצו בזה דברי הנביא ירמיה (סימן כ"ב) באמרו אל תבכו למות וכו' שהוא מדבר עם הצבור המתקבצים להספיד על איזה צדיק הנפטר רחמנא ליצלן על שנחסר צדיק אחד מהדור שהיה מגן בזכותו עליהם, וקאמר להו הנביא אל תבכו וכו' לפי שרבים של צדיקים אינם זוכים לעסק בכל ד' חלקי הפרד"ס ואם בן מכרחים הם לחזור ולבוא בגלגול כדי להשלים למודם בד' חלקים כי אפילו הוא עסק בג' חלקי הפרד"ס לא יצא ידי חובתו ועליו נאמר "הן כל אלה יפעל אל פעמים שלוש עם גבר" להחזירו בגלגול ואם בן הויא פסידא דהדרא. ואפשר שבו ביים שנפטר הוא חוזר ומתגלגל כנזכר בזה ריש פרשת אמור יענין שם. ואם בן אין לקם פסידא כל קו, אמנם בכו בכו להלל, לאותו צדיק שפבר עסק בד' חלקי הפרדס, כי תבת להלל היא חסר ו' ואם תחשב תבת להלל ד' פעמים עם ד' הכוללים שהם כנגד ד' חלקי הפרדס הם בגימטריה פרד"ס. שזה הצדיק לא ישוב עוד וראה את ארץ מולדתו כי על ארבעה לא אשיבנו. שזהו פסידא דלא הדרא באמת ונחסר לגמרי מן העולם הזה.

שְׁנֵי כְּרוּבִים זָהָב הַסּוֹכְכִים עַל הָעֵיר

וְהָיָה בְּעֵירָנוּ בְּגֵדֵי יִבְנָה עֵירָנוּ אָמֵן, הָיוּ לָנוּ שְׁנֵים כְּרוּבִים זָהָב הַסּוֹכְכִים עַל הָעֵיר מִבֵּית וּמַחֲוִץ וְהָפָה אֲשֶׁר הָיוּ לָנוּ לַחֲזֻמָּה וּלְמַחֲסָה בְּיוֹם זַעַם, הִרְאִישׁוֹן בְּקִדְשׁ צְדִיק יְסוֹד עוֹלָם חָכָם רַבִּי יוֹסֵף חַיִּים בֶּן חָכָם רַבִּי אֱלִיהוּ בֶּן חָכָם רַבִּי מֹשֶׁה חַיִּים זָכָר צְדִיק וְקָדוֹשׁ לְבָרָכָה. וְשְׁנֵי בְּקִדְשׁ הָרֵב הִגְאֹן חָכָם רַבִּי שְׁמֵעוֹן אֶהְרֹן אֲבָא בַר אֲבָא הַמְּכַנֶּה אֲגִסִּי זָכָר צְדִיק וְקָדוֹשׁ לְבָרָכָה.

הַמְּחַבֵּר סִפֵּר בְּנֵי אֶהְרֹן עַל שַׁעַר הַגְּלוּלִים, אֲשֶׁר ב' צְדִיקִים אֱלוֹהִים לְבָדֵם הָיוּ נִמְצָאִים בְּעֵירָנוּ שָׂרֵב עֶסְקָם הָיָה בְּעֵץ חַיִּים וּבְשִׁמוּנָה שְׁעָרִים, כָּל אֶחָד וְאֶחָד הוּא עוֹסֵק לְבַדּוֹ בְּחֶדֶר מְשֻׁפֵּיתוֹ בְּפָנֵי עֲצָמוֹ, וְהָפָה בְּזִכְרוֹתָם וְצִדְקָתָם הָיוּ מִגְנִים עַל הָעֵיר זֶה מִפָּה וְזֶה מִפָּה, אָפֶס כְּשֶׁגָּמְרוּ הָעוֹנוֹת וְנִזְלַחַח אֶרֶץ הָאֱלֹהִים חָכָם רַבִּי יוֹסֵף חַיִּים זָכְרוֹנוֹ לְבָרָכָה בְּשִׁנַּת ה'ת"רס"ט ב"ג אֱלֹל הַתְּחִילָה הָעֵיר לְהִיזוֹת צוֹלַעַת מְהֻלָּקֶת עַל רֶגֶל אַחַת וְהַתְּחִילוֹ הַצְּרוֹת לְבֹא כִּי אַחֲרֵי קְבוּרָתוֹ נִלְקַחוּ בַּחוּרֵי יִשְׂרָאֵל לַעֲבֹדֶת הַצָּבָא לְמֶלֶךְ יִשְׁמַעֲאֵל לְלַמָּדֵם סֵדֶר הַמְּלָחָמָה וְהָיוּ כָּל הָעָם מִיִּלְלִים וּבֹכִים, וְהָיוּ מִתְּנַחֲמִים בְּחָכָם רַבִּי שְׁמֵעוֹן אֶהְרֹן זָכָר צְדִיק לְבָרָכָה וְכָל הָעָם עָנוּ אַחֲרָיו עוֹד לֹא אֲבָדָה תִּקְוָתָנוּ כִּי הוּא יָכוֹל לְמַלֵּא מְקוֹם הָרֵב חָכָם רַבִּי יוֹסֵף חַיִּים זָכְרוֹנוֹ לְחַיֵּי הָעוֹלָם הַבָּא.

אֲךָ לֹא כְּאֲשֶׁר דָּמִינוּ בֶּן הָיְתָה, כִּי מַעֲשֵׂה שְׁטָן הַצְּלִיחַ וְגַם בְּאוֹתוֹ צְדִיק פָּגַעָה מִדַּת הַדִּין, כִּי אַחֲרֵי חֲמִשָּׁה שָׁנִים בְּלִיל ו' ח' לַחֲדָשׁ מִנְחָם שְׁנַת הַמִּבְטִי לְאַרְצֵי וְתִרְע"ד נִסַּע גַּם הוּא לְמִנוּחוֹת וַעֲבַד אוֹתָנוּ לְאַנְחוֹת. וּבְהִסְתַּלַּק גַּם חָכָם רַבִּי שְׁמֵעוֹן זָכְרוֹנוֹ לְבָרָכָה אֲזַי כָּבֵד מִהָעֵיר גַּם שְׂבִיב הָאֶחָרוֹן. יוֹסֵף אֵינָנוּ וְשְׁמֵעוֹן אֵינָנוּ.

תַּחֲלַת הַצְּרוֹת - כְּשֶׁנִּפְטְרוּ הַצְּדִיקִים

וְהָיְתָה עַת צָרָה לְיַעֲקֹב צָרָה כְּמִבְפִּירָה כִּי בְלִיל כ' י"א מִנְחָם אַחֲרֵי

פְּטִירָה חָכָם רַבִּי שְׁמֵעוֹן זָכְרוֹנוֹ לְבִרְכָּה בִּבְקָר הַשָּׁכָם נִדְבָקוּ מוֹדְעוֹת
אֲדָמִים מְטַעַם הַמֶּלֶךְ וּגְדוּלָּיו בְּכָל הַשָּׁנִים וּבְכָל הַמְּקוֹמוֹת וּבִתְּוֹךְ
הַמּוֹדְעוֹת מִצָּדָר חָרֵב אָדָם לְאוֹת מִלְחָמָה מְמַלְכָּה בְּמַמְלָכָה. מוֹמְלֶכֶת
קוֹסְטַנְטִינָא בְּמַמְלֶכֶת בְּרִיטַנְיָא. וְתַכְף הַתְּחִיל לִקְבֹּץ אֶת בַּחוּרֵי בְּנֵי
יִשְׂרָאֵל לְצֹאֵת לְמִלְחָמָה לְהִלָּחֵם עִם בְּרִיטַנְיָא וְהָיוּ מוֹסִיעִין אוֹתָם
מֵעִיר לְעִיר וּמִמְדָּבָר לְמִדְּבָר בְּהָרִים וּבְגִבְעוֹת עַד הַגִּיעָם עַד מְקוֹם
קִשְׁרֵי הַמֶּלֶחָמָה, וּמִנֵּי אֵז וְהִלָּאָה מִצְאוֹנוּ רַבּוֹת רַעוֹת וְצָרוֹת וְהָיוּ הַצָּרוֹת
דוֹחֶקוֹת זוֹ אֶת זוֹ כָּל אַחַת רוֹצָה לְהַקְדִּים אֶת פְּנֵי חֲבֵרְתָּהּ וְאֵין שְׂעָה בְּלֹא
רַעָה וְאֵין רַגַע בְּלֹא נֶגַע, וּגְזָרוֹת קָשׁוֹת נִתְחַדָּשִׁים בְּכָל יוֹם נוֹסֵף עַל יוֹם
אֶתְמוֹל.

הַצָּפֶת מִי הַחִידָקָל

גַּם מִן הַשָּׁמַיִם נִלְחָמוּ כִּי בְּלִיל ג' י"ג כִּסְלוֹ שְׁנַת אֵיכָה תִּרְע"ה צָפוּ
מִי נִהַר חֲדָקָל מִרֵּב הַגְּשָׁמִים וּפְרָצוּ גְדָרֵי הַנְּהָר וְשָׁטְפוּ וְעָבְרוּ תוֹךְ הָעִיר
בְּעוֹד הָיוּתָנוּ יוֹשְׁבֵי עַל מְטוֹתֵינוּ בְּלִילָה וְגָאוּ הַמַּיִם מִי שְׁתוֹ, וְתָהִי צָעָקָה
גְּדוּלָּה בְּתוֹךְ הָעִיר אֲשֶׁר כָּמוֹהָ לֹא נִהְיָתָה רַק בְּזִמְנֵי יְצִיאַת מִצְרַיִם. וְכָל
אֲנָשֵׁי הָעִיר עִם מַעֲמָסֵיהֶם שָׁעַל כְּתֻפֵּיהֶם וְעַם בְּנֵיהֶם וּבְנוֹתֵיהֶם הַקְּטָנִים
שָׁנוּשָׂאִים אוֹתָם עַל זְרוּעוֹתָם הָיוּ בּוֹרְחִים וְנָסִים בְּתוֹךְ הָעִיר מִמְּקוֹם
הַנְּמוֹךְ לְמִקְוֶה הַגָּבוֹה כִּי אֵין דֶּרֶךְ לְצֹאֵת מִן הָעִיר כִּי הַמַּיִם הִקִּיפוּ כָּל
הָעִיר מִכָּל צֶדֶד יוֹתֵר רַחוּק מִמְּלֹא עֵינָיו שֶׁל אָדָם, וּגְבָהוּ הַמַּיִם וְהִפִּילוּ
גְּלִיהֶם שְׁלִישׁ הָעִיר וּכְמָה בְּנֵי אָדָם שֶׁלֹא קָדְמוּ לְבִרְתָּהּ הָיוּ בְּתִיתָהֶם קְבָרֵיהֶם
רַחֲמָנָא לִיצְלוֹ.

מִלְחָמָה

וְאַחֵר כֵּן בָּא דָּבָר לֹא תָקוּם פְּעָמִים צָרָה, גַּם נִתְמַלְא אֲוִיר הָרָקִיעַ
פְּרָעוּשִׁים וְנִלְוָה עִמָּהֶם מַכַּת בַּצָּרֶת וַיִּקָּר הַשָּׁעָרִים.

גַּם אֲנָשֵׁי הַצָּבָא לֹא הִצְלִיחוּ בְּמִלְחָמָה וְהָיוּ אֲנָשֵׁי חֵרֵב הַרוּגֵי מִלְחָמָה

וּנְשָׂאֲרוּ נְשִׁיהֶם אֲלֻמָּנוֹת וּבְנֵיהֶם יְתוּמִים, עַד שֶׁרָאָה הַשֵּׁם אֶת לַחֲץ עַמּוֹ יִשְׂרָאֵל וַיִּנָּחֶם עַל הָרָעָה וַיִּנְלָכְדָּה בְּכָל בְּלִיל א' י"ז אָדָר שְׁנַת עֶזְרָת בֵּיד סִגְן הַמְּלָחָמָה שֶׁל בְּרִיטְנִיָּא הַנִּקְרָא מוֹדֵי, וּבִכְחַ אֲנָס כָּבוֹ אֶת שְׂרֵפֶת הָעִיר אֲשֶׁר הִצִּיתָהּ בָּהּ אֲנָשִׁי חֵ'ל שֶׁל קוֹצֵטְנִטְיָא בָּעִת צֹאֲתָם מִהָעִיר, גַּם שָׂאָר בְּנֵי יִשְׁמָעֵאל הַנִּשְׂאָרִים בָּעִיר שִׁבְרוּ אֶת חֲנִיּוֹת הַיְּהוּדִים וּבָזְזוּ אִישׁ לֹו עַד שֶׁלֹּא הִשְׁאִירוּ כְּלוּם וְאַפִּילוֹ הַדִּלְתוֹת שֶׁל הַחֲנִיּוֹת עָקְרוּ וּלְקָחוּם וְהָיָה דַּעְתָּם לַחֲזֹר אַחֵר כֶּךָ וּלְבֹזוּ גַם אֶת הַבָּתִּים וְלִשְׁכַּב אֶת הַנָּשִׁים. וַתִּהְיֶה לֵאל שֶׁלֹּא הִפִּיק אֶת זְמָמָם כִּי בַּהֲכָנָס הָאוֹיֵב נָחָה שְׂקָטָה כָּל הָעִיר וּנְפִשָׁיו כְּצִפּוֹר נִמְלָטָה מִפֶּח יוֹקָשִׁים.

גַּם בַּתְּחִלַּת קְבוּץ בַּחוּרֵי יִשְׂרָאֵל לְצֹאֲת לְמַלְחָמָה הִצִּילָנוּ הַשֵּׁם עַל יְדֵי חֲכָמוֹת וַתְּחַבְּלוֹת טְבָעִית אֲשֶׁר נָתַן אֱלֹהִים בְּלִבָּנוּ לַעֲשׂוֹת מִמּוֹחַבּוֹאוֹת בָּעֵבִי הַכֶּתֵּל וְשֵׁם נִסְתָּרוּ ב' בְּנֵי וְהֵם שְׁמִיעוֹן זָכְרוֹנוֹ לְבִרְכָּה (שֹׁנְפִטֵּר אַחֵר כֶּךָ בְּשַׁנַּת תרצ"ב יום ג' ה' שְׁבַט) וְעוֹבְדֵיָה הַשֵּׁם יִשְׁמְרֵהוּ וַיַּחֲיֵהוּ מִרְגָּשֶׁת פּוֹעֲלֵי אָוֶן שֶׁהָיוּ מְקוֹשְׁשִׁים אֶת הַבָּתִּים וְלֹא אָרַע לָנוּ דָּבָר רַע. וּבְרוּךְ שֶׁהִחַיָּנוּ וְקִיָּמָנוּ וְהִגִּיעָנוּ לַזְּמַן הַזֶּה.

וְאַתָּה קוֹרָא נְעִים הַבֵּט נָא וּרְאֵה לָמָּה מִצְאָתָנוּ כָּל זֹאת תִּכְף וּמִיד בְּזִמָּן סְלוּקָם שֶׁל ב' צַדִּיקִים הַנּוֹפֵר אִם לֹא לְהוֹדִיעַ לָנוּ שְׂזָכוֹת חֲכָמַת הָאֵמֶת שֶׁהָיוּ עוֹסְקִים בָּהּ הֵם אֲשֶׁר הָיוּ עוֹמְדִים לְמִגֵּן וְצָנָה נִגְדַּת מִדַּת הַדִּין וּבַעֲצָם כָּחֵם וְאוֹנָם הָיוּ דוֹחִים אֶת הַגְּזֵרוֹת, מֵה שֶׁלֹּא הָיָה יָכוֹל לַעֲמֹד נִגְדַּת מִדַּת הַדִּין זָכוֹת כְּמָה צַדִּיקִים וַחֲסִידִים הָעֹסְקִים בְּחִיצוֹנִיּוֹת הַתּוֹרָה שְׂבָאוֹתוֹ הַדּוֹר.

הַחֲלוּם הַנּוֹרָא, שֶׁרַק בְּזָכוֹת הַזֶּה אוֹכֵל לְהַצִּיל אֶת כָּל הָעִיר - וְיָמָה שֶׁקָּרָה אַחֵר כֶּךָ

וְאַעֲיִדָה לִי עֲדוּת נֶאֱמָנָה עַל זֶה כִּי בַּתּוֹךְ ז' יָמֵי הָאֵבֵלוֹת שֶׁל חֲכָם רַבִּי שְׁמִיעוֹן זָכְרוֹנוֹ לְבִרְכָּה בָּא אֵלַי זָקֵן אֶחָד כְּבוֹד מוֹרְנוֹ הָרַב רַבִּי צֹאֵלָה שְׁלוֹם

משה יעקב שינא השם ישמרהו ויחיהו (זכרוננו לברכה) ואמר לי שראה אתמול חלום מבהיל. אמנם לא רצה להגיד לו מה ראה בחלום בשום אופן, רק זו אמר, כי אמרו לו בחלום שהספימו בעולם העליון עליה (עלי אני הכותב) להיות ממלא מקום חכם רבי שמעון נשמתו עדן וצריך להשתדל בכל עז לטובת העיר הזאת. ואותה המחשבה אשר עלתה על לבה על משפבה בליל אתמול ללמוד בספרי חכם רבי שמעון נשמתו עדן צריך להשתדל לקימה בפעל בלא עכוב כלל. ואם תתירשל ידוע תדע שכל אנשי העיר יהיו בסכנה גדולה. עד כאן היו דברי הזקן צאלח שלום הנזכר לעיל.

אחר עבור ג' שעות חזר ובא אלי ועמד בפתח החצר כמבלבל וצעק עלי: קום לה

ואחר עבור ג' שעות חזר ובא אלי ועמד בפתח החצר כמבלבל וצעק עלי: קום לה במהרה לבית חכם רבי שמעון נשמתו עדן וקח לה משם ספר הנצרה עליה כי לא דבר רק הוא אשר דברתי עליה, עד כאן היו דבריו עמי ותקף חזר לדרכו.

ידעתי את פונת החלום שימזון על למוד עץ חיים

ואני הדל ידעתי את פונת החלום שימזון על למוד עץ חיים הנזכר. ותקף אחר הסכות בתחלת שנת ה'תרע"ה אצותי כגבר חלצי והתחלתי ללמוד בעץ חיים בשקידה גדולה והיה לי הליכה ללמוד והיום לתפלה ולצעקה ולצאת על קברי הצדיקים ולסליחות ולתעניות עם הצבור ולעמוד בכל יום התהלים עם ז' פורתי ברית ולהרבות בצדקות מפני הצרות אשר סבבנו.

**וְכַתְּבָתִּי זֶה לַהֲיוֹת מִזְכָּרְתָּ לַחֲכָמֵי הַדּוֹרוֹת לִידַע וּלְהוֹדִיעַ
וּלְהַנִּדֵּעַ שְׂפָמָה צְרוּת, רְבוֹת וְרַעוּת גּוֹרָמִים לְעוֹלָם בְּהַתְּרָשָׁלָם
מֵעֵסֶק רִזִּי הַתּוֹרָה**

וְכַתְּבָתִּי זֶה לַהֲיוֹת מִזְכָּרְתָּ לַחֲכָמֵי הַדּוֹרוֹת לִידַע וּלְהוֹדִיעַ וּלְהַנִּדֵּעַ
שְׂפָמָה צְרוּת, רְבוֹת וְרַעוּת גּוֹרָמִים לְעוֹלָם בְּהַתְּרָשָׁלָם מֵעֵסֶק רִזִּי הַתּוֹרָה
כְּמוֹ שְׁכָתוֹב בְּתַקּוּנֵי הַנִּזְכָּר לְעֵיל דְּגָרִים עֲנִיָּתָא וְאַרְךָ גְּלוּתָא וְכוּ'. וְקִצֵּר
גְּלוּת הַשְּׂכִינָה וְקִצֵּר צֶרֶת יִשְׂרָאֵל וְקִצֵּר גְּלוּלָם הַכֹּל הוּא תְּלוּי בְּצִוְאָרָם
עַל שֵׁשׁ בִּידָם יִכְלָת לַעֲסֹק בְּחֻכְמַת הָאֱמֶת וְאִינָם רוֹצִים לְמַעַט מִשְׁעוֹר
לְמוֹדָם הַקּוֹבֵעַ לָהֶם וּלְהַנִּיחַ פְּנֵי לַעֲסֹק בְּרִזִּי תּוֹרָה וְסוּדוּתֶיהָ וְהוּא רַחוּם
יִכְפֹּר בְּעַדָם.

וַיִּקַּח מִפְּרוֹת עֵץ הַחַיִּים וְאָכַל וַחֵי לְעוֹלָם

וְלָכֵן עָלָה בְּדַעְתִּי כִּי מִדִּי עֲבָרִי בְּלִמּוּד עֵץ הַחַיִּים אֲעֲשֶׂה פְּרוּשׁ פְּשׁוּט
וְקִצֵּר הַמוֹבֵן בְּדִמְיוֹן פְּרוּשׁ רִשִּׁי" וְזָרוּנוּ לְבִרְכָּה כִּי אוֹלִי שֶׁעַל יְדֵי סֵלָם זֶה
יִשְׁתַּחֲוֶה הָאָדָם לַעֲלוֹת עָלָיו וַיִּקַּח מִפְּרוֹת עֵץ הַחַיִּים וְאָכַל וַחֵי לְעוֹלָם.
וְאַף עַל פִּי שֶׁכָּבֵר הִתְחַלֵּתִי בְּלִמּוּד עֵץ חַיִּים מִשְׁנַת ה'תְּרַמ"ב בְּהִיוֹתִי בֶן
כ"ד שָׁנִים וְגַם כָּבֵר זָכְנִי הָאֵל יִתְבָּרֵךְ שְׁמוֹ לְחַבֵּר פִּירוּשׁ קָטָן עַל אֲדָרָא
רַבָּא וְאֲדָרָא זֹטָא הַנִּקְרָא "יֵין הַרְקָח".

הִנֵּה אַחֵר כִּף מִשְׁכָּתִּי עֲצָמִי מִהַלְמוּד מִסִּבַּת צְרוּת הָזֶמֶן אֲשֶׁר סָבְבוּנִי.
וְלָכֵן הִכְרַחְתִּי בִּשְׁנַת תרע"ה הַנִּזְכָּר לַחֲזוֹר וּלְהַתְּחִיל מִתְּחִלַּת עֵץ חַיִּים
כְּדִי לְלַמֹּד עַל הַסֵּדֶר וְלַעֲשׂוֹת עָלָיו פְּרוּשׁ כְּפִי מִה שֶׁחֲנִי הַשֵּׁם יִתְבָּרֵךְ
שְׁמוֹ.

שִׁטַּת הַפְּרוּשׁ לְמִתְחִילִים

וּבִתְוֹךְ הַפְּרוּשׁ הַבִּלְעָתִי אֵיזָה תְּרוּצִים לְקִשְׁיוֹת הַמְּסַתֵּעִפִים מִדְּבָרֵי
הָרֵב וְזָרוּנוּ לְבִרְכָּה מִמְּקוֹמוֹת אַחֲרִים. גַּם לֹא אֵצֶא מֵעַנָּן הַסּוּגָא הַהִיא

לַעֲנֵן אַחֵר רַק אֶפְרַשׁ הַפֶּרֶק הַהוּא כִּפִּי פְּשׁוּטוֹ לְבַד כָּאִלוּ אֵין בְּעֵץ חַיִּים
 רַק הַפֶּרֶק הַהוּא בְּלִבְד כְּדִי שְׁלֹא יִתְבַּלְבֵּל הַמַּעֲשֵׂן וְיִכְבְּדוּ עָלָיו דְּבַרִּי הָרַב
 זְכָרוֹנוֹ לְבִרְכָּה כִּי בְּלֹא סִפְק אֶפִּילוּ הָרַשׁ"ש זְכָרוֹנוֹ לְבִרְכָּה עֲצֻמוֹ בְּתַחֲלַת
 לַמּוּדוֹ בְּעֵץ חַיִּים הוּא הָיָה לוֹמֵד דְּבַרִּי הָרַב זְכָרוֹנוֹ לְבִרְכָּה כְּפִשׁוּטָן בְּלִבְד
 עַד שֶׁזָּכְרוּ הַשֵּׁם אַחֵר כֶּן וְהָיָה עוֹמֵד עַל אֲמִתּוּתָן שֶׁל דְּבָרִים.

וְלִכֵּן אֵין לְתַמּוּהָ אִם אֶפְרַשׁ בְּכֻמָּה מְקוֹמוֹת כְּפִשׁט דְּבַרִּי הַפֶּרֶק הַהוּא
 וְאַנִּיחַ אֶת כְּבוֹד דְּבַרִּי הָרַשׁ"ש זְכָרוֹנוֹ לְבִרְכָּה בְּמְקוֹמוֹ, כִּי לֹא כְּתַבְתִּי
 פְּרוּשׁ זֶה כִּי אִם לְמַתְחִילִים בְּלַמּוּד עֵץ חַיִּים וְלֹא לַחֲכָמִים שֶׁכָּבֵר מְלֹאוֹ
 כְּרֶסֶס מִחֻמּוֹת הָאֱמֶת, גַּם כֹּל עֲנֵן הַנִּצְרָף עָלָיו אֵיזָה הַקְדָּמָה מֵעֵץ חַיִּים
 אוֹ מִשְׁמוֹנָה שְׁעָרִים וּמְבֹאָה שְׁעָרִים הֶעֱתִיקָנוּ אוֹתָהּ הַהִקְדָּמָה הַמְצֻטָּרֶכֶת
 לְאוֹתוֹ הָעֲנֵן כְּדִי שְׁלֹא יִצְטָרֵף הַמַּעֲשֵׂן לְטָרַח וְלִלְמֹד כֹּל אוֹתוֹ פֶּרֶק עַד
 שֶׁיִּמְלֹא מְבֻקָּשׁוֹ וּמְבֻטָּחִי בַּהֵשֵׁם שֶׁעַל יָדֵי כֵן יוּכַל כֹּל אָדָם לִלְמֹד בְּזִמְנָן
 קָצֵר כֹּל עֵץ חַיִּים. וְאִם יִגְמֹר הַשֵּׁם בְּעֵדֵי הֶעֱלֹתוֹ עַל מִזְבֵּחַ הַדְּפוּס,
 אֲדַפִּיס עִמּוֹ עֵץ חַיִּים עֲצֻמוֹ עִם פְּרוּשׁ הָרַשׁ"ש וְהָרַב יִפָּה שְׁעָה זְכָרוֹנוֹ
 לְבִרְכָּה. גַּם נִצְיֵג שִׁטְר הַכְּלָלִים בְּסוֹף עֲמוּד א' וְלֹא בְּתַחֲלָתוֹ, כִּי כֵן הוּא
 מְסֻדָּר בְּעֵץ חַיִּים כְּתִב יָד דְּשִׁנַּת ע"ת. וְכֵן הוּא מְסֻדָּר בְּפְרוּשׁ הָרַב שְׁפַת
 אֱמֶת. וְכֵן הוּא מִהֲרָאֵי כִּי אַחֵר שֶׁיִּלְמֹד הָאָדָם כֹּל עֵץ חַיִּים עַד גְּמִירָא,
 רְאוּי לִלְמֹד שְׁעַר הַכְּלָלִים וְלֹא בְּתַחֲלָת לַמּוּדוֹ.

מִיָּמוֹן לְהַדְפֶּסֶת הַסֵּפֶר

[אֲמַנָּם בְּעוֹנוֹתֵינוּ הָרַבִּים הֵן תּוֹחֲלֵתִי נִכְזָּבָה, כִּי לֹא הִשְׁיֵגָה יָדִי מִדִּי
 הַכֶּסֶף הַנִּצְרָף לְהוֹצֵאת הַדְּפוּס, כִּי כְּבֹד הוּא מִמּוֹנִי, וְקִרְאתִי לְאַחֲנוּ בְּנֵי
 יִשְׂרָאֵל הַמִּתְנַדְּבִים בָּעַם, אוֹלֵי יַחֲזִיקוּ בְּיָדִי לְהוֹצִיא מִחֻשְׁבוֹתִי לַפְּעֵל,
 וְאֵין עוֹנָה וְאֵין קָשָׁב. וְלֹא מְצֵאתִי עוֹזֵר לִי אֶפִּילוּ לְשִׁלִּישׁ וְלָרְבִּיעַ
 הַהוֹצָאָה, כִּי אִם טֶפֶן טֶפֶן מִמְּקֻצֵּת בְּנֵי עַמּוּנֵנוּ אֲשֶׁר נִדְּבָה רוּחָם אוֹתָם,
 יִשְׁלַם לָהֶם הַשֵּׁם כְּפָעֲלָם הַטּוֹב, אֲמֵן כֵּן יְהִי רָצוֹן. עַד שֶׁבְּהִמְשָׁךְ ג' שָׁנִים]

ויותר נצטרפו אותו הטפין ונענו לשעור עשירית ההוצאה בלבד. ועל כן זחלתי ואירא פן יהיה יגיעי לריק חס ושלום.

לכן נמלכתי עם אהובי ומידעי והספיו להדפיס את הפרוש לבדו בפני עצמו עם אשר על ידי כן נפסיד את ההגהות אשר הגהתי את עץ החיים ואת פרוש הרב יפה שעה זכרונו לברכה מפמה טעויות שנפלו בהם. ולכן חליתי היא ממצערות המדפיסים השם ישמורם ויחיים, שלא ידפיסו את ספרי בפני עצמם, כי אם עם חבור עץ החיים ועם פרוש הרב יפה שעה בייחד. גם יעשו הציונים שעל פרוש הרב יפה שעה בייחד הא' ב' ג' ד' ה' ו' ז' בהמשך אחד מראש הפרק עד סופו, כל פרק ופרק בפני עצמו. ולא כמו שקלקלו מדפיסים האחרים אשר הדפיסו את ספר עץ חיים עם פרוש הנזכר והרב יפה שעה שעשו ציונים שעל פרוש הרב יפה שעה א' ב' ג' ד' בעמוד הראשון של הדרך. ובעמוד ב' של הדרך חזרו כפלו הא' ב' ג' ד', וכאשר היה מזדמן לפנייהם פרק א' המתחיל בעמוד א' ומסתיים בעמוד ב', היו עושים כמה פעמים ציוני א' ב' ג' ד' בפרק אחד. גם ציוני התורת חכם המובאים בהגהות השמ"ש זכרונו לברכה יאהרו המדפיסים להציגם בסוף דברי השמ"ש ולא בתחלתו. גם דברי הרב שלום שרעבי זכרונו לברכה ושאר ההגהות שהדפיסום מחדש בפנימיות דברי השמ"ש ודברי הרב יפה שעה כנדרס בעץ חיים שעם הוב"י הנזכר צריכים להסירם מהדפיס מכל וכל כי הם מבלבלים את המעיין].

הוראות - איך ללמוד

ויש להעיר און להלומד שצריך לידע כי עקר הלימוד הוא שצריך הוא עצמו לטרוח ולהבין משכלו את דברי הרב זכרונו לברכה כי זהו תקון לנשמתו ואל יפנה אל דברי המפרש אלא במקום שאין שכלו מגיע להבין הענין ההוא ואחר שלמד הפרק ההוא עד מקום שיודו מגעת אז יחזר הפרק ההוא עם דברי המפרש ובזה יתברר לו טעותו או טעות

המִפְרֵשׁ הָהוּא. וְאֵל תַּתְמָה עַל זֶה כִּי הִרְבֵּה פְעָמִים... כִּי דִבְרֵי הָרֶב זָכְרוֹנוּ לְבִרְכָּה הֵם פְּשׁוּטִים וְהַמִּפְרֵשׁ הַבֵּין בָּהֶם כּוֹנֵה אַחֲרֵת וְכֵדִי לְפָרֶשׁ הוּא מְכַרִּיחַ בְּחֻמַּת הָיָד אֶת לְשׁוֹן הָרֶב זָכְרוֹנוּ לְבִרְכָּה וּמוֹשֵׁק אוֹתָם אֶל מְקוֹם שְׁלֵבוֹ חִפְזִי.

אָמְנָם אִם הַמְעַיֵן אֵינוֹ בּוֹטֵחַ עַל הַמִּפְרֵשׁ וְעוֹדֵנוּ לֹא רָאָה אֶת הַפְּרוֹשׁ וְעַדִּין הוּא הוֹלֵךְ בְּתַמּוֹ אֶפְשָׁר שֶׁיִּזְכְּרֶה לְפָרֵשׁ פְּרוֹשׁ הַיִּזְתֵּר הַגּוֹן וְנִאוֹת יִזְמַמְתִּי מִדִּבְרֵי הַמִּפְרֵשׁ הָהוּא. וְכֵן הוּא הִיָּה סֹדֵר לְמוֹדִי.

שִׁיטַת הַפְּרוֹשׁ

וְלִכְּנֵן רַב הַפְּרוֹשִׁים שֶׁכְּתַבְתִּי אֶפְשָׁר שֶׁיִּמְצְאוּ גַם בְּאִיזָה מְקוֹמוֹת שֶׁל הַמִּפְרֵשִׁים כְּמוֹ שֶׁרָאִיתִי בְּכַמּוֹ מְקוֹמוֹת שֶׁפִּרְשְׁתִּי בְּפְרוֹשִׁים. כִּי כָּל מַחְבֵּר יִהְיֶה מִה שֶׁיִּהְיֶה אִי אֶפְשָׁר לְהַפְלִיט מִהַשְׁגָּחוֹת, כִּי שְׂגִיאוֹת מִי יֵבִין וְכִמוֹ שֶׁכְּתוּב בְּגִטִּין (מג.) עַיִן שָׁם, וְהַמְכַשְׁלָה הִוא תַּחַת יָדָי. וּבִפְרָט רִזִּי תוֹרָה וְכָל שֶׁכֵּן לַעֲנִי הַדַּעַת כְּמוֹנֵי הַיּוֹם. וּבִפְרָט הַיּוֹתִי לֹמֵד בֵּינִי לְבֵין עַצְמִי בְּדָד בְּלֹא עֶזֶר חֵבֶר וְסִיעַ וְמוֹה גַם שֶׁנִּעְשָׂה בְּזִמּוֹן מְלַחְמֵת מְלָכֵי הַבְּרִית שֶׁהִיָּתָה עֵת צָרָה וְהִגִּיעָה בַּת יַעֲקֹב עַד שֶׁעָרִי מָוֶת כְּמוֹ שֶׁכְּתַבְתִּי לַעֲלִיל, בְּלֹא סֵפֶק כְּמוֹ שֶׁגִּיאוֹת יִצְאוּ מִתַּחַת יָדִי, וְעַם שֶׁטְרַחְתִּי בַּעֲשֹׁר אֲצַבְעוֹתַי עַד מְקוֹם שֶׁיָּד שְׁכָלִי מִגַּעַת כְּדִי לְהוֹצִיא כָּלִי לְמַעֲשֶׂהוּ, עַם כָּל זֶה אֶפְשָׁר שֶׁעַדִּין הַפְּרוֹשׁ מְרַבֵּה עַל הָעוֹמֵד.

וְלִכְּנֵן אַחֲרֵי גְמִירַת אֶת עַיִן חַיִּים עִם הַפְּרוֹשׁ שֶׁלִּי בַּיּוֹם אֶחָד ח"י לְאַדָּר שְׁנַת רַפְּאֵלוֹת תַּחֲיִי לְשָׁרִיף, הִצְרַכְתִּי לְחֹזֵר עָלָיו פַּעַם ב' בַּעֲזֹר וְסִיעַ שֶׁשֶּׁה חֲבֵרִים יִשְׁמְרֵם צוּרֵם וַיְחַיִּים, אֲשֶׁר הֵם שִׁמְעוּ אֶת שִׁמְעִי וְלֹא רָאוּ עוֹד אֶת כְּבוֹדוֹ וְלֹא טַעְמוֹ מִדְּבָשׁוֹ. וְתַהֲלָה לֹאֵל יִתְבָּרֵךְ שֶׁעֲזָרְנוּ עַל כְּבוֹד שִׁמּוֹ וְזָכִינוּ לְהַשְׁלִימוֹ פַּעַם שְׁנִיָּה כָּל הַחֲבֵרִים הַנּוֹכַח וְכו' שֶׁבָּעָה אֲנִי עֵינֵי הַשֵּׁם בַּיּוֹם ג' כ"ג חֲשׁוֹן שְׁנַת וְנִשָּׂא נֶס לְגוֹיִם וְאֶסֶף בְּדַחִי יִשְׂרָאֵל וְנִפְצוֹת יְהוּדָה יִקְבֹּץ מֵאֶרְבַּע כְּנָפוֹת הָאָרֶץ.

עצה ללומדים

ואני מחלה פני רבנו ותלמידיהון אשר עלימו חטוף אמרתי שלא יסמכו על פרושנו כלל בכל דבר קטן או גדול עד שישקלו כל דבר במאזני שכלם הרחב ואם יכשר בעיניהם הפרוש ההוא אז גם אני אהיה להם לסניף פיהודה ועוד לקרא. ואם לא יכשר בעיניהם על כל פנים יהיה הפרוש סבה לעורר הלומד לידע אשר פה אפשר לטעות בהבנת דברי הרב כאשר טעיתי אני ויכרח המעגן ההוא לפרשו פראוי ולא יהיה מנח בסתם כבתחלה ופותר אין להם ויכשלו בו עוד אחרים ותהי זאת נחמתי.

גם עצתי היא על הלומדים להזהר מאד שלא לאבד זמן לפלפל בדברי המפרשים לקרב או לרחק או לישבם כי זה ענג רע ואינו כי אם אבוד זמן בלבד, שמניחין דברי הרב ועוסקים בדברי המפרש. כי אין עקר הלמוד ומטרת הלומד לתקן המעגות בדברי המפרש ולהניח דברי עץ החיים העקרים. כי לא תדע מה ילד יום. רק לשירגיש האדם בדעתו שיהבין דבריו זכרונם לברכה אז ימשך ידו מלחפש באמנות המפרשים ויתחיל ללמוד פרק שלאחריו.

גם כל קושיא אשר תזדמן לפני הלומד במקום אחד לא יסמוך על זכרוני אלא צריך לעיין עליה במקום החי וגם ראה יראה בדבריו אשר שם כי אולי היא מתישבת במה שכתוב שם. ודי בהערות אלו.

לסיים

ונתתי לו יד ושם בישאל "בית לחם יהודה" יען כי כבר מסכתי ייני "זיו הרקח" על אדרא רבא ואדרא זוטא והגשתי לפני רבנו ותלמידיהון וכבר שתו וררו. ונודע כי אין הסעדה בלא לחם וכמו שכתב הרשב"י זכרונם לברכה בזהר ויקרא (דף ד') על פסוק אכלו רעים וזה לשונו: מאן דאית ליה גרבי דחמרא, אכילה בעיא וכו' וכתב לכו לחמו בלחמי ושתו

בִּנְיוֹן מִסְכָּתִי. לָכֵן עָשִׂיתִי בֵּית לָחֶם לְהַגִּישׁ לַהַיּוֹשָׁבִים לִפְנֵי הַשֵּׁם לְאָכֹל
 לְשִׁבְעָה מִמֶּה שֶׁתִּגָּן הַשֵּׁם אֶת עַבְדּוֹ בֶּן אֲמָתוֹ חֲנָה נִשְׁמָתָה עֵדֶן. וּבָכֵן
 אָנוּ לִיה וְלִיה עֵינֵינוּ. תִּכְּוֹן תִּפְלֹתֵנוּ. וְזֹאת לִיהוּדָה וַיֹּאמֶר אֲנִי אֶלְהִינוּ.
 שְׁעָה אֶל שְׁוֹעֲתֵנוּ. חוּס וְרַחֵם עָלֵינוּ. וּמִכֵּין הַגּוֹיִים קִבֵּץ פְּזוּרֵינוּ. וְתִטְעֵנוּ
 בְּאַרְצֵנוּ וְאֶת צֶמַח דָּוִד עַבְדְּךָ מִהֲרָה תִצְמִיחַ בְּיָמֵינוּ. וּמִלֵּךְ בְּיָפִיו תִּתְחַזֵּיקָה
 עֵינֵינוּ. יִשְׁמַח לִבֵּנוּ וְיִגַּל כְּבוֹדֵנוּ. בְּמַהֲרָה בְּיָמֵינוּ. כֵּן יְהִי רָצוֹן אֲמֵן.

כֹּה דִבְרֵי הַמְּחַבֵּר הָאִי לְחֶמָּא עֵינֵי.

הַצֵּעִיר יְהוּדָה מֹשֶׁה יְשׁוּעָה, יְחִזְקָאֵל יְשׁוּעָה פְּתִיָּא

יִשְׁמְרֵהוּ צוּרוֹ וִיחַיֵּהוּ

(בֵּית לָחֶם יְהוּדָה חֵלֶק רִאשׁוֹן)

הספר "מנחת יהודה"

ספר

מנחת יהודה

בזאת המחברת יבואר פסוקי פרשת בראשית כפשוטן וכהווייתן . גם יבואר בו ענין החלומות ורמזיהם ופתרונם . ומעשה הרוחות ודינם וגלגולם . וענין גיהנם וימות המשיח ועולם הבא . וענין התשובה אשר כל אלה הם נחוצים לכל אדם ללמוד אותם . לדעת את כל אנשי מעשהו . וכמה עניינים אחרים והם מבוארים בהקדמה מעבר לדרך :

נרמס

בעובי בגדאד יע"א

בשנת ה'תרע"ו חתום ביום ישראל וחתום ביום יאודה זרע
אדם זרע בהמה (ירמיה לא')

בדפוס אישע שוחט

וערבה לה' מנחת יהודה וירושלים

בזאת המחברת יבואר פסוקי פרשת בראשית כפשוטן וכהווייתן. גם יבואר בו עניין החלומות ורמזיהם ופתרונם. ומעשה הרוחות ודינם וגלגולם. ועניין גיהנום וימות המשיח ועולם הבא. ועניין התשובה אשר כל אלה הם נחוצים לכל אדם ללמוד אותם. לדעת את כל אנשי מעשהו. וכמה עניינים אחרים, והם מבוארים בהקדמה מעבר לדף.

נדפס בעוב"י בגדד יע"א, בשנת וזרעת"י את בית ישראל ואת בית יהודה זרע אדם ובהמה (ירמיה לא'), בדפוס אלישע שוחט.

הקדמת רבי יהודה לספר

הנני מתכבד להגיש לפני אחינו בית ישראל את מנחתי הקטנה **מנחת יהודה** בלולה בשמן (שם ד' חלקי הפרד"ס), והם הם הדברים אשר טפחתיו ורביתי בעת קרוא מקרא. להבין פשטי דקרא. אשר המה היו טמונים וגנוזים אצלי מחודש אדר דשנת התרע"ב.

והן עתה ביום ג' ז' לחדש כסלו דשנת התרצ"ג אשר גמר ה' עלי לסיים פירוש עץ החיים הנקרא **בית לחם יהודה**. אז הייתי פנוי מעסקי וחזרתי על זאת המחברת לתקנה ולעטרה בזר זהב וכותרת. והוספתי עליהם כמה פסוקים בדרך הפשט ובדרך רמז.

ואגב הרמז יבואר לפעמים עניין החלומות ופתרונם כדי שעל ידי כך יוכל האדם להכיר ולהבחין את החלום ההוא אם הוא בא על ידי מלאך או על ידי שדין ומזיקין. וגם יוכל להבין ולפרש את החלום ההוא מבלי שיצטרך לשאול את פי הבקאים בפתרון החלום. כמבואר כל זה בדברינו בפרשת מקץ.

גם יבואר במחברת זו עניין עולם הבא ועניין תחיית המתים ותשלום הגמול של המצוות ומה הנאה יש לגוף הצדיק שעסק בתורה ובמצוות. כמבואר כל זה בסוף פרשת ואתחנן.

גם יתבאר בו עניין גלגולי הנשמות בדומם ובצומח ובבעל חי שאינו מדבר ובבעל חי המדבר. ועניין ברכת האילנות ועניין סדר עליית בירורי ניצוצות הקדושה איך הם ועניין שאלת סמ' על התורה היכן היא. כמבואר כל זה בראש פרשת עקב.

גם יתבאר בו עניין המגפה והדבר כנזכר בישעיה (סימן כ"ז).

גם יבואר בו עניין גיהנום שלא נזכר בתנ"ך ועניין גלגול נתן העזתי המחבר ספר חמדת ימים ואיך נתקן.

ואגב יתבארו גם סדר התיקון לנשמות הערטלאין, כמבואר כל זה בישעיה (סימן ל').

גם יבואר בו עניין הרוחות הנכנסין בבני האדם וגורמין להם חולי הכפייה רח"ל, וכמה מעשיות כתבתי על זה באורך וברוחב.

ושם יבואר גם כן עניין חיבוט הקבר, ומה ששואלים את שם האדם בקבר, ומה תועלת יש בשאלת שמו, ומה נעשה באדם אחר חיבוט הקבר, ואיך מגישים אותו לפני הבית דין של מעלה ליתן דין וחשבון על מעשיו, ועניין מעלת התשובה ועניין כף הקלע וגלגולי הדצח"ם וחשבון גיהנום, וכל הסדר הנעשה באדם מעת פטירתו עד שזוכה ליכנס לגן עדן. ומה הם הדברים המסוגלים והמועילים לנפש הנפטר להושיעו ולהרגיעו מהצער אשר שתו עליו הבית דין של מעלה.

ומהם הדברים הראויים ללמוד על קבר הנפטר. ועניין המת הבא אל קרוביו בחלום. ומה הם המשחיתים הממונים על האדם, ומה דמות פניהם וצורת גופם ומה מאכלם.

ועניין הילוד הנולד שאין ראוי לקרוא אותו בשם הנפטר, אם לא דקים ליה בנפטר שהוא שהיה איש צדיק תם וישר, או לפחות שצריך לעשות תיקון לנפטר שהוא בטרם שקוראים להילד שהוא בשמו. ונוסח הווידוי לאדם השב בתשובה מאשר חטא על הנפש.

ובכללם 'בואר גם תיקון שעשינו לשבתאי צבי כדי שיזכה ליכנס לגיהנום, כמבואר כל זה ביחזקאל (סימן ל"ז).

וכמה דברים כיוצא בזה מבוארים בשאר הפסוקים שבתנ"ך. והכל סידרתי בסדר נכון על סדר פסוקי התנ"ך.

ואחר כך נבאר גם איזה דברים פרטיים על המשנה ואחר כך על שאלות פרטיים שהם קשה ההבנה הנזכרים בזה, כאשר ביארתי אותם לפי קוצר דעתי, כאשר עיני הקורא תחזנה משרים.

והייתה גמר זו המחברת ביום שנכפל בו כי טוב בר"ח ניסן בשנת **זרעת** "יאתבני ישראל ואתבית יהודה זרע אדם וזרע בהמה (ירמיה ל"א).

ובכן אני מעתיד ומתחנן בנשיאות כפים לפני אבינו שבשמים. אנא ה', עד מתי יעשן אפיך בצאן מרעיתך. הבט משמים וראה ופקוד גפן זאת השרויים על אדמת בני נכר ובפרט בערי גרמניא הרשעה אשר עוללו למו בשנת גפרי"ת ומלח שרפה כל ארצה, וגזרו עליהם כמה גזירות משונות זו מזו, תצלנה אוזנים משמוע. אהה. עד מתי אלהים יחרף צר. עד מתי ינאץ אויב שמך לנצח. איה רחמיך הרבים ה'.

אנא ה' עוררה רחמיך וחסדיך והושיעה נא את שארית עמך בית ישראל הנפוצים בארבע כנפות הארץ, והצילנו מכף כל הקמים עלינו לרעה. הפר עצתם וקלקל מחשבותם, ותקיים בנו מקרא שכתוב: "נפשינו כצפור נמלטה מפח יוקשים הפ"ח **נשב"ר**" (גימ' היתלר), וקבצנו מארבע כנפות הארץ לארצנו במהרה בימינו. וקיים בנו מקרא שכתוב: "והביאך ה' אלהיך אל הארץ אשר ירשו אבותיך וירשתה והטיבך והרבך מאבותיך", אכ"ר.

כה דברי הקל מכל חייא

הצעיר יהודה משה ישועה פתיא יצ"ו

הספר "כתר צדיק"

בראשית בראשית

בהנו עמי עשו בנלך ואעי לקי לסי התחלתי לכרוב
לקוטי דרושים אלו ביום חמישי בשבת קודש בחמשה
ועשרים יום לחודש תשרי שנת חמשת אלפים ושיש
מאות וחמשה וחמשים ליצירה הרחמן הוא יזכנו
לברכו על המוגמר ונזכה ללמוד בו אני וזרעי וזרע
זרעי אכיר הכותב והמלקט יהודה מישה פתייא יצו

בסימנא טבא

בראשית בראשית ופי כפיוס התורה מטר ולפל היד החזקה ולפל העולה הגדול ופי
פי ולפל העולה הגדול נפוס ונפולות שבטדבר הגדול והנורא והפל
בטה שפרכ ופי בראשית ופי חזי יצחק לא היה צורך להקמיל את התורה לא שהתול
הזה לפס דקא מולקיס שהיה מורה ראשונה שנצטוו ישראל ומה נפוס פקח בבראשית שפנ
פוח מנעיו הגיד למטר לתת להם נחלת גנים שפס יאמרו מושה למקיס חתם
שפכשם חרצות שכטה גנים הם מוטרס להם פל החפץ של הקפה היה הוא בראש
ונתנה למטר ישר בעיניו ברכונו נתנה להם וברכונם נאמלה מהם וברכה (ג) ופי -
וזה ולפל היד החזקה ולפל העולה הגדול ופנש ופי נפוס ונפולות שפטה שבטדבר הגדול
דהייס שהרג מוחן וטוב ונאל מת חרפם וקשה ונאל יאמרו מושה למקיס חתם ופי לחם
בראשית בראשית חתם למקיס וחת החפץ ונולדה טלמח וילד ופן שפן הוא ברכונו נתנה
להם וברכונם נאמלה מהם ונחלה (ג) (יד יד כההדורא פשיטא)
ערן מושה ולפל היד החזקה ופי בראשית בראשית ופי פנש הרטפן ולפל היד החזקה

הקדמת רבי יהודה לספר

בהנ"ו עמ"י בנל"ך ואע"י לק"י לס"י התחלתי לכתוב ליקוטי דרושים אלו ביום חמישי בשבת קודש בחמישה ועשרים יום לחודש תשרי שנת חמשת אלפים ושב באות וחמישה וחמישים ליציירה. הרחמן הוא יזכנו לברכו על המוגמ"ר. ונזכה ללמוד בו אני וזרעי וזרעי זרעי אכ"ר. הכותב והמלקט יהודה משה פתייא יצ"ו.

מבוא לספר

כתב הרב בן ציון מוצפי שליט"א:

ספר זה התחיל רבי יהודה בחיבורו בשנת תרנ"ד, וכתב פירושים על כל חמישה חומשי תורה וכן על ההפטרות והכל בעצם כתב ידו הקדושה והטהורה כתיבה תמה.

גלגולים רבים עבר כתב היד, ואין כאן המקום לפרטם.

"ספר חזיונות"

סיפר הרב יצחק בצרי, בנו של המקובל הרב דוד בצרי שליט"א, כי ברשות המשפחה נמצא "ספר חזיונות" בכתב ידו של רבי יהודה.

רבי יהודה כתב בפתח כתב היד שרשאים לעיין ב"ספר החזיונות" רק "בני המשפחה הראויים", ואסר עליהם להדפיס את הספר.

ב"ספר החזיונות" מובאים פרטים מעניינים על התגלות אליהו הנביא אליו וכן על פגישותיו עם תנאים ואמוראים.

ספר זה עדיין לא זכינו לאורו.

במהדורה של ספר "בני אהרן" שהוציא הרב שמואל (שומל) דרזי, הודפס בסוף המהדורה "קונטרס חזיונות" ללא פרטי מבוא. מקריאת החזיונות נראה שאלו חזיונות של רבי יהודה שחזה על רבי שמעון אגסי.

נראה שמ"קונטרס החזיונות" של רבי יהודה נעשו כמה העתקים ואחת מהן הועתקה ע"י רבי שמעון אגסי והיא זו שצורפה לספר ונקראה "חזיונות וגילוי אליהו".

חוברת "חסדי דוד"

בשער נכתב:

ב"ה.

כל המקיים נפש מישראל כאילו קיים עולם מלא.

ראוי לכל אחד מישראל לומר בכל יום אחר תפילת שמונה עשרה ובפרט בעלות השחר את נוסח תפילה הראשונה בעד כללות כל ישראל, ואחר כך יאמר תפילה שנייה שלאחריה, והיא בקשת רחמים על נשמות הנפטרים ועל ניצוצות הקדושה שנפלו בקליפות מעת בריאת העולם ועד עכשיו, שיעלו וישובו לאיתנם, למקום שורשם העליון במהרה בימינו אמן.

הרב יהודה משה ישועה פתיא זצ"ל

ספר "עטרת רחל"

פירוש וליקוט דרושים על פרקי אבות:

בספר ליקוטי דרושים ופירושים על פרקי אבות מכתיבת יד הרב. ונקרא "עטרת רחל" על ידי הר' שאול בנו של רבי יהודה, שם וזכר לרחל אמו ע"ה, אשת רבי יהודה, אשר הייתה עזר לבעלה והייתה עטרת בעלה.

ספר זה נכתב על ידי רבי יהודה ביום חמישי בשבת, בכ"ה בתשרי ה'תרנ"ה.

וכך הרב מסיים את בקשתו:

הרחמן הוא יזכנו לברכו על המו"גמר. ונזכה ללמוד בו אני וזרעי וזרע זרעי אכ"ר. הכותב והמלקט יהודה משה פתייא יצ"ו בסימנא טבא.

מחברת "אסירי התקוה"

בס"ד

מחברת

אסירי התקוה

סדר האמור במחברת זו הוא מה שעשינו לדאבון נפשינו בעיר הקודש ירושלים תוכב"א בשנת הקע כשופר גדול להורותנו אשר היתה עת צרה ליעקב ובאו מים עד נפש. והוכרחנו להדפיסו כדי שיהיה מצוי ביד הכל וכולנו נתחבר ביחד כאיש אחד להרכות בתפלה ובתחנונים לפני המקום ברוך הוא אולי יחנן ה' צבאות על שארית עמו ונצילן מרעותו שדיא יהיה דמם נשפך כמים. וישלח אבנא ותמחי לצלמא וכל אתר ללא ישחכת ליה. ואיתו תהוי לטור רב ותמלי כלי ארעא בב"א.

הצעיר

יאודה משה ישועה פתי"א

יב"ו

פעהק ירושלים תוכב"א

שנת תרנ"ן לפ"ק

לומד עם המלאך

פעם ביקש רבי יהודה מהעוזרת הלה שתכין קפה ותגיש לחדרו. העוזרת הכינה שתי כוסות קפה והביאה אותן לחדרו של הרב.

שאל אותה רבי יהודה: "למה הכנת שתי כוסות קפה?"

ענתה העוזרת: "ראיתי שנמצא עמך בחדר עוד מישהו, ולכן הכנתי שתי כוסות".

אמר לה: "זכית לראות דברים נשגבים".

רבי יהודה התפעל מכך ובירך אותה שתאריך שנים ותחיה מאה עשרים שנה בבריאות, ששערה לא ילבין, עיניה לא תכהינה, ולא תחלה בשיניה.

זכתה העוזרת הלה להאריך ימים בבריאות שלמה, עלתה לארץ ישראל, ושכניה מאור יהודה מספרים שראו אותה בגיל מאה חמש עשרה שנה כששער ראשה שחור, ומעולם לא ביקרה אצל רופא.

הלה טיפלה בכלתה החולנית כאילו הייתה סייעת צעירה. יצאה לקניות, בישלה וניקתה את הבית, והכל בזריזות.

אילנה דביר, נכדתו של רבי יהודה, מספרת שאורחים היו מצטרפים ללימוד עם סבא - אורחים שבני הבית לא הכירו ולא ידעו מהיכן ואיך הגיעו לחדרו, וכמובן, לא ידעו איך נעלמו. היה זה עניין שבשגרה אצלם.

אוכל כשר

לולו, בתו של רבי יהודה, ידעה שאביה נהנה מתבשיליה, ולכן בכל הזדמנות בישלה ושלחה לו ממטעמיה.

כך נהגה גם כאשר עלה רבי יהודה לארץ ישראל, והיא נשארה עדיין בבגדד. הדרך לארץ ישראל ארכה יום אחד בלבד, וכששמעה שמישהו

נוסע לארץ ישראל, מיהרה ושלחה ממטעמיה על ידי השליח.

פעם קרה שבעלה עמד לנסוע לארץ ישראל. היא מיהרה לרכוש עוף, אך כיוון שהאטליז הרגיל היה סגור, רכשה את העוף באטליז יהודי אחר. לולו בישלה את העוף ושלחה אותו עם בעלה.

כשפתח בעל האטליז הקבוע את חנותו, באה לולו לשאול אותו היכן היה בזמן שרצתה לקנות אצלו. היא סיפרה לו שנאלצה לקנות באטליז השני.

העיר לה בעל האטליז: "איך קנית אצל השני, והרי מרננים אחריו שסחורתו אינה כשרה דיה?"

לולו ספקה את כפיה ולא ידעה מה לעשות, שהרי כבר שלחה את התבשיל לאביה, ולא ניתן להודיעו בדבר בעיית הכשרות.

מיד כשחזר בעלה, רצה לולו לקראתו ושאלה: "מה עשית עם התבשיל?"

תפס בעלה בראשו ואמר: "אוי! שכחתי למסור אותו לאביך. התבשיל נמצא בכלים שהחזרתי לבגדד וודאי התקלקל. איזה הפסד!" שמחה לולו מאוד ואמרה לבעלה: "אין זה הפסד כלל! ברוך ה' שכך קרה, והקדוש ברוך הוא שומר את אוהביו", והיא סיפרה לו כיצד שמר על אביה.

להתגלח בתער

פעם פנה רבי יהודה לעורך דין ושאלו: "בני! מדוע אתה מתגלח בתער, והרי זה איסור גדול?"

השיב העורך דין: "רבי, אני אסתדר בבית דין של מעלה. הרי במקצועי אני עורך דין".

אמר לו הרב: "בני! בבית דין של מעלה אי אפשר להיפטר בקלות מהדין".

העורך דין נשאר איתן בדעתו, ורבי יהודה קבע עמו בתקיעת כף (כשבועה) שאחר פטירתו, ולאחר שידונו בדינו בבית דין של מעלה, יבוא לספר לרב מה נגמר בדינו.

העורך דין נפטר, ולאחר כשש שנים הופיע בפני הרב ואמר: "צדקת, רבי, צדקת". רבי יהודה, שכבר שכח את המקרה, ביקש שיוזכר לו במה מדובר.

העורך דין הזכיר לרב את שיחתם בחייו והמשיך לספר: "כשסיימו לדון אותי בבית דין והייתי בדרך החוצה, פנו אלי הדיינים ושאלו: מדוע התגלחת בתער?"

מיד עניתי: "רציתי לכבד את בוראי - את הקדוש ברוך הוא, ומכיוון שהקדוש ברוך הוא ברא אותי כתינוק עם פנים חלקות, רציתי לשמור בחיי על פנים חלקות, ולכן התגלחתי בתער".

על תשובה "ניצחת" זו לא הייתה לבית הדין תשובה, ושחררתי לדרכי.

והנה לפני עוזבי את בית הדין, שוב פנו אלי הדיינים ושאלו: "כשהקדוש ברוך הוא ברא אותך כתינוק עם פנים חלקות, היית תינוק חסר שיניים! מדוע לא כיבדת את בוראך ועקרת את שיניך כשם שהתגלחת?"

"על שאלה זו לא הייתה לי תשובה, ובית הדין דן אותי לארבע עשרה שנים של עקירות שיניים, כאשר כל שן שעוקרים לי - מושכים ומושכים את השורש, ורק לאחר שעתיים של משיכות יוצאת כל השן".

לא לדבר על הרשע

רבי יהודה נהג לומר שצריך להיזהר מלדבר רעות על אדם שאינו שומר מצוות או רשע, כיוון שיכול להיות שהוא יחזור בתשובה, ויהיה גדול יותר מזה שמדבר עליו.

הקדמה לפרק

הרוחות המגולגלות בבני אדם היו עניין של שגרה בביתו של רבי יהודה. בני הבית היו רואים את האנשים ושומעים את קול הרוחות. היו פעמים שרבי יהודה דיבר עם הרוחות ויחד עליהם ייחודים בבית הכנסת בנוכחות אנשים רבים.

מספרות נכדותיו של רבי יהודה, מרגלית יפה ואילנה דביר, שהתגוררו באותו בית עם סבם:

כדי שהייחודים יועילו לרוח, היה רבי יהודה צריך לדעת את שם בעל הרוח. הרוחות לא רצו לגלות את שמן מפחד הייחודים ומחשש שאחר התיקון יחזרו לידי מלאכי החבלה, ולכן התחמקו ולא רצו לומר את שמן.

לפעמים, כאשר הגיעו שני אנשים עם רוחות (דיבוק), השכיב רבי יהודה כל אדם בחדר נפרד, ולכל אחד היה מייחד ייחודים בנפרד והיה מדבר עם הרוח. הנוכחים יכלו לשמוע רוח אחת אומרת את שמה לרבי יהודה, ומהחדר השני היו שומעים את הרוח השנייה צועקת עליה: "למה אתה משקר? - שמך הוא פלוני בן פלוני".

ואז צעקה הרוח הראשונה לשנייה: "למה אמרת את שמי?! שמך הוא פלוני בן פלוני", וכך היה מתגלה שמו של הדיבוק השני. לרבי יהודה הייתה הקלה מכך, כיוון שנודעו לו שמות הרוחות, וכך יכול היה להתחיל בייחודים.

מספרות הנכדות: "לפעמים היינו רואות דברים משונים. פעם אחת הגיע זקן עם דיבוק. רבי יהודה הוציאו לחצר, ושם רצתה הרוח להראות את כוחה. היא ביקשה מרבי יהודה שיקשור את הזקן לעמוד בחבל עבה.

רבי יהודה הביא חבל עבה שגם אדם חזק מאוד אינו יכול לקורעו, העמיד את הזקן ליד העמוד וכרך את החבל סביב לגופו עם העמוד. כשסיים שאלה הרוח: "גמרת לקשור?" ורבי יהודה ענה בחיוב.

לעינינו ולעיני כל הנוכחים הרים הזקן את ידיו לצדדים, ובכוחות על אנושיים קרע לגזרים את החבל הכרוך סביבו כאילו היה חוט תפירה.

ראינו גם התנהגויות מוזרות שעשו הרוחות באדם שמגולגלות בו, כגון אדם שנעץ חבילת סיכות בגופו מבלי לחוש כאב על-אף שהדם נטף ממנו.

רבי יהודה היה אומר שאפשר לחלק את המאושפזים בבית חולים ל"חולי נפש" לשלוש קבוצות: חולים שבעיתם אינה בתחום חולי הנפש והרופאים טעו באבחנה, חולי נפש קשים, וחולים כאלה שיש להם "דיבוק" וניתן לתקנם.

הרוח ב"שושנים לדוד"

מבין הסיפורים שנשמעים כאילו אינם מן העולם הזה, היה מקרה שעורר התרגשות אדירה בירושלים של אז. המעשה התרחש בפומבי ברוב עם ועדה בבית הכנסת "שושנים לדוד" - בית כנסת עתיק יומין בשכונת 'בית ישראל', שנחשב במשך שנים למרכז קבלה שקט.

במוקד הפרשה הייתה צעירה מירושלים שנתקפה בשיגעון. באותם ימים היה הנוהג להכות במשוגעים עד שיירגעו.

משהובא המקרה לפני רבי יהודה, הבין מיד במה דברים אמורים.

זימן רבי יהודה עשרה תלמידים שקיבלו תענית מערב, והמעמד נקבע לבוקר. בית הכנסת היה מלא אנשים שכבר הגיעו בשעה שש בבוקר כדי לחזות בהתרחשות שלא מעלמא הדין. יש מהם שזוכרים מנעוריהם את הדברים.

כבר בתפילת שחרית ערכו רבי יהודה ותלמידיו כוונות מיוחדות, קיבלו עליהם דיבוק חברים, שהוא תנאי להצלחת המעשה, ואמרו את הנוסח המקובל על פי מנהג הספרדים: "הריני מוכן ומזומן לקיים מצות ואהבת לרעך כמוך" וכו'. כמו כן קיבלו עליהם מסירות נפש.

לאחר תפילת שחרית הוצאו שבעה ספרי תורה בסילודין ובחרדת קודש.

לאחר קבלת מסירות נפש, עוד בטרם ידע האם הרוח היא נשמת איש או אשה, פנה אליה רבי יהודה ואמר: "להוי ידוע לך שאתה עלול להישרף מחומה של תורה אם לא תתוודה ותודה בפני ספרי התורה ובפני המניין שטבל מי אתה ומה אתה". לא נשמעה תשובה.

החלו רבי יהודה ותלמידיו לעשות ייחודים עם צירופי השמות הקדושים כנגד האבות וכו'.

לפתע נשמע הקול הראשון: "הרפו... הרפו..." ואת הציבור אחזו חיל ורעדה. הקולות נמשכו, והקהל לא מצא מקום מרוב מורא ופחד. רבים נמלטו מבית הכנסת באחד משלבי המעמד. נשים וילדים לא הורשו להיכנס כלל.

בשעה 10:30, כשעתיים ומחצה מתחילת המעמד, החל ה"דו-שיח". הנערה ישבה על הבימה ללא ניד וזיע וראשה שמוט. שפתייה לא נעות, ורק קול נשמע. היה זה קולה של הרוח המדברת מול קולו של רבי יהודה. הקהל הרב שמר על דממה.

שוב נשמע הקול: "הרפו, אני מדבר", וכשהגיע השלב בייחודים שבו היה על הרוח לדבר - לא ענתה.

רבי יהודה ותלמידיו התחילו מחדש בשבע ההקפות עם שבעת ספרי התורה. שבעת מחזיקי ספרי התורה אמרו בדחילו ורחימו כל אחד את פסוקו על פי הסדר של שבעת הרועים, ולפתע התחיל הקול לומר: "אני משה ע' מאיזמיר".

התחילו הייחודים להוצאת הרוח, ומשלא הייתה תגובה, הבין רבי יהודה שהרוח שיקרה כדי שהייחודים לא יפגעו בה.

רבי יהודה ותלמידיו הפסיקו את המעמד ויצאו לטבול מחשש שמא קיבלו ממנה "רוח דמסאבא" - רוח טומאה.

הייחודים החלו שוב, ורבי יהודה הרעים בקולו: "שיקרת!" ואז הודתה הרוח שהיא של אהרון רחמים.

"איך נכנסת?"

"ביום פלוני ובשעה פלונית לפני כך וכך זמן. לאחר שחטאה הנערה, ניתנה לי רשות להיכנס בה".

והנערה יושבת כבול עץ, ראשה שמוט ועיניה בוהות.

הציבור געה בבכייה, ואנשים התחילו להרהר בתשובה. יש כאלה שנמלטו מהמקום מחוסר יכולת לעמוד בחיזיון שלא מעלמא הדין.

"איזה תיקון אתה צריך?" שאל רבי יהודה.

"לא תוכל לתקן כי גדול העוון מנשוא", השיב הקול.

"קודם כל צא, ואחר כך נראה", הורה רבי יהודה.

"אני מפחד לצאת בשל הדינים הנוראים הצפויים לי בחוץ", הגיבה הרוח.

והציבור שומע את הדברים.

ושבו הקפות ופסוקים, והקולות שבים. החל משא ומתן מייגע עד שנשמעו קולות: "אינני יכול יותר, אני יוצא".

ורבי יהודה עונה: "צא ובוא אלי בחלום, ואומר לך את תיקונך".

בשעה ארבע אחר הצהרים נשמע הקול: "התרחקו ממני כדי שלא אזיק לאחד מכם ביציאה".

כאן החל משא ומתן נוסף. הרוח רצתה לצאת ולחנוק את הנערה ביציאתה, ולאחר דין ודברים הסכימה לצאת מן הציפורן. נשמע קול רעש גדול, לפתע נחבלה האצבע, ושמשות החלון נשברה.

הנערה פקחה את עיניה בבהלה: "היכן אני נמצאת?" ונמלטה מהמקום לאחר שהבינה כי היא יושבת על הבימה ב"שושנים לדוד" בתוך קהל גדול, כשבתווך עומדים זקני המקובלים עם ספרי תורה בידיהם.

הציבור כולו היה שרוי בתדהמה מן המראות והקולות, והכל היו אחוזים הרהורי תשובה. מובן שמעמד זה נחרת בנפש כל חי, גם בלבותיהם של אלה שלא היו נוכחים במעמד עצמו אלא שמעו על תוצאותיו.

רבי יהודה נתן לנערה קמיע רשום על גבי עור צבי כדי שלא תחזור אליה הרוח, ובני משפחתה דאגו שלא תסיר מעליה את הקמיע אף לא לרגע.

רבי יהודה בימי חייו בבגדד

סיפורי הרוחות

מספר רבי יהודה:

ומעתה הט אוזניך ושמע מה שסיפרו לי הרוחות בהיותם עומדים שם לפני בית דין הגדול, ואעתיק אותם לפני הקורא אחת לאחת, ומהם יבין האדם את דרכו ואת הנעשה בו אחרי ימי חלדו.

וכדי שלא לדלג מעניין הרוחות שבאו לידי כדי לתקנם, נכתוב תחילה את הרוחות שבאו לידי, עם שלא שאלתי מהם את אשר נעשה בהם אחרי פטירתם, לפי שהיו מצערים מאוד את הנפגעים מהם. ולכן כל השתדלותי וכל מגמתי הייתה להציל את הנפגעים מהם שעה אחת קודם.

התחתנה עם ישמעאלי

מספר רבי יהודה:

בשנת סת"ר באה אלי האשה חנה בת עקיבה, שהיה מגולגל בה נפש אשה אחת הנקראת ג'חלה בת עמאם - אשת איש שהתחתנה עם ישמעאלי אחד וגם נוהגת כמנהג הישמעאלים. ואחרי כמה יגיעות וקיבוץ עם רב בבתי כנסיות ובהוצאת שבעה ספרי תורות ושבעה שופרות וצעקות יצאה, ונתרפאה חנה לגמרי.

חשון בנים

מספר רבי יהודה:

עוד פעם שנייה, ביום חמישי כ' באדר א' תרס"ב, באה אלי חביבה בת רחמה אשת יעקב יוסף ד"דא. והיה מגולגל בה נפש אהרן נסים כהן, שהיה חשון בנים ועם הארץ, ואחרי מעט יגיעות יצא ממנה.

גביר מפורסם

מספר רבי יהודה:

עוד פעם שלישית, ביום ראשון י"ד בכסלו באה אלי נועם בת לאה, שנכנס בה רוח הנקרא יעקב בן גזאלה, שהיה גביר מפורסם בעיר בצרה. וחס על כבודו ועל כבוד משפחתו ויצא תוך שלושה ימים. אמנם ב"ז לחודש הנזכר חזר ונכנס באשה הנזכרת. ועל ידי הייחודים יצא ביום שישי י"ט בכסלו.

רוחות

מספר רבי יהודה:

עוד פעם רביעית, ביום שני כ"ב כסלו שנת תרס"ג הנזכר, בא ראובן בן משה מני בן רחמה, והייתי עוסק עמו עד יום שישי ט"ז שבט.

וביום ט"ז שבט, כאשר הייתי מיוחד עליו, רעדו כל עצמות ראובן הנזכר, ופשט את רגליו בפשיטות חזקה מאוד וברעדה והרגיש כאילו נתלשו ונעקרו אצבעות רגליו לגמרי. ואחר כך יצא הרוח מגודל רגלו ולא הזיקן - כמו שהשבעתיו.

חוטא גדול

מספר רבי יהודה:

עוד בשנת תרס"ז, בחזרתי מעיר הקודש ירושלים ת"ו, באה אלי רימה בת פרחח, והיה בה רוח הנקרא יצחק בן כתון, והוא רשע וחוטא גדול ועם הארץ גמור.

ויגעתי עמו כמה שנים ולא יצא, ועודנו עד שנה זו שהיא שנת התרצ"ג בתוך רימה הנזכרת, וסימא את שתי עיניה רחמנא ליצלן.

חיבוט הקבר

שואלים לשמו

כותב רבי יהודה:

הנה בשער הגלגולים (הקדמה כ"ב) כתב האר"י ז"ל, כי אחר שנקבר האדם, אז בא מלאך אחד על קברו ושואל לו: "מה שמך?" והוא משיב לו: "גלוי וידוע לפניו יתברך שאיני יודע שמי".

ויש לתמוה מה צורך לשאלה זו, ולמה הוא שוכח, ומה מעלה ומה מוריד זה למציאת עונשו.

אבל העניין הוא כי כאשר חטא אדם הראשון, נפלו כל הנשמות שהיו כלולים בו בעמקי הקליפות ונתלבשו בתוך הקליפות, ונעשה להם לבושין מאותם הקליפות. ונמצא כפי זה שאין לך נשמה שאין לה קליפה אחת העשויה לה כעין מלבוש, ואין אדם ניצל ממנה לפי שכולם היו כלולים באדם הראשון, ונשמות הנשים היו כלולות בחוה.

ודע כי כל החטאים והעוונות שעושה האדם בפני עצמו, זולת מה שחטא אדם הראשון, ודאי שהוא ממשיך עליו קליפה וזוהמת הנחש כפי חטאו. אמנם כל זה הוא תלוי בתשובת האדם, כי על ידי התשובה שעושה יוכל לדחות מעליו הזוהמא ההיא שהמשיכה על ידי חטאו, אפילו אם הם חטאים גדולים.

אבל הזוהמא והקליפה שנדבקה בו על ידי חטא אדם הראשון, אין זה תלוי בתשובתו לפי שלא הוא היה החוטא, ומוכרח הוא למות. ואחר כך יתוקן הפגם ההוא על ידי המיתה, כי אז נקבר האדם, ובשרו מתעכל בעפר, ונפרדת ממנו הקליפה שנדבקה בו על ידי חטא אדם וחוה.

ובזה תבין ענין חיבוט הקבר, והוא כי אחר מיתת האדם ואחר שנקבר, אז תיכף ומיד באים ארבעה מלאכים ומשפילים קרקע הקבר

ומעמיקים אותו למטה, ונעשה חלל הקבר כשיעור קומת האדם הנקבר שם, ואז מחזירין נפשו בגופו כמו בחייו.

והטעם הוא לפי שהקליפה היא דבוקה עדיין וקשורה עם הנפש ועם הגוף ואינה נפרדת מהם, ולכן צריך שיחזרו נפשו בגופו ביחד.

ואז מלאכים הנזכרים אוחזים בו כל אחד מקצה ומנערים אותן מן האבק הנדבק בהם עד שנפרדת מהם הקליפה ההיא לגמרי, ולכן נקרא חיבוט הקבר. ועל כן צריכים (המלאכים) להעמיק את הקבר כדי שיהיה מקום חלל לנערו ולחבטו.

הצדיקים והרשעים

אמנם לא כל האנשים שווים, כי הצדיקים אשר בחייהם נתרחקו מיצר הרע, והיו נחבטים על ידי הייסורים הבאים עליהם, והיו מכניעים עצמם ומקבלים אותם, וגם על ידי התורה והמצוות שמתישין כוחו של אדם, אינם צריכין חיבוט גדול, כי בחבטה כל שהיא מספיק להם להפרידה מהם.

מה שאין כן ברשעים, שאדרבא על ידי תענוגיהם בעולם הזה הם מקשרים ומחזיקים יותר את הקליפה בגופם ובנפשם.

ונמצא כי זה סוד למה אין אדם ניצול מחיבוט הקבר, אפילו הקטנים ואפילו אותם שמתו בעטיו של נחש, לפי שאין להם תקנה להפרידה מהם זולתי על ידי המיתה וחיבוט הקבר.

להניצל מחיבוט הקבר

זולתי אותם שעל ידי המצוות המסוגלות לזה הדבר, כגון סעודה רביעית של מוצאי שבת, וכגון הנקבר בערב שבת אחר שעה חמישית, דהיינו מתחילת שעה שישית ומעלה, שאינו רואה חיבוט הקבר (שער הכוונות דף ס"ב ע"א). כי קדושת שבת מפריד ממנו הקליפה בלא צער

חיבוט הקבר, אבל מוכרח הוא שימות כעניין ארבעה שמתו בעטיו של נחש.

ובזה יתבאר למה הרשעים אינם יודעים את שמם, לפי שאין שום נשמה בעולם שאין לה מלבוש אחד של קליפה. ואותה קליפה הוא היצר הרע הנכנס באדם מיום שנולד, כי הנה על ידי חטאו של אדם הראשון נשתרש ונדבק עמו היצר הרע והקליפה עד שכמעט הנשמה והקליפה שניהם נעשו מעיסה אחת מעורבת מסולת וסובין קשורים יחד.

וכמו שהנשמות הקדושות כל אחת ואחת יש לה שם ידוע, כך שמות כל ניצוץ וניצוץ שבקליפה יש לו שם ידוע בפני עצמו, ונמצא שכל אדם יש לו שני שמות - אחד מצד הקדושה ואחד מצד הקליפה.

והנה אם האדם בחיותו בחיים היה יכול להשיג ולדעת שם הקליפה שלו, היה יכול לחקור מהיכן נחצבה מהקליפות, ועל ידי כך היה יודע מקום הפגם ומציאת תיקון הצריך לו, והיה יכול לתקן הפגם שלו בנקל, ועל ידי כך הייתה הקליפה ההיא נפרדת ממנו בנקל בחייו ולא היה צריך להפרידה ממנו על ידי חיבוט הקבר כלל.

ולכן כשנפטר הצדיק, אינם שואלים ממנו מה שמו מסטרא אחרא, כי כיוון שבחייהם טרחו וסבלו ייסורין להפריד מעליהם הקליפה ההיא, ובקלות גדול נגמרת להיפרד על ידי חיבוט הקבר.

שיעור החביטה

אבל מדברי הרוחות נראה שאין אותן המלאכים החובטים יודעים שיעור החביטה, עד כמה חביטות נפרדת הקליפה מאותו המת, כי לא כל המתים שווים. והסימן שביד המלאכים הוא - אם יוכל להגיד המת את שם הקליפה שלו, זהו סימן שנפרדה ממנו הקליפה, ואין חובטין אותו עוד.

ואם כן, לפי זה גם לצדיקים הם שואלים את שם הקליפה שלהם כדי לידע אם כבר נפרדה מהם הקליפה שלהם, ואז מושכין את ידם מלחבוט.

אבל הרשע, שאדרבא שעל ידי חטאו גרם לקשרה בו עוד בחוזק גדול, לכן צריך מכות ועונשים גדולים להפרידה ממנו בחיבוט הקבר. ואילו היה יודע בחייו את שמו דמסטרא אחרא היה מתקן הדבר בחייו בקלות גדול. לכן מכין אותן הכאות נמרצות על שאינם יודעים אותו השם.

אחרי חיבוט הקבר

ואחרי גמר חיבוט הקבר הולכים להם אותם המלאכים ועוזבים את המת ואת נפשו בקבר.

ואז תיכף ומיד בא מלאך אחד אכזרי, איום ונורא, מבהיל מאוד, ונוטל את הנפש מהקבר ומניחה בכף הקלע וקולע אותה בפעם אחת עד פתח שער החצר של בית דין העליון.

ואז יוצאים שני שלוחים מבית הדין ומגישים את נפשו לפני הבית דין הגדול ליתן דין וחשבון על מעשיו הרעים אשר עשה בהיותו בחיים בעולם הזה. ונפש האשה מכסים אותה השלוחים בבלויי הסחבות ומכניסין אותה לפני הבית דין לתת דין וחשבון.

מכף הקלע

שלבים עד גן עדן

ואם יצא מחויב בדינו, יימסר בכף הקלע, והמשחיתים סובבים עליו, והוא עירום ועריה כיום היוולדו.

וכאשר ייגמר דינו בכף הקלע, אחר כך יתגלגל בדומם, צומח, חי או מדבר במשך שנים רבות.

ואחר כך יורד לגיהנום, ויישאר שם שנים עשר חודש, אם אין הוא מאותם היורדים לגיהנום ואינם עולים, ואחר שעולה מגיהנום, מעבירים את נשמתו בנהר די נור עד שתתמקמק.

ואחר כך מכניסין אותו לגן עדן אם אינו מחוסר מצוות הנצרכים אליו לפחות לפי שורשו, שאם לא כן, אין מכניסין אותו לגן עדן אלא מחזירין אותו בגלגול, כמבואר בשער הגלגולים (בסוף הקדמה ד' דף ז' ע"א, דיבור המתחיל: 'ונראה לעניות דעתי חיים').

שכר הזכויות

ואז אחר כך בהיותו בגן עדן או בעולם הבא, שם יקבל שכר הצדקות וההקדשות שעשו היורשים למנוחתו, שלא עדיפים הצדקות וההקדשות שעושין היורשים יותר מהמצוות והצדקות שעשה הוא עצמו מממונו בהיותו בחיים.

ומאחר שאפילו המצוות והצדקות אשר הוא עשה אינם מצילים אותו מכף הקלע ומגלגולי הדומם הצומח החי או המדבר ומדינה של גיהנום, אלא שכרם הוא שמור לו אחר כך כשיטהר ויתנקה מכל עבירות שבידו.

אם כן, מכל שכן הצדקות ולימוד התורה שעושים היורשים בעבורו, שאינם מכיסו וממונו כי כבר זכו בהם היורשים מדין תורה, שאין מצילין אותו מעבירות שעשה.

וענין הרוחות הנזכרים בדברינו הם יבואו ויעידו על זה, כי בלא ספק שגם להם אחרי פטירתם עשו להם היורשים או הקרובים כמנהג שעושים לכל המתים, ועם כל זה לא נמלט מי מהם שניצול מכף הקלע.

הגביר

מספר רבי יהודה:

ומי לנו גדול מהגביר הנדיב הנקרא בנימין ארסולי ז"ל הדר בעיר בצרה, שהיה איש נדיב ורודף צדקה וחסד, ופתו מצויה לאורחים, ולא מנע את עצמו מכל צדקות בין לצורך יחיד ובין לצורך רבים, כנודע בכל עיר בצרה ובכל עיר בגדד ואגפיה.

וגם מבלי ספק שאחרי פטירתו עשו לו היורשים כמה צדקות ולימודים והקדשות למנוחת נשמתו, יותר ממה שהאחרים עושים.

ועם כל זה נתגלגל אחרי פטירתו ונעשה רוח ונכנס באיש אחד הנקרא ציון כהן הי"ו, והיה כופה אותו ומתעלף ונופל מהכפייה ואינו מרגיש, והוצרך לבוא אלי לעיר בגדד.

ועל ידי רבוי הייחודים אשר ייחדתי על הרוח, קצרה נפשו והתחיל לדבר עמי ואמר לי: "לא די לך בכמה פעמים שקראת אותי בשם רשע, האם אתה יש לך מצוות וצדקות רבות כמוני היום?! ואיך מלאך לבך לקרוא אותי רשע?"

אמרתי לו: "ואיך אתה מתפאר במצוות וצדקות שעשית האם נעשית בנימין ארסולי?"

אז חרד הרוח ואמר: "אוי, וכי מאחר שאתה יודע מי אני, איך קורא אותי רשע?"

אמרתי לו: "אלמלא רשע אתה, מי הביאך עד הלום להיות רוח רעה וליכנס בבני אדם ולגרום להם כפייה".

אמר לי: "על עוון קל וקטן נתגלגלתי לפה, וכאשר אקבל את העונש הראוי לי, אזי אני יוצא ממנו".

וכך היה, כי אחרי שישה חודשים יצא לו מגוף ציון הנזכר והלך לו.

בתחילה עונש ואחר כך שכר

הא למדת שאין עומדים לו לאדם אפילו מצוות ומעשים טובים שעשה אפילו בחיי חיותו להצילו מכף הקלע ומגלגול בדומם, צומח, חי ומדבר ומדינה של גיהנום, מעבירות שבידו. אלא צריך שבתחילה ייתן דין וחשבון על עוונותיו, ואחר כך ייכנס לעולם הבא ליטול שכרו.

כי אין הקדוש ברוך הוא נפרע מצוות נגד העבירות שעשה. שאם היה מחליף מצוות כנגד העבירות, לפעמים לא יספיקו לו כל מצוות שעשה, ויישאר עליו כמה עבירות, וצריך להתגלגל בדומם, צומח, חי ומדבר, ולהיות נענש בגיהנום על שאר העבירות. ואחר שיגמור עונשו ודינו גם בגיהנום, הנה סוף דבר אין מכניסין אותו לגן עדן ואינו זוכה לחיי העולם הבא, כי במה הוא זוכה אחר שלא נשאר לו שום מצווה ושום חלק, כי כל מעשיו הטובים היו חלף העבירות שעשה.

ואם כן, נשאר הוא בלי לבוש, ונודד בארבע רוחות העולם ובמדברות ברשות עצמו, כי לא נשאר לו לא מצווה ולא עוון.

ונמצא שסבל עונש כף הקלע וגלגול דומם, צומח, חי ומדבר ועונש גיהנום, ולא זכה ליכנס לגן עדן, ויהיה כדוגמת אלישע "אחר", שאמרינן עליהבחיגה (דף ט"ו ע"ב): "לאמידן לדייניה ולא לעלמא דאתילית" וכו'.

גלגולים לרשע

וכל דברינו אלה כתבם האר"י ז"ל בשער הגלגולים (ריש הקדמה כ"ב), וזה לשונו: "ועתה אכתוב מעט בעניין עונש הנשמות של הרשעים בעולם הזה שמתגלגלים ובאים בכמה גלגולים לכפר עוונם.

ודע, כי כמעט אין אדם בארץ אשר יימלט מגלגולים אלו. ודע, כי הנה הרשעים אחרי מיתתם נכנסין בגיהנום ומקבלים שם עונשם ומתכפר להם, ומשפטם שנים עשר חודש. ויש רשעים שכתוב בהם:

'ואת נפש אויבך יקלענה בתוך כף הקלע' (שמואל א', כ"ה כ"ט), ואינם זוכים ליכנס לגיהנום אחר פטירתם למרק עוונם.

אמנם נפשם הולכת מדחי אל דחי בגלגולים שונים עד שיתמרק עוונם קצת ויוכלו ליכנס אחר כך בגיהנום שנים עשר חודש להתכפר לגמרי. ולאילו אין זמן קצוב, כי לפעמים ילכו בגלגולים ההם עשרים שנה או מאה או אלה, והכל תלוי לפי ערך העוונות שעשה בתחילה בעולם הזה.

ונחזור אל הדרוש שלנו, כי הנה אחר פטירת האדם נפרעין ממנו על חטאותיו קודם שיכניסוהו בגיהנום בהרבה מציאות של עונש, וכולם נקראים גלגולים, רחמנא ליצלן, כי יתגלגל או בדומם, או בצומח, או בחי או במדבר (וסימנם דצח"ס). וכמעט רוב בני אדם לא יימלטו מלהתגלגל בגלגולים אלה וכו'. ואף על פי שהוא צדיק גמור, לא יקבל ממנו שום שוחד על (העבירה את) המצווה, כמ"ש רז"ל.

וכן כתב במדרש תהלים על פסוק "ולך ה' חסד" וכו' (תהלים ס"ב י"ג), וזה לשונו: "יש לך אדם יש לו עשרה עוונות ועשר מצוות. והוא אומר: 'איני מבקש לא עונש ולא שכר אלא יצאו אלו באלו', אין הקדוש ברוך הוא עושה כן, אלא בתחילה הוא גובה ממנו עוונותיו, ואחר כך הוא נותן לו שכר מצוותיו".

למדנו מזה שני דברים: חדא, שאין הקדוש ברוך הוא מחליף המצוות בעבירות, והשנית, כי בתחילה גובה ממנו את עונש העבירות ואחר נותן לו שכר המצוות, ואם כן, איך יועילו מצוות היורשים להצילו מן העבירות.

ואין מצילין לו לאדם כי אם התשובה ועזיבת החטא בעודו חי בעולם הזה. וכמ"ש התנא (אבות ד' י"ז): "ויפה שעה אחת בתשובה ובמעשים טובים בעולם הזה מכל חיי העולם הבא", ש"אם אין אני לי מי לי" (אבות א' י"ד).

גיהנום

תלמידי חכמים בגיהנום

כותב רבי יהודה:

"כי ערוך מאתמול תפתה גם היא למלך הוכן העמיק הרחיב מדורתה
אש ועצים הרבה נשמת ה' כנחל גפרית בוערה בה." תפתה היא גיהנום,
כמו שנפרש בסמוך.

וקאמר הנביא כי גיהנום "גם היא למלך", שהם התלמידי חכמים
שנקראו מלכים (מדרש שוחר טוב ס"ח), כמו שכתוב: "בי מלכים
ימלוכו" (משלי ח' ט"ו).

אף על פי שאמר ריש לקיש (חגיגה כז.): "תלמידי חכמים אין אור
(אש) של גיהנום שולט בהם" וכו', מכל מקום לא אמר שאינם יורדים
לגיהנום, אלא רצה לומר אף על פי שיורדים, אין אור (אש) של גיהנום
שולט בהם. שהרי אפילו על המרצה מעות מידו לידה כדי להסתכל
בה, אמרו רז"ל (ברכות סא.): "לא ינקה מדינה של גיהנום", וכל שכן
בעוונות היותר חמורים.

וכמו שמצינו בדואג ואחיתופל, שאפילו שהיו תלמידי חכמים
(סנהדרין קו:), עם כל זה ירדו לגיהנום, כמו שכתב דוד המלך ע"ה:
"ואתה אלהים תורידם לבאר שחת" וכו' (תהלים נ"ה כ"ד).

וכן ירבעם בן נבט, שהיה שונה מאה ושלוש פנים בתורה (סנהדרין
קג:). וכן אותו תלמיד חכם הנזכר בזוהר (שלח לך דף קס"ז ע"א), שגזרו
עליו שיהיה שעתא ופלגא בגיהנום. וכן אלישע אחר שעלה עשן מקברו
(חגיגה טו:). וכן נתן העזתי המחבר ספר חמדת ימים.

הרי שגם התלמידי חכמים יורדים בגיהנום, ואם כן, איך ייתכן

שיאמר ריש לקיש שאין תלמידי חכמים יורדים בגיהנום, ואפשר גם אור של גיהנום שולט בהם.

ומה שאמר ריש לקיש, שאין אור של גיהנום שולט בתלמידי חכמים, נראה לעניות דעתי, שזה לא נאמר כי אם על העוסקים בתורה לשמה.

הגיהנום והתפתה

כותב רבי יהודה:

ונראה לעניות דעתי כי שם העיקרי של גיהנום, הוא היה נקרא בפי כל הנביאים בשם "תפתה", על שם שכל המתפתה ביצרו הוא נופל בו, כמו שכתוב בגמרא (עירובין יט.). ואיוב קראו (בפרק י"ז פסוק ו') בשם "תופת", כמו שכתוב: "ותופת לפני אהיה", כי "תופת" ו"תפתה" הם שמות קרובים זה לזה.

וצדיקים הראשונים שהיו בבית ראשון בזמן מנשה מלך יהודה, קראו לה"תפתה" בשם "גיהנום" על שם איש אחד שהיה בימים ההם הנקרא "בן-הנום", שהיה לו מחוץ לירושלים גיא גדול מאוד, והייתה נקראת על שמו "גי בן-הנום" או "גי-הנום".

ה"מולך"

ושם היה מועמד צלם גדול הנקרא "מולך", והוא נעשה מנחושת, ותוכו חלול, ותואר פניו כמו העגל, וידי פתוחות כאדם הפותח ידו לקבל מחברו. והכמרים היו מסיקין אש בחללו עד שהיו ניצוצות ניתזין ממנו. וישראל היו מביאין בניהם ובנותיהם ל"עבודת המולך". והכמרים היו נוטלין את התינוק מיד אביו, ומושיבין אותו בתוך יד "המולך", והתינוק היה נשרף מיד.

וזה "גי-הנום" נקרא בשם "תופת" גם כן, לפי שהיו עושים שם במות לעמוד עליה לתופף בתופים בעת העברת התינוק "למולך" כדי שלא

ישמעו האב והאם צעקתו של תינוק ויכמרו רחמיהם עליו, ויחזרו ויקחוהו מיד הכמרים.

וזה שכתוב (מלכים ב' כ"ג י'): "וטמא את התופת אשר בגי-בן-הנום לבלתי להעביר איש את בנו ואת בתו באש למוולך", וכמבואר שם ברד"ק.

וצדיקים הראשונים שהיו בדור בן הנום קראו את "התפתה" של הנביאים בשם "גי-הנום". יען כי גם גי-הנום הנזכר הכמרים מציתים שם "בהמולך" אש גדולה לשרוף בה בני ישראל.

והיא כדמיון "התפתה", שנאמר בה: "מדורתה אש ועצים הרבה", רק שב"תפתה" שורפים נשמות, וב"גי-הנום" שורפים גופות.

ולא עוד אלא שגם "גי-הנום" נקרא "תופת", כמו שנאמר במלכים ב' הנזכר לעיל: "וטמא את התופת" וכו'. וכן נקרא באיוב בשם "תופת", כנזכר לעיל.

ומשם ואילך נתבטל שם "התפתה" מפיהם, והיו קורין "להתפתה" של הנביאים בשם "גי-הנום", וכעניין שינוי שם זה מצינו בשמואל א' (ט' ט') שאמר: "כי לנביא היום יקרא לפנים הרואה".

ונחזור על מה שכתבנו למעלה, שגם נתן העזתי שאף על פי שהיה תלמיד חכם ולמדן גדול ובקי בנגלה ובנסתר, כנודע מספרו הנקרא 'חמדת ימים', עם כל זה לא ניצול מדינה של גיהנום.

תיקון לנפשרים

להציל את הנפטר מעונשים

ולכן אם היורשים רצונם לעשות נחת רוח להושיעו ולהצילו מכף הקלע ומגלגולי הדומם הצומח החי והמדבר ומדינה של גיהנום שהוא

נידון בהם, אין שום אופן כי אם לשפוך שיחה ולדרוש סליחה ממלכו של עולם בעד המת ההוא. והוא כי יקבצו עשרה אנשים כשרים יודעי ספר, ויעשו למת סדר התיקון שכתבנו לעיל (מנחת יהודה, סימן פ"ב, בדיבור המתחיל: 'יום ראשון ראש חודש טבת' וכו').

ואם המת ההוא אינו מוחזק לאדם כשר, יעשו התיקון ההוא שלוש פעמים או ארבע פעמים עד שיראו אותו בחלום שלובש בגדים ואינו חולה ואינו עצוב.

ופעם אחת אירע שעשינו תיקון זה למת אחד שלוש עשרה פעמים עד שראוהו בחלום שקם מחוליו ונתרפא ולבש בגדים. וכל הזרז להקדים ולעשות את תיקון הנזכר שעה אחת קודם - הרי זה משובח.

ואם אפשר לעשותו בתוך שבעת ימי האבלות, הנה מה טוב ומה נעים, כי יזכו להצילו גם מחיבוט הקבר. יען כי הרבה פעמים יזדמן כי המת ההוא הוא בוש ונכלם להראות עצמו בחלום שהוא עירום ויחף, ואנשי צבא סובבים אותו כמו שעושים לשופכי דמים, עד זמן שתקצר נפשו מן הצער שהוא בו, ויצטרך לבוא בחלום לאחד ממיודעיו וממכיריו, ומראה לו ברמז דק שהוא בצער.

ואם לא נתפעלו קרוביו מזה, חוזר ובא בחלום לאחד מבני משפחתו הקרובים אליו. ואם לא נתפעלו גם מזה, יצטרך לבוא בחלום להיתר קרובים אליו ולהראות להם שהוא חולה או עירום או רעב וכיוצא בזה, כי אין המת נראה לבניו ולירשיהם בתחילת הכל, מפני שהוא בוש ונכלם מהם יותר מן הרחוקים. ואם לא השגיתו היורשים גם בזה, אז הוא מקבל עליו דין שמים ואינו חוזר לבוא עוד בחלום.

תיקון קצר לנפטרים

כותב רבי יהודה:

ואם אין היורשים ידם משגת לעשות תיקון למת ההוא, לפחות

בעת צאתם על קבר המת יאמרו: "הרי אנחנו לומדים לתיקון נפש ורוח ונשמה הם ומלבושיהם של הנפטר פלוני בן פלוני שתהיה מנוחתו כבוד בגן עדן". "ויהי נועם ה' עלינו" וכו'.

וסדר הלימוד הוא, בתחילה אומרים פרשת הקטורת, ומתחילין מן: "אתה הוא ה' אלהינו שהקטירו אבותינו לפניך" וכו' עד "וערבה לה' מנחת יהודה" וכו', ואחר כך אומרים: "ויהי נועם ה' אלהינו עלינו" וכו' עד "ואראהו בישועתי". ואחר כך: "אנא בכח" וכו' עד סופו, ואחר כך פתיחת אליהו הנביא וכו', ואחר כך אומרים: "יהי רצון" וכו' הנזכרים לעיל (בפרק "משיח השקר ותלמידו") עד ברוך שומע תפילת עמו ישראל ברחמים.

וזה הוא תיקון קצר המועיל למת, ויוכלו לעשותו בשלושה אנשים בלי תקיעת שופר, ואפילו ביחיד יוכל לעשותו. גם אותו האיש המקבל הנאה על נפש המת כשיתפלל בעד נפש המת, יותר טוב שיאמר נוסח התפילה הנזכרת בספר חסידים בסימן רמ"ב, וזה נוסחה:

"והוא רחום יכפר עוון, בזאת ההנאה שאני נהנה על אודות פלוני בן פלוני. חטאתו תכופר, ונפשו בטוב תלין ותנוח עם גורל הצדיקים. ורוחו תרגיע עם חלק הטובים, בטוב המיטיבים היורשים בעדו, אמן."

תיקון לבן שנפטר

כותב רבי יהודה:

גם יכול האב עצמו להצטרף עם הציבור העושים תיקון לבנו, ואין זה דומה למאי דאמרינן בסנהדרין (פרק חלק קד ע"א) "ברא מזכי אבא, אבא לא מזכי ברא" וכו'. כי אין ענין התיקון משום זכות האב שתועיל לבנו, אלא הוא ענין תפילה ותחנונים שמתפלל ומתחנן לפני הקדוש ברוך הוא להציל את בנו מכף הקלע. ובוודאי אין תפילת האב גרועה בזה מתפילת אנשים הזרים העושים את התיקון. וכמו שכתב התוספות בסוטה (י ע"ב) על דוד המלך ע"ה שהועילה תפילתו שהתפלל על אבשלום בנו.

ונראה לעניות דעתי שכוונת התוספות היא על מה שהכניסו לגן עדן, וכמו שמצוין בראש דבריהם: "דאייתה לעלמא דאתי" וכו'. אבל למאי דאסקיה משבעה מדורין דגיהנום, אין צריך לזה תפילה לדוד אלא די במחילה בלבד שימחול לאבשלום במה שחטא לנגדו וציער אותו.

כי אבשלום חטא למקום ברוך הוא ולאביו. ובחטא שבינו לבין המקום כבר קיבל את עונשו בעולם הזה שנהרג במיתנה משונה, כמו שכתב התוספות ז"ל שם, ותקעו בו עשר חניתות ושלושה שבטים, וחתכו את ראשו, ואחר כך השליכוהו ביער אל הפחת הגדול, ויצבו עליו גל אבנים גדול מאוד, כמו שנאמר בשמואל ב' (י"ח י"ז).

ואם כן, לא נשאר עליו כי אם מה שחטא לאביו, שהוא חטא שבין אדם לחברו. ולכן כאשר בכה עליו והספידו, גילה דעתו שמחל את שלו, ועל ידי זה יצא משבעה מדורין דגיהנום. ואף על פי שקיימא לן (קידושין לב:): "מלך שמחל על כבודו אין כבודו מחול", שאני הכא שאבשלום היה בנו של דוד, כי משום כך הוצרך דוד לומר: "בני בני אבשלום" כדי ללמד סנגוריא על אבשלום, שיהיה כבודו מחול. ועל מה שרצה להכניסו לגן עדן, על זה אמרו התוספות שהועילה תפילתו של דוד המלך ע"ה והכניסו לגן עדן.

ימות המשיח ועולם הבא

כותב רבי יהודה:

"ושמרת את המצווה" וכו', "היום לעשותם". פירש רש"י ז"ל: "היום לעשותם ולמחר לעולם הבא ליטול שכרם", עד כאן לשונו. כי שכר מצוות בהאי עלמא ליכא, כדאמרן בסוף חולין (קמב:): 'הרי שאמר לו אביו עלה לבירה' וכו'."

ודע כי עולם הבא שכתב רש"י ז"ל, ששם נוטל שכרם, הוא על זמן

תחיית המתים שהיא הנקראת בשם עולם הבא או בשם לעתיד לבוא, כדתנן בפרק ו' דאבות (משנה י"א): "בשכבך תשמור עליך בקבר, והקיצות היא תשיחך לעולם הבא". מבואר מזה שהקיצת השכינה מן הקבר שהיא התחייה קרי לה עולם הבא.

והכי נמי אמרינן בסנהדרין (דף צ' ע"א): "ואלו שאין להם חלק לעולם הבא - האומר אין תחיית המתים מן התורה" וכו'. ואמרינן עליה בגמרא: "וכל כך למה? הוא כפר בתחיית המתים, לפיכך לא יהיה לו חלק עמהם".

מבואר מזה שעולם הבא הנזכר במשנה מפורש בברייתא שהוא על זמן תחיית המתים, וכן משמע מ"ש שם (בדף צ"ב ע"א): "אמר רבא: מניין לתחיית המתים מן התורה? - שנאמר: 'יחי ראובן ואל ימות' וכו' (דברים ל"ג ו'), 'יחי' - בעולם הזה, 'ואל ימות' - בעולם הבא".

והכי נמי אמרינן על חזקיהו מלך יהודה: "כי מת הוא ולא יחיה" וכו' (מלכים ב' כ' א'), ואמרו רז"ל (ברכות י.): "אמר לו ישעיה כי מת הוא בעולם הזה, ולא יחיה לעולם הבא" וכו'.

שכר מצוות בעולם הבא

כותב רבי יהודה:

מכל מקומות אלו מבואר שעולם הבא הוא עולם התחייה, ושם בעולם הבא הוא נטילת שכרם של מצוות. וכמו שכתב רש"י: "ולמחר" - לעולם הבא - "ליטול שכרם". ושם הוא בעולם הבא תשלום הגמול העיקרי ולא בגן עדן.

כי גן עדן אינו עשוי כי אם לשמור את נשמות הצדיקים אשר שם עד שובם להחיות ולחזור לגופם אשר עזבו בקבר בעולם הזה. כי גם הארץ היא שומרת את עצמות גופם עד אשר ישובו לחיות. ואין בגן עדן תשלום גמול ושכר מצוות.

כי מה שכר יש לגוף הנקבר על מה שטרח כל ימיו בתורה ומצוות ביחד עם הנשמה? וכי זהו תשלום הגמול שנשאר כמה שנים בקבר, ואחר כך חוזר לעפר, וכי זו תורה וזו שכרה, והלא גם גופי הרשעים הם שוכבי קבר באין הפרש (באין הבדל).

אבל באמת עיקר תשלום השכר והגמול של המצוות הוא בעולם הבא, שהוא בזמן תחיית המתים, שאז באותו זמן גם הגוף הוא מחובר עם הנשמה, ושניהם הם מקבלים השכר ביחד כמו שקיימו את המצוות ביחד. ומטעם זה אין קיבול השכר בגן עדן אלא בעולם הבא מפני שגם הגוף ייטול שכרו.

ועוד אפשר ליתן טעם אחר על מה שאין קבלת שכר המצוות בגן עדן, והוא משום דקיימא לן (קידושין מח:): אין השכירות משתלמת אלא בסוף.

ולכן כל זמן שהתורה והמצוות נוהגים בעולם, אין הצדיקים נוטלים שכרם אפילו אחרי פטירתם, כי אולי ישובו בגלגול על חיסור איזה מצווה, אבל לעתיד לבוא בזמן תחיית המתים, שאז יתבטלו המצוות מכל וכל, כמו שכתוב במסכת נדה (סא ע"ב) בעניין כלאיים בבגד המת, שהוא מותר, דקאמר עלה רב יוסף: "זאת אומרת מצוות בטלות לעתיד לבוא".

וכתבו התוספות ז"ל, שאף על פי כשיחיה לעתיד, יעמוד במלבושו שנקבר וכו'. וכן כתב רש"י ז"ל במסכת עבודה זרה (דף ד' ע"ב) על מה שאמרנו שם, "היום לעשותם" ולא למחר לעשותם וכו'. ופירש רש"י ז"ל שאין מצוות לעתיד לבוא.

לכן עד זמן עולם הבא הוא סוף גמר מלאכתם, ואז מתחיל אחר כך תשלום הגמול כדאמרו.

המצוות לעתיד לבוא

כותב רבי יהודה:

וטעם שהמצוות בטלות לעתיד לבוא, נראה לעניות דעתי, לפי שלא ניתנו התורה והמצוות כי אם כדי לצרף בהם את הבריות, כמו שאמרו רז"ל (ויקרא רבה פרשה י"ג ג') על פסוק: "אמרת אלוה צרופה" (משלי ל' ה'), וכמבואר בעץ חיים (בשער כ"ו פרק א'), ובשער הגלגולים (ריש הקדמה ד', ובהקדמה י"א דף י"ב ע"ב).

וכיוון שנצרפו הבריות ונבדלו הזוכים לעולם הבא ממי שאינם זוכים, כמו שכתוב במסכת ראש השנה (דף ט"ז ע"ב): "שלושה כתות ליום הדין" וכו', תו לא צריכין התורה והמצוות.

ואף על גב דקיימא לן שהתורה לא תשתנה בשום זמן, חס ושלום (רמב"ם הלכות יסודי התורה פרק ט' א'), אין זה מקרי שינוי, כי כבוד תורה במקומו מונח, ולא נעשה בה שום שינוי, רק שהצדיקים נעשו חופשיים ממנה כיוון שמתו. דאמרינן (שבת ל'): "כיוון שמת אדם, נעשה חופשי מן התורה ומן המצוות". דאף על גב שחזרו וחיו, אינם חייבים עוד כיוון שכבר נצרפו.

הגמול המעודד לצדיקים

כותב רבי יהודה:

ודע שזה תשלום הגמול המעודד לצדיקים לעתיד לבוא, אינם מושג ונודע כלל. ועליו נאמר: "עין לא ראתה אלהים זולתך" (ישעיה ס"ד ג'), כי הוא רוחני ואינו גשמי. ועליו אמרו בגמרא ברכות (דף י"ז ע"א): "עולם הבא אין בו לא אכילה ולא שתיה... אלא צדיקים יושבים ועטרותיהם בראשיהם ונהנים מזיו השכינה".

ואף על פי דאמרינן לעיל שהצדיקים שבעולם הבא הם בגוף ונפש,

עם כל זה גופם מתקיים מהנאת זיו השכינה כמו שנתקיים גוף משה רבנו ע"ה בעומדו בהר סיני ארבעים יום וארבעים לילה. וכמו שכתוב בשבעים הזקנים: "ויחזו את האלהים ויאכלו וישתו" (שמות כ"ד י"א), ותרגם אונקלוס: "והוון חדן בקרבנהון כאלו אכלין ושתן", שהרי גם גופם של צדיקים הוא יגע וקיים התורה והמצוות כמו נשמותם, ולכן גם הוא נוטל שכר טוב בעמלו שנהנה מזיו השכינה כמו הנשמה.

וזהו דלא כמו שכתב הרמב"ם ז"ל (בפרק ח' מהלכות תשובה הלכה ב'), וזה לשונו: "עולם הבא אין בו גוף וגווייה אלא נפשות הצדיקים" וכו', וכבר השיג עליו הראב"ד ז"ל.

ואפשר דהרמב"ם סבר כי מה שכתוב בגמרא ברכות הנזכר לעיל, דעולם הבא אין בו לא אכילה ולא שתיה וכו', הכוונה היא על גן עדן, וסבר שגם גן עדן נקרא עולם הבא על שהוא בא אחר הפטירה, ושם אין גוף רק נשמות לבד, אבל בעולם הבא שהוא בזמן התחייה, איהו נמי מודה שיש שם גוף.

האלף השביעי

אמנם יש לשאול, והוא כי מאחר שעולם הבא שהוא תחיית המתים כדאמרו הוא נעשה קודם אלף השביעי, כדמשמע ממסכת סנהדרין (דף צ"ב ע"א) דקאמר התם: "תנא דבי אליהו, צדיקים שעתיד הקדוש ברוך הוא להחיותן (קודם אלף השביעי) אינן חוזרין לעפרן (באלף השביעי), שנאמר: 'והיה הנשאר בציון, והנותר בירושלים, קדוש יאמר לו' (ישעיה ד' ג')".

ואם תאמר, אותן (אלף) שנים שעתיד הקדוש ברוך הוא לחדש בהן את עולמו (כלומר להחריב בהן את עולמו ולחזור אותן לחידושן הראשון שהיו תהום ומים), שנאמר: "ונשגב ה' לבדו ביום ההוא" (שם ב' י"א), שלא יהיה רק ה' "לבדו ביום ההוא", כי יומו של הקדוש ברוך הוא

הוא אלף שנים (תנחומא שמיני ז', שו"ט כ"ה - סנהדרין צז. - בראשית רבה פרשה ח אות ב'), וזהו "ביום ההוא". וכדאמר רב קטינא שם (בדף צז ע"א): "שית אלפי שנה הוי עלמא וחד חרוב", שנאמר: "ונשגב ה' לבדו ביום ההוא", צדיקים מה הן עושין? (כלומר, היכן הם עומדים מאחר שאין ארץ).

הקדוש ברוך הוא עושה להם כנפיים כנשרים, ושטין על פני המים, שנאמר: "על כן לא נירא בהמיר ארץ" וכו' (תהלים מ"ו ג'). מבואר מזה כי תחיית המתים היא קודמת לאלף השביעי שהוא "בהמיר ארץ".

וזמן מלך המשיח היא קודמת לתחיית המתים, כי בזמן מלך המשיח עדיין הקרבנות נוהגים כמו שאנחנו אומרים בתפילת המוספין, ועדיין יש אכילה ושתייה שתוציא הארץ גלוסקאות (שבת ל:): כי אין בין עולם הזה לימות המשיח רק שעבוד מלכויות בלבד (ברכות לד:).

וכמבואר בשער הגלגולים (הקדמה י"א), ועיין בספר בני אהרן (שם אות ל"ה), וכן אנחנו אומרים בברכת המזון: "הרחמן הוא יחיינו ויזכנו ויקרבנו לימות המשיח ולחיי העולם הבא", כי בתחילה יהיו ימות מלך המשיח, ואחר כך יהיה עולם הבא. ומאחר שחיי עולם הבא קודם אלף השביעי כדאמרן, אם כן כל שכן שיהיה זמן ימות המשיח קודם אלף השביעי.

ימות המשיח

כותב רבי יהודה:

ומעתה יש לשאול, והלא בעוונותינו הרבים עבר עתה מאלף הששי תרצ"ג שנים, ולא נשאר בידינו רק ש"ז שנים, ועדיין אפילו למשיח לא זכינו. ואם כן, אימתי ימלוך המשיח, ואימתי יהיו חיי העולם הבא? ועיין בספר הברית (חלק ב' במאמר י"ב פרק ט') שהקשה שם קושיא

זו, ותירץ על פי מה שכתב הרב המפרש שעל "ספר התמונה", שלעתיד לבוא יתארכו הימים והלילות, כי בכל שבעה ימים ישנה השמש מהלכו וישהה בכל הקפה שבע פעמים מאשר היה בשבוע שלפניו, וכן יוסיף תמיד בסוד שבעה ימים.

ואני בעניותי דחיתי דבריו בספרי "בית לחם יהודה" שעל "עץ החיים" (בפרק ב' דף של"ו) בדיבור המתחיל: 'אמנם הבחינה השביעית' וכו', ושם כתבנו תירוץ אחר, והוא כי רב קטינא לא אמר: "דשית אלפי שני הוי עלמא" וכו', כי אם על העולם הזה בלבד, ולא על ימות המשיח, וכל שכן שלא אמר עולם הבא, כי שניהם אינם מכלל עולם הזה.

דהכי מוכח ממימרא דשמואל בברכות (דף ל"ד ע"ב), דאמר: "אין בין העולם הזה לימות המשיח אלא שיעבוד מלכיות בלבד" וכו'. ומדקאמר 'אין בין עולם הזה', ולא קאמר 'אין בין הזמן הזה לימות המשיח' וכו', נראה מזה שימות המשיח אינם מכלל עולם הזה.

והכי נמי מוכח ממואי דאמרין (ברכות יב:): "וחכמים אומרים, 'ימי חי' - העולם הזה, 'כל ימי חי' - להביא לימות המשיח". וטעם שלא הכניסו רבנן ימות המלך המשיח בכלל עולם הזה שהוא שתא אלפי שנה, היינו טעמא משום דלא פסיקא להו לרבנן כמה שני הוו מלך המשיח, כי הוא מחלוקת התנאים והאמוראים כדתנן בסנהדרין (דף צט ע"א):

"רבי אליעזר אומר שבעים שנה. רבי אומר ימות המשיח ארבעים שנה. רבי אלעזר בן עזריא אומר שבעים שנה. רבי אומר שלושה דורות. רבי דוסא אומר ארבע מאות שנה. רבי אומר שס"ה שנה. תני אבימי ימות המשיח שבעה אלפי שנה. רב יהודה אמר שמואל ימות המשיח כמיום שנברא העולם ועד עכשיו (פירוש, עד היום שיבוא). רב נחמן אמר כמימי נח ועד עכשיו."

לכן משום הכי לא הכניסו רז"ל את זמן ימות המשיח בכלל עולם הזה, וכל שכן את שנות עולם הבא הבאות אחר זמן מלך המשיח. ואמרו: "שתא אלפי שני הוי עלמא וחד חרוב", כאילו חד החרוב בא סמוך לאחר אלף הששי, ואין ימות המשיח ועולם הבא מפסיקין ביניהם.

ודבר זה הוא דומה בדומה לשבעת העולים לספר תורה ביום השבת, שהגולל ספר תורה הוא נקרא שביעי. כי אף על פי שיזדמן לפעמים כמה אורחים עולים בין שיש לשביעי, עם כל זה כיוון שאינו דבר מסוים וניכר כמה הם אינם נחשבים לא מכללות השישה ולא מכללות הגולל ספר תורה.

כמו שמצינו בשבת ראש חדש וחנוכה, שכל האורחים העולים בספר הראשון אחר השישה עולים, אף על פי שקורא כל אחד ואחד מהם שלושה פסוקים חדשים, עם כל זה אין אחד מהם נקרא שביעי, כי אם הקורא בספר השני דווקא, לפי שהוא האומר קדיש.

כן בעניין זמן ימות המשיח וחיי העולם הבא הבאים בין האלף הששי לאלף השביעי, כיון שאין שנותיהם מסוימים ולא נודעים כמה שנים, הם לא צירפום רז"ל לא עם הששת אלפים ולא עם האלף השביעי.

עולם הבא אחר (נוסף)

ודע, כי לפי פירוש רש"י ז"ל בסנהדרין (דף צ"ב ע"א), צריך לומר שיש עולם הבא אחריתי, והוא בא אחר אלף השביעי והחרוב. וגם יש תחיית המתים אחרת, שאז כל אותם הצדיקים שחיו אחר ימות המשיח כדאמרו, הם חוזרים ומתים בזמן אלף השביעי החרוב, ונשמתם תהיה נגזזת בשמי מרומים, וגופם יהיה פורח על פני המים כל אותם אלף השביעי החרוב. רק שאינם חוזרים לעפרם כי אין ארץ להיקבר בה גופם.

ואחר אלף השביעי יחדש הקדוש ברוך הוא את עולמו, ושם ינוחו

גופות אותם הצדיקים, ויחזיר הקדוש ברוך הוא את נשמתם בהם, וחוזרים וחיים.

שכן כתב רש"י ז"ל על מאי דאמרינן התם (סנהדרין צב.): "תנא דבי אליהו, צדיקים שעתידי הקדוש ברוך הוא להחיותן (אחר ימות המשיח), אינם חוזרים לעפרם". ופירש רש"י ז"ל: "אינם חוזרים לעפרם" בין ימות המשיח לבין עולם הבא, אלא הבשר מתקיים עליהם עד שישבו ויחיו לעתיד לבוא.

ורצה לומר כי אף על פי שלאחר שיחיו, יחזרו וימותו באלף השביעי החרוב, מכל מקום אינם חוזרים לעפרם באלף השביעי שהוא בין ימות המשיח לבין עולם הבא שהוא באלף השמיני, אלא הבשר מתקיים עליהם כל אותו האלף השביעי עד שישבו ויחיו לעתיד לבוא באלף השמיני. מבואר מפירושו שיש תחייה אחרת, ויש עולם הבא אחר.

וכן הוא בזוהר (שמות דף י' ע"א), וזה לשונו: "עד דיהא שבת לה' ואלקטא נפשין בתענוגי קדושה כל ההוא אלף שביעאה. ודא איהו אתערותא דרוחין קדישין דעמא דישראל לאתלבשא לבתר שבת בגופין אחרנין קדישין, לאתקרי קדישין" וכו'.

אמנם קצת קשה, דאמאי קאמר בגופין אחרנין וכו', והלא גופם הראשון שהיה שט על פני המים הם חוזרים ומתלבשים בו כדאמרן.

ואפשר לפרש שאז יהיו אותן הגופין מזוככים וקדושים מאוד, והיה להם כנפיים כנשרים, משום הכי קרי להו גופין אחרנין, על דרך מה שאמר הכתוב: "ולעבדיו יקרא שם אחר" (ישעיה ס"ה ט"ו).

